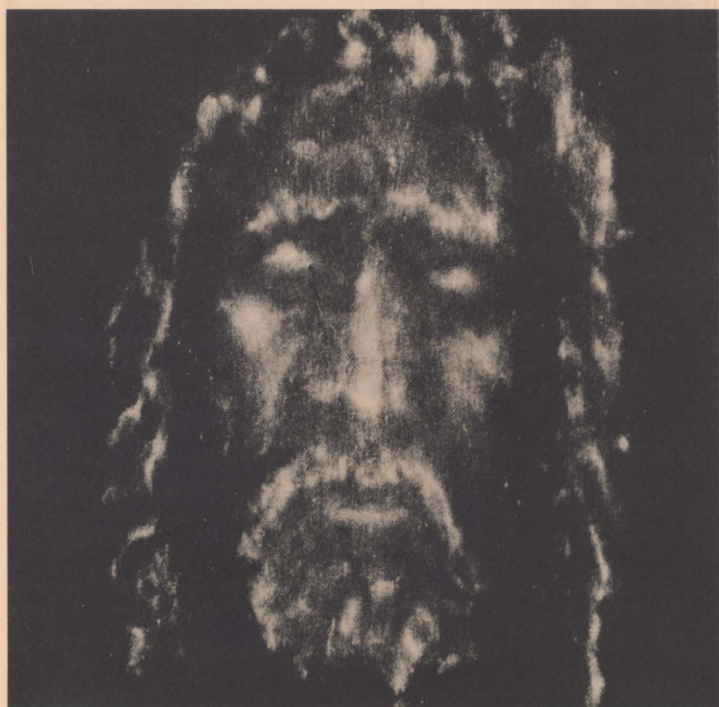

SÖKAREN

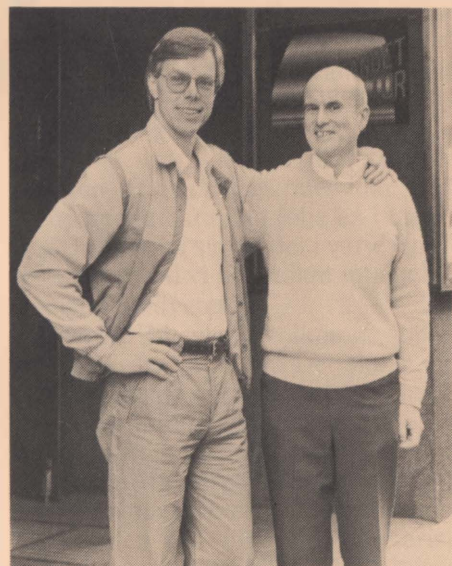
NR 7

1984 ÅRGÅNG 21

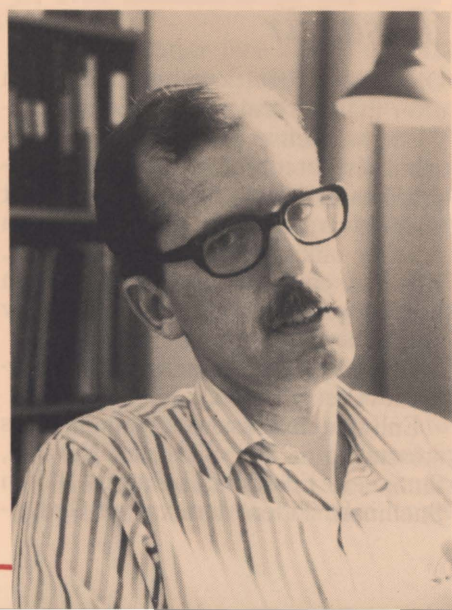
*Är denna bild lösningen
på den "heliga"
svepningens gåta?*

*PAN har
öppnat
portarna!*

PANs Björn Hultin tillsammans med Donald Keys.

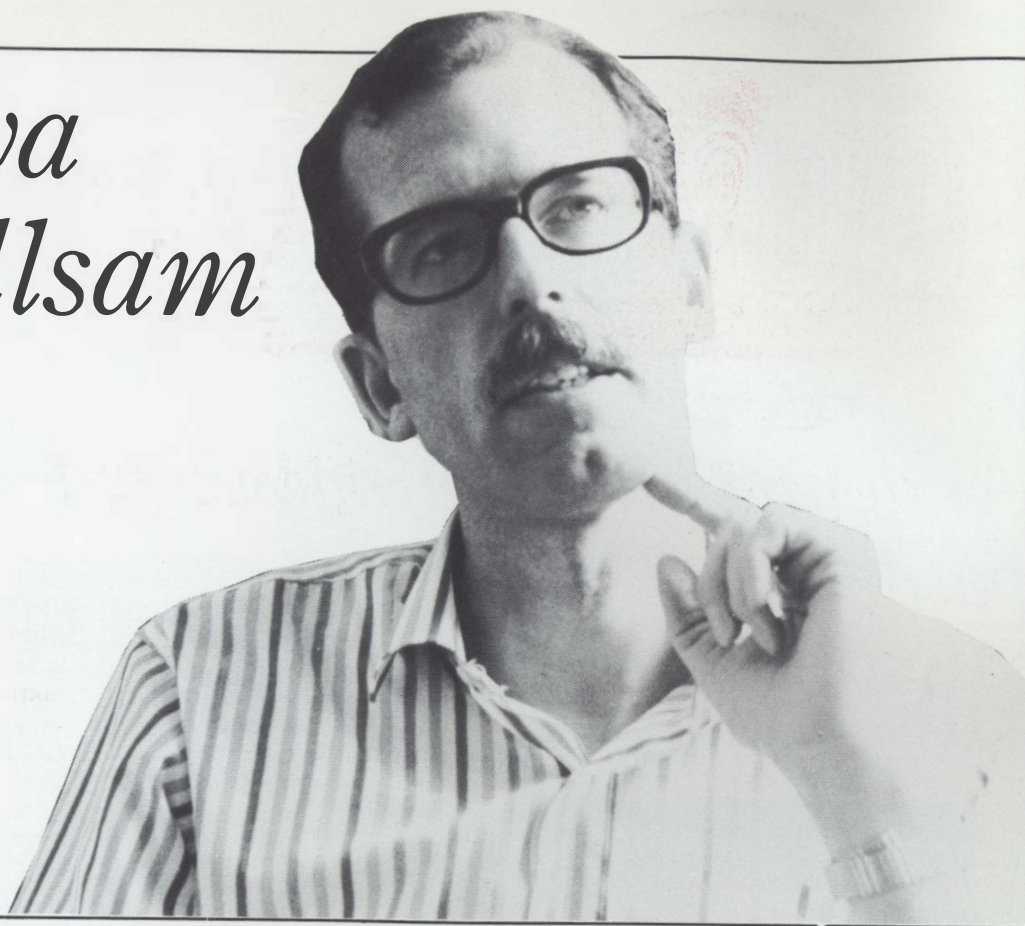

*Håkan Snellman
berättar om
den moderna
fysikens
världsbild.*

*Se ljuset i din medmänniska
—inte bara skärmen runt-
omkring!*

Att leva i en sällsam värld

Intervju med en modern fysiker

Vad är materia, när atomerna nästan bara består av tomrum?

Med matematik och experiment trevar sig den moderna fysiken fram genom ett svårfattligt universum. Den får ljuset över till varons gåtor att öka. Men — det skall vi minnas — det är helt nyligen som människan började söka sanningen med förståndets lykta. Var Newton den förste som hade ett riktigt bra ljus? Han var född 1642. Det är cirka tio generationer sedan.

Vetenskap är alltså en ung företeelse i mänsklighetens långa historia. I maj månad 1984 efter "år 0" träffar vi en företrädare för den unga företeelsen, docenten i teoretisk fysik vid Tekniska Högskolan i Stockholm Håkan Snellman.

Hur ser den moderna fysikens verk-

lighetsuppfattning ut? undrar vi och ställer en rad frågor rörande detaljer.

Håkan Snellman svarar snällt på allt vi vill veta, men han formulerar sig ofta inte kategoriskt, utan pekar på möjligheter, tänkbara följder: *så* kan det vara, eller *så*. Vi vet ännu inte.

Något inser vi. Men mycket är oklart.

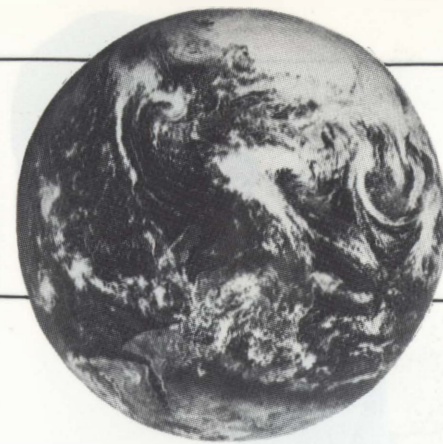
Vi tycker oss numera förstå att vi existerar i en fyrdimensionell "rumtid". Detta betyder att en absolut tid — ett ständigt pågående, jämnt tidsflöde — egentligen inte existerar. All tid är relativ tid. Dess karaktär är att mäta rörelse i förhållande till något annat, som också är i rörelse.

Tusen år

Om tusen år (trettio generationer) och efter många rörelser i rumtiden utfrågas kanske en annan fysiker vid en institution för teoretisk fysik i denna geografiska del av världen och ger då helt eller delvis andra svar på de frågor han får. Ty olika epoker ger olika svar. Ingen av oss känd epok har någonsin kunnat ge en slutgiltig förklaring av verkligheten.

Detta är utgångspunkten för intervjun: vi vet inte mycket — ännu.

Enligt den klassiska fysiken, vars största namn var Sir Isaac Newton, fanns ett tidsflöde, berättar Håkan Snellman. Tiden, som var av Gud gi-

Hur skall vi förstå "rumtiden"?

ven, rörde sig framåt med en konstant hastighet. Men Einstein ändrade på detta. Han menade att rum och tid egentligen bara är tankeformer — ett sätt för oss att strukturera verkligheten — och inte några direkta egenskaper hos verkligheten. Och han skapade "rumtiden" som en ny tankeform, bättre anpassad till en beskrivning även av vad som händer vid hastigheter som är mycket höga, nära ljushastigheten.

I den klassiska fysiken var idén om determinism omhulad. Man ansåg att utifrån bestämda orsaker kunde man exakt förutse verkningarna. Men kvantfysiken, som studerar verklighetens minsta beståndsdelar, har visat att en sådan determinism inte existerar i hela universum. Det finns orsaker och deras verkningar, men det går inte att förutse verkningarna, eftersom en viss orsak kan ge många olika verkningar, som inte är godtyckliga men som spänner över ett stort spektrum. Vi kan bara beräkna sannolikheten för att dessa olika verkningar skall inträffa. Det finns alltså en statistisk sannolikhet för en verkan, men ingen absolut nödvändighet.

Var är materian?

Tiden är borta, determinismen likaså. Ja, även materian är på väg att försvinna...

Man uppfattar inte längre materia som ett fast ämne, förklarar Håkan Snellman. Dess minsta delar är inga materiella "kulor", som man trodde förr, utan snarare energi, som befinner sig i ett begränsat område. Kanske är all materia, i den yttersta analysen, en form av rörelseenergi.

När vi betraktar ett materiellt föremål, vet vi att materia och energi är olika former av samma sak. Vi vet också att materian vid noggrann avsyning löses upp i atomer, vilka nästan uteslutande består av tomrum — atomernas elektroner och atomkärnor är mycket små och befinner sig på mycket stort avstånd från varandra, unge-

fär som planeterna i ett solsystem, och dessa "partiklar" tycks i sin tur bestå av ännu mindre enheter. Och i den sista analysen kan man tänka sig att det återstår bara ett vågmönster eller något annat icke-materiellt. Materians innersta struktur beskrivs i termer av sannolikhet. Elektronerna rör sig inte i banor. Istället finns det en viss sannolikhet för att finna elektronen på ett visst avstånd från kärnan, om man gör en viss typ av mätningar.

Men om nu elementarpartiklarnas lägen bara är sannolika, vilken garanti har vi då för att golvet ligger kvar under oss? Det kunde ju lika gärna uppstå ett hål i det!

Ja, men det rör sig här, förklarar Håkan Snellman, om stora mängder partiklar, och i medeltal befinner de sig kollektivt i en orsak-verkan-relation. Det är det som gör att vi inte trillar ner genom ett plötsligt hål i golvet. Sannolikheten för att det uppstår stora hål i materian är så liten att vi kan bortse från den.

Att determinismen har försvunnit ur fysiken, har det någon betydelse för möjligheten att tro på paranormala fenomen, "underverk", på att naturlagarna kan sättas ur spel?

Nej, Håkan Snellman kan inte se något enkelt samband mellan kvantmekaniken och det paranormala. Ty på den makroskopiska nivå där vi existerar, finns ju en sträng relation mellan orsak och verkan. Det är ur den relationen som den klassiska fysiken har utvecklats. Däremot kan den moderna fysiken bidra till en större öppenhet för att vi faktiskt inte vet allting och till insikten att våra teorier om verkligheten alltid kan komma att ersättas av nya teorier. Den historiska erfarenheten är ju att en teori har en begränsad giltighetstid efter vilken den ersätts av en annan teori som kan vara rätt olik den förra.

Everett-Wheeler

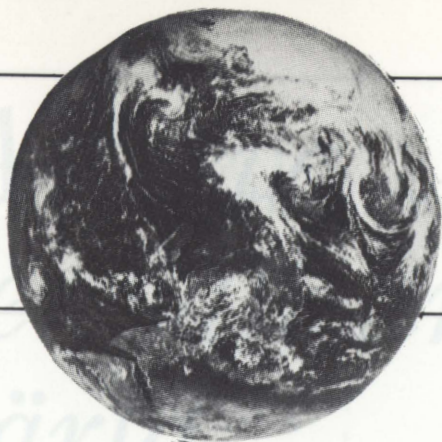
Att medvetandet kan påverka materian — *mind over matter* — är en idé som

vinner ökad popularitet. Det finns också en vetenskaplig teori att vi faktiskt *alltid* påverkar verkligheten medan vi observerar den — t. ex. på den mikroskopiska nivån. Men Håkan Snellman säger att inte alla är överens i tolkningen av kvantmekaniken. Det finns olika skolor. En skola anser att vårt medvetande i varje ögonblick väljer ut en verklighet av flera olika parallella verkligheter. Det är Everett-Wheelers tolkning av kvantmekaniken. Den innebär att världen delar upp sig i en mängd olika världar, där varje möjlighet, som är förutsagd i kvantmekaniken, förverkligas, men där vårt medvetande bara kan följa en i taget. Man kan tänka sig att det i varje ögonblick är ett val vi gör, vilket inte behöver vara medvetet.

Everett-Wheelers tolkning ställer väldigt svåra problem. Det skulle enligt den kunna vara så att när den här intervjun är slut, så finns ett otal olika möjligheter, vilka alla förverkligas (!) men Sven Magnusson kan bara följa en av dem i taget. Han går till restaurang Örtagården och intar en vegetarisk måltid, men samtidigt förverkligas också alla de andra möjligheterna av andra delar av Sven Magnusson — lika medvetna — vilka gör något helt annat. Man kan inte förkasta Everett-Wheelers tolkning, men kanske ställer den upp lika många problem som den försöker lösa. Fast andra tolkningar av kvantmekaniken är i många avseenden inte så mycket enklare.

Resonemang kring den moderna fysiken kan (reporterns reflexion:) leda oss in i vad vi tycker är absurda tankar om samtida, parallella verkligheter, tid som går baklänges, en spegelvänd antivärld bestående av antimateria osv. Det är något kusligt, för att inte säga spöklikt, över dessa vetenskapliga teorier.

När det vetenskapliga ögat tittar in i verklighetens allra minsta delar, vad finner det? Jo, att allt som vi försöker fästa vår uppmärksamhet på, hoppar undan eller antar helt olika former beroende på hur vi ser, eller frågar. Ser vi

Har universum en själ?

på ett sätt, då består verkligheten av partiklar, men ser vi på ett annat sätt, då består den av vågrörelser, men vi kan aldrig se att den har båda dessa egenskaper samtidigt, eftersom de utesluter varandra. Båda beskrivningarna är giltiga, men kan inte användas på samma gång.

Verkligheten kan faktiskt beskrivas på flera helt olika sätt — som alla kan vara riktiga — och Håkan Snellman menar att detta, som kallas de komplementära sätten att beskriva verkligheten på, kanske är det viktigaste som hänt kunskapsteoretiskt i vår tid och att det bör få oss att öppna oss mot olika möjligheter att uppfatta verkligheten. Varje verklighetsbeskrivning är i sig en begränsning, och verkligheten låter sig inte uttömmande beskrivas av en sådan.

Det är ju också så att de mänskliga sinnena bestämmer och sätter gränser för vår uppfattning av verkligheten. Det finns delar av verkligheten som vi inte kan erfara med våra sinnen — ting vi inte kan se, ljud vi inte kan höra osv. Via våra sinnen har vi lyckats ta reda på att det exempelvis finns ett stort energispektrum av elektromagnetisk strålning utanför sinnena. Men alla våra modeller av verkligheten bygger på den begränsade tillgång till information om verkligheten som vi har genom sinnena. Vad ligger utanför deras räckvidd? Det vet vi mycket lite om.

Vi vet inte hur verkligheten egentligen är beskaffad. Vi vet bara hur den ter sig för oss i den del som vi kan utforska med våra sinnen. Naturvetenskapen har en verklighetsbild, men den är inte uttömmande. Verkligheten är mer.

Och naturvetenskapen har inte visat sig tillförlitlig, när den försökt göra förutsägelser om okända områden. Gång på gång har den tagit miste.

Ett medvetet universum?

Förr liknade man universum vid en maskin. Det gör man inte längre. Håkan Snellman säger att vi i stället tycks ha ett universum i utveckling. Nya stjärnsystem uppstår, stjärnor föds och dör, galaxerna förändras och växer. Det är nästan ett organiskt skeende. Och livsformerna blir mer och mer komplicerade, deras medvetenhet ökar.

Håkan Snellman tycker att universum på sätt och vis kan ses som levande. Gränserna mellan det levande och icke-levande — som beskrivs i fysikens termer — suddas ut. Men om det existerar någon *universums själ*, så kan vi inte komma i kontakt med den, åtminstone inte genom naturvetenskapen. Vad vetenskapen sysslar med är ett studium av universums anatomi, och även dess historia. Själen, om universum har en sådan, kommer vetenskapsmannen aldrig åt. (Det är i stället den religiösa erfarenhetens privilegium att kunna nå universums själ.)

Vilken roll spelar medvetandet i naturen? Om detta — och om sambandet mellan medvetande och materia — har den moderna fysiken inget att säga. Däremot har Håkan Snellman en egen uppfattning. Han menar att medvetande är en egenskap hos naturen — på samma sätt som energi är det. Vad energi är, vet vi inte. Den kan transformeras i olika former, materia, strålningens energi, rörelseenergi, lägesenergi osv, men vi kan inte reducera den till något annat. På samma sätt är medvetande en egenskap hos verkligheten. Eventuellt kan medvetande ockdå ha olika former, vardagsmedvetande, meditativt medvetande, klärvojant medvetande osv.

Vad medvetande är, kan vi inte säga. Men det är något fundamentalt i naturen, ett grundbegrepp, som inte kan reduceras till något annat.

Finns ett samband mellan medvetande och energi? Ja, förmodligen. Men det vet vi inte. Kan energi vara en

egenskap hos medvetande? Det kan tänkas. Man Håkan Snellman ser snarare energi som en egenskap hos verkligheten och medvetande som en annan. Kan man säga att universum är medvetet? Ja, medvetet på olika nivåer. Man kan exempelvis tänka sig att jorden som organism har ett medvetande. Men detta, säger Håkan Snellman, är en mycket personlig uppfattning som jag har, en sorts panpsykism — tanken att hela universum är be-själat. Inom fysiken kan man inte studera detta. Stöd kommer från andra källor, som kan vara lika värdefulla som vetenskapen. Verkligheten är ju inte bara fysik, säger han. För att leva fullt måste vi ta in informationer även från andra håll än vetenskapen.

Mystik och modern fysik

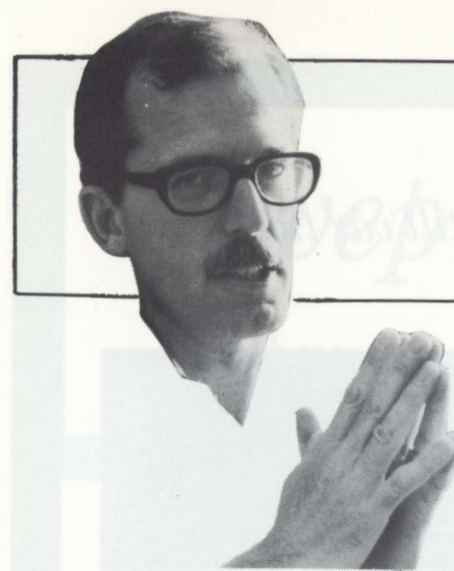
Hur är det med de omskrivna likheterna mellan den urgamla enhetsmystiken och den moderna fysiken? Existerar de?

Ja, det finns en parallell i uppfattningen av naturen som något enhetligt, svarar Håkan Snellman. Inom fysiken försöker man hela tiden förena alla krafter och se dem som olika uttryck för en och samma kraft. Man har också visat att materia är en form av energi exempelvis. Och alla olika ämnen i naturen reduceras till bara atomer, vilka alla består av elektroner och en atomkärna. En del av de fysiker som lett utvecklingen torde ha påverkats av mystiken, antingen indirekt genom tankeströmningar i tiden eller också, som Schrödinger, direkt av Vedalitteraturen, som man vet att han läste.

Ibland sägs det att universum mer liknar en tanke än en maskin.

Håkan Snellman kommenterar detta så:

Det är fint att säga att universum är en tanke. Men vad skall man mena med att ett tanke-universum står i motsättning till ett maskin-universum? En ma-

skin är ju alltid resultat av tankeverksamhet. Det finns inga maskiner som inte är uttänkta. Så även Newtons gamla mekanistiska universum måste uppfattas som resultat av tänkande. Och så såg Newton det själv. Han menade att Gud tänkt ut det från början och satt igång det som en klocka. En skillnad mellan den dåvarande bilden och den nuvarande skulle vara att Newtons universum var en gång för alla färdigt, medan den nutida fysikens universum ständigt blir till. Universum tycks befinna sig i utveckling. Om den utvecklingen är strängt lagbunden i alla detaljer, vet vi ännu inte. Det kanske finns vissa öppningar där det eventuella universella tänkandet kan ingripa modifierande.

Tiden

Vad är egentligen tid? Det är, som nämnt, något som används för att beskriva rörelse. Men i Einsteins rumtid flyter inte tiden fram, ty där finns allting färdigt, både det förflutna och framtiden. Där uppstår tid, tycks det, genom att vi i någon mening färdas med vårt medvetande i en viss riktning i rumtiden.

Kan tiden gå bakåt? Nej, i Einsteins rumtid är det ingen mening med att tala om bakåt eller framåt. Man färdas längs en kurva i rumtiden.

Men kan man komma tillbaka till det som hänt förut? Är tidsresor tänkbara? Ja, svarar Håkan Snellman, i den allmänna relativitetsteorin kan man tänka sig tidsresor.

Kan det vara så att framtiden är bestämd?

Ja, det *kan* vara så. Detta är en av svårigheterna med den fyrdimensionella rumtiden, att man tycks hamna i föreställningar om en sorts förutbestämthet, att vi förlorar den fria viljan, att vi rör oss som i ett fängelse. För att lösa dessa problem har tänkare försökt att införa ytterligare dimensioner utöver de tre rumsdimensionerna och tidsdimensionen. Det har spekulerats

över ännu ett par tidsdimensioner, vilkaskulle medge en fri, icke-determinerad rörelse. De nya dimensionerna kanske svarar mot sådant som vi nu uppfattar som kvaliteter, varför inte t. ex. kärlek!

Det yttersta. Det första

Har den moderna fysiken något att säga om världsrymdens utsträckning? Är rymden oändlig? Om inte, vad finns *bortom det yttersta*?

Fysiken idag har olika lösningar, svarar Håkan Snellman. I Einsteins slutna universum ses rummet som krökt. Det betyder att om du tänker dig att du reser rakt ut i universum, så kommer du till slut tillbaka till utgångspunkten — ungefär som om du befinner dig på ytan av en ballong och startar en resa i en viss riktning — du avlägsnar dig alltmer från utgångspunkten, men om du fortsätter tillräckligt länge, så kommer du tillbaka till den punkt där resan startade.

Vad säger fysiken om det första? Är tiden bakåt oändlig? Om inte, vad fanns *före det första*? Är det kanske en cirkel också i tiden, så att om man färdas framåt, så kommer man tillbaka till den tidpunkt där resan inleddes?

Här har fysiken det betydligt svårare, meddelar Håkan Snellman, därför att i det första ögonblicket uppstår något som kallas singularitet, vilket är en oändlighet där alla lagar vi har bryter samman. I Einsteins universum uppstår tiden (och rummet) i skapelseögonblicket. Något "före" kan därför inte finnas i den teorin.

För denne skribent verkar det som om allt sunt förnuft bryter samman inför den moderna fysikens verklighetsbild.

Men när jag ser ut genom fönstret framför mig mot kanalen och de gamla lönnarna, finner jag att verkligheten trots allt ser ganska normal ut. Ingen-ting egendomligt kan iakttas. Några fåglar flyger lågt, och det blir nog snart regn.

SM

Håkan Snellman framhåller att fysik bara är en liten aspekt av tillvaron. Som fysiker utvecklar man den intellektuella förmågan. Men samtidigt måste man, menar han, se till att stimulera andra sidor av sin person, t. ex. de religiösa och moraliska sidorna. Tillvaron är komplex, och om man vill leva ett fullt liv, får man inte avskärma delar av tillvaron och säga att de inte hör hit.

— Den moraliska aspekten av vårt handlande, där man skiljer mellan gott och ont, finns ingenstans inom naturvetenskapen. Om man försöker basera ett slags hedersfilosofi på den moderna fysiken, så blir man inte en moralisk människa. För att bli moralisk måste man låta sig påverkas av något annat än naturvetenskapen.

Håkan Snellman tillhör en japansk andlig organisation som heter Mahikari (Sant ljus). Den är ekumenisk såtillvida som den vill förena alla de stora religionerna, som man anser har utgått från den ende Guden via olika budbärare. — En stor del av verksamheten består i att via händerna överföra "Sant ljus", en sorts andlig energi, till andra människor.

Reinkarnation och karma tror Håkan Snellman på. Och han menar att de idéerna fanns i den ursprungliga kristendomen, men togs bort så småningom av de bestämmande teologerna.

Om kristendomen säger han också att dess kärna är evangelierna — "där finns en ofantligt djup kunskap som räcker för flera liv!" — men att kristendomen idag bygger mer på Paulus konstruktion av den än på Jesuegen lära.

Har ett "fotografi" av Jesus bevarats till vår tid?

Copyright G. Enrie, Turin.

Svepningen i Turin

Ett mysterium

Den så kallade svepningen i Turin är en mycket gammal linneduk, ungefär 4,4 m x 1,1 m stor. En bild är svagt synlig på den — fram- och ryggsidan av en man, som tydligen var död. Mannen har precis de spår av gisselslag och korsfästning som evangelierna berättar att Jesus från Nasaret utsattes för, och där finns märken efter en "törnekrona" på huvudet, ett lansstick i sidan m fl detaljer som stämmer med Jesu lidande. Så det är en allvarlig fråga om duken i Turin är den svepning som Jesu döda kropp lades i efter nedtagningen från korset.

Duken visades i Lirey i Frankrike omkring år 1357. Man vet inget med säkerhet om den dessförinnan. Den uppgavs vara Jesu liksvepning och kunde beskådas av stora mängder pilgrimer, som skänkte gåvor i samband med visningen. Men många var skeptiska och betvivlade att svepningen var äkta. Evangelierna berättar ju inte om någon svepduk med Jesu bild som tagits tillvara. Om en sådan relik hade funnits, skulle evangelisterna knappast ha underlåtit att nämna detta, ansåg man. Dessutom verkade det osannolikt att dukens existens skulle ha hållits hemlig ända till 1300-talet, när den dök upp i Lirey.

Biskopen i stiftet, Henri de Poitiers, gjorde en undersökning av duken, vilket ledde till att visningen stoppades. Men tre decennier senare var visningen åter igång, vilket föranledde Henri de Poitiers efterträdare, biskop Pierre d'Arcis, att (1389) skriva ett brev till påven i Avignon, Klement VII. Detta brev, som är den första nu kända skrift där svepningen nämns, börjar med dessa ord:

"Så här ligger saken till, Helige Fader. Det hände för någon tid sedan här i Troyes biskopsdöme att domprosten i en viss kyrka, nämligen den i Lirey, förtärd av girighetens lidelse, inte på grund av någon religiös hängivenhet utan endast för vinnings skull, falskeligen och bedrägligen införskaffade till

sin kyrka en viss duk, skickligt målad..."

Biskopen beskrev bilden på duken och under vilka omständigheter den visats och fortsatte:

"Efter omsorgsfull undersökning fann till slut Henri de Poitier att det rörde sig om ett bedrägeri och att duken blivit skickligt målad. Sanningen i detta intygades av den konstnär som målat den, nämligen att den var gjord av mänsklig hand och inte tillkommen genom ett mirakel."

Konstnärens namn nämndes dock inte.

Påven tog slutlig ställning 1390. Han tillät visning av duken, men bestämde att den inte fick uppges vara Jesu äkta svepning utan endast en avbildning. Emellertid negligerades senare denna föreskrift, och linneduken blev kristenhetens mest vördade relik. Kyrkan tillät att den vördades, men tog aldrig officiellt ställning i frågan om dess äkthet.

På 1300-talet fanns för övrigt ett överflöd av religiösa relikier; sådana förfälskades och kopierades ofta.

1532 sveddes duken av eld. Märken därav syns på dess sidor.

För blotta ögat ter sig bilden, åtminstone numer, blek och oklar. Den är halmgul till färgen och endast aningen mörkare än själva duken. Den syns bäst på avstånd och gör inget särskilt starkt visuellt intryck. Men 1898 togs de första fotografierna av duken. Då kunde på negativet ses en tydlig gestalt med majestätiskt utseende, ganska lik konstens Jesusporträtt. Det visade sig att bilden på duken hade karaktär av fotografiskt negativ, dvs de ljusa och mörka valörerna var omkastade, och på den negativa plåten blev denna negativa bild positiv: framträdde ett imponerande porträtt av en man i helfigur.

Nu ökade intresset för duken, och man ställde frågan: kan detta vara Jesu svepning? Kunde en konstnär på medeltiden ha målat en negativ bild, vars

fulländning framträdde först sedan fotografiet var uppfunnet århundraden senare? Detta föreföll orimligt. På medeltiden visste man inget om negativa bilder. Många trodde att bilden på linneduken hade ett mirakulöst ursprung.

Några vetenskapsmän började intressera sig för duken. Bland dessa var en patolog och kirurg vid namn Barbet, vilken kom fram till att bilden och "blodflödet" i minsta detalj överensstämde med vad som händer med en människa som blir korsfäst. Barbet ansåg — liksom flera andra patologer — att ingen konstnär, i synnerhet inte på medeltiden, hade kunnat känna till så mycket om korsfästningens medicinska följder. Alltså, menade han, var svepningen troligen äkta.

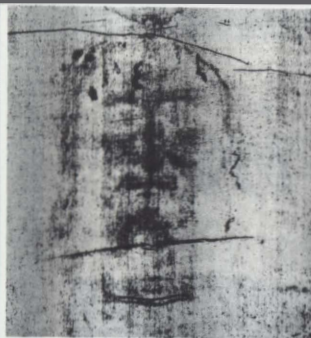
1969, och senare 1973, utsågs några italienska vetenskapsmän att göra vissa undersökningar av svepduken. Detta hölls hemligt i flera år. De slog fast att bilden inte hade målats på duken. Men de kunde inte konstatera äkta blod på den.

STURP

1977 startades Shroud of Turin Research Project (STURP) i Amerika, en forskningsgrupp på omkring 40 personer, nästan alla religiöst troende, med uppgift att försöka fastställa om svepduken i Turin var äkta.

I oktober 1977 tillbringade omkring 30 amerikanska STURP-medlemmar jämte några européer fem dagar i Turin, Italien, gjorde en undersökning och tog prover av svepduken. De hade sofistikerad utrustning, som vägde över sex ton. Det var första gången i historien som en religiös relik blev föremål för så grundlig vetenskaplig granskning.

Omkring ett år senare meddelade massmedia att vetenskapsmännen trodde att linneduken verkligen var Jesu svepning!

Den "negativa" bilden på duken. (Copyright G. Enrie, Turin)

— Sannolikheten för att duken är en förfälskning är mindre än en på tio miljoner, menade en av forskarna.

— Vi är övertygade om att bevisbördan nu ligger hos skeptikerna, ansåg en annan.

Vetenskapsmännen fann att den halmgula bilden består av en missfärgning av ytligt liggande linnefibrer, troligen uppkommen genom uttorkning. Man trodde att bilden blivit bränd in i duken på ett sätt som inte kunde förklaras naturligt. Man stannade alltså för en övernaturlig förklaring — något mycket anmärkningsvärt, när det gäller kvalificerad vetenskaplig forskning. Det kunde röra sig om en ljusstrålning från varje del av Jesu kropp i uppståndelsens ögonblick!

En medlem i STURP ställde frågan:

— Vilket bättre sätt skulle kunna finnas för att återuppväcka tro i en skeptisk tidsålder än att lämna bevis som 2.000 år senare påträffas med en teknologi som finns tillgänglig först under denna skeptiska tid!

Fortfarande ger några medlemmar av STURP uttryck för uppfattningen att bilden på svepduken uppkommit vid uppståndelsen, men andra formulerar sig numera med större försiktighet.

Nickells teori

1978 visade Joe Nickell — lärare i tekniskt författarskap ("technical writing") vid universitetet i Kentucky — att en gnuggningsteknik, som han påstår användes på medeltiden, automatiskt ger upphov till en bild som liknar den på svepningen. Det uppstår ett "negativ", ganska blekt, som inte visar några märken efter penseldrag, och djupet i bilden blir litet, begränsat till ytligt liggande fibrer. Denna metod för att få avtryck på tyg innebär att man pressar en fuktig duk tätt omkring en skulptur; och sedan duken torkat gnuggar man in färg i den. Se bild —

STURP tror inte på Nickells förklaring, bland annat på grund av att deras tester visar att Nickell-bilder inte ger samma "tredimensionella informa-

tioner" som bilden på svepningen. Anhängare av Nickells förklaring svarar att metoden kan varieras på ett otal sätt och att ingenting säger att inte någon variant av den skulle kunna klara STURPs tredimensionella test.

1976 visade två medlemmar av STURP att bilden på svepningen innehöll sådana informationer att en tredimensionell bild — en relief — av mannen på duken kunde konstrueras. Detta anses visa att något tredimensionellt, en människa, legat i svepningen. De lägst liggande partierna på kroppen längst från svepduken motsvaras på bilden av färre missfärgade fibrer och de högst liggande partierna av fler (tätare liggande) missfärgade fibrer.

Eftersom Nickells bilder inte har tredimensionell karaktär, har han inte lyckats visa hur bilden på svepningen kan ha uppstått.

Beträffande "blodfläckarna" på duken meddelar STURP att man funnit mycket mer järn där än på duken (och bilden) i övrigt samt avsevärt med protein, men däremot inget sodium eller kalium (alla dessa ämnen finns i blod). STURP har inte funnit belägg för att blodfläckarna består av något annat än blod och drar slutsatsen att de är blod — något som ifrågasätts av en del andra bedömare.

Skeptikerna fäster inget större avseende vid om blodfläckarna verkligen består av blod, eftersom en förfälskare kan ha använt blod — det är ju lätt tillgängligt. Dessutom har konstnärer haft duken framför sig (det existerar flera kopior av den) och de kan ha passat på att förbättra blodfläckarna med nytt blod. Men det påpekas att gammalt blod alltid är brunt eller svart och att blodfläckarna på svepningen är allt-

för röda för att kunna bestå av enbart blod. De kan, åtminstone delvis, bestå av järnoxid. (De kan ha gjorts, eller bättrats på, med färg som innehåller järnoxid.)

McCrones upptäckt

Rättskemisten Walter McCrone fick i uppdrag av STURP att göra mikroanalyser av småpartiklar från olika delar av linneduken, vilka tagits tillvara med hjälp av specialtejp som tryckts mot duken. Han fann ett antal färgpartiklar i proven från bilden och blodfläckarna — däremot inte i proven från de delar av duken som saknade bild, vatten- eller blodfläckar. McCrone fastställde att dessa partiklar bestod av järnoxid. Blodfläckarna hade de flesta järnoxidpartiklarna, delvis i klumpar, vilka bidrog till blodfläckarnas röda färg.

Eftersom han praktiskt taget inte påträffade någon järnoxid i de "rena" delarna av duken och eftersom konstnärer på medeltiden ofta använde järnoxid i färgen, drog McCrone slutsatsen att bilden på duken åstadkommit av mänsklig hand. Han tror att bilden kan ha gjorts av någon konstnär som fått i uppdrag att måla en svepduk, vilken skulle användas i religiösa processioner eller ställas ut i den nyuppförda kyrkan i Lirey. Han betvivlar att konstnären velat lura någon, men kyrkans företrädare lät folk tro att duken var äkta.

STURP accepterar inte McCrones resonemang; bland annat anser de att det finns så litet järnoxid på duken att det omöjligt kan förklara hur bilden blivit till.

?

Hur avtrycket på svepningen uppkommit är fortfarande en gåta. Det finns tre möjligheter: Bilden har blivit till genom 1. mänsklig hand, 2. naturliga processer, varvid bilden överförts från en korsfäst kropp till linneduken och 3. en övernaturlig händelse.

För att man skall kunna tro på något övernaturligt/gudomligt fordras utom-

ordentligt starka skäl. Men även naturliga processer är det svårt att tro på i detta fall, bland annat på grund av bildens skönhet och kvalitet. Kroppen framträder perfekt, inte alls förvanskad — där finns inga veck eller skrynklor, inga blanka partier, vilket man skulle ha väntat sig om en duk svepts omkring en kropp så att den gett avtryck på duken.

Skeptikerna tror inte på naturliga processer, och det gör inte STURP heller.

Skeptikernas förklaring är att bilden gjorts av mänsklig hand. Den har visserligen inte målats på duken på vanligt sätt, men kanske har någon speciell teknik använts, vilken automatiskt ger en "negativ" bild. Nickells hypotes att bilden gnuggats in i duken anses intressant bland skeptikerna.

Kanske har bilden ursprungligen sett ut på ett annat sätt än nu, kanske har den under århundradenas lopp eller i samband med branden 1532 förändrats så att det endast blivit uttorkade cellulosafibrer kvar.

Gulfärgning av linnetyg genom uttorkning av fibrer kan orsakas genom många olika ämnen, ja kanske av nästan allting som kommer i kontakt med tyget. Med tiden åstadkommer solljus, förhöjd temperatur och alla slags ämnen från kroppsoljor till citronsaft en uttorkning av cellulosafibrer.

STURPS nuvarande ståndpunkt är att ingen hypotes om förfälskning håller. Inte heller kan, anser de, naturliga processer förklara bilden. Då återstår endast en övernaturlig förklaring, även om STURP inte gärna säger detta rent ut. De talar inte längre om ljusstrålning utgående från Jesu kropp i uppståndelsens ögonblick, eftersom detta vore något övernaturligt och vetenskapen av tradition inte ger övernaturliga förklaringar. Någon verklig förklaring till den gula bilden på linneduken har inte STURP.

Några röster från STURP:

— Vi drar slutsatsen att bilden på svepningen är en bild av en verklig människa, en gisslad och korsfäst man.

Den är inte ett verk av en konstnär.

— Nästan alla i vår grupp tror nu att bilden inte är en målning.

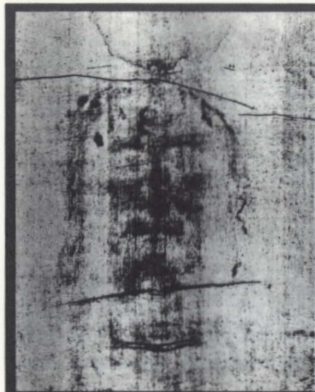
— När man tar hänsyn till vad vi vet, har argumentet mot en förfälskning en viss styrka.

— Det är troligt att bilden på något sätt har bränts in, men vi kan inte förklara hur ett lik har kunnat bränna en svepduk av linne och lämna en detaljerad bild med utomordentliga optiska egenskaper.

Fanns duken före 1357?

Fastän svepduken visades först omkring 1357, finns det antydningar om att den existerat tidigare. Under århundraden vördades en "mandylion", en duk med en bild av Jesu ansikte, i Edessa i Turkiet. Bilden sades vara gjord icke av mänsklig hand. Historikern Ian Wilson pläderar — i sin bok *The Shroud of Turin* — för att mandylion är samma som det vi nu kallar Turinsvepningen, då vikt på sådant sätt att endast ansiktet var synligt. (Förklaringen till att man endast visade ansiktet kan vara att en likklädnad ansågs oren.) Denna duk upptäcktes 525 i Edessa, i en mur där den gömts, och togs 944 till Konstantinopel, där den förenades med andra kristna relik: två bitar av Jesu kors, järn från den lams med vilken Jesu sida genomborrades, två av de spikar med vilka han korsfästes, den mantel han bar och som togs ifrån honom när han fördes till Golgata samt törnekronan som trycktes ned på hans huvud...

Wilson's hypotes har tagits på allvar av den schweiziske kriminologen Max Frei, som 1973 fick tillåtelse att trycka en specialtejp mot svepduken för att ta tillvara småpartiklar för laboratorieanalys. Frei fann ett betydande antal pollenkorn på tejp. Han rapporterar att de kom från fyra — och endast fyra — olika områden. 1. Europa, 2. Palestina, 3. de anatoliska stegen (ett område som inkluderar Edessa i Turkiet) och 4. trakten kring Istanbul (Konstan-

tinopel). Frei stöder alltså Wilsons hypotes att mandylion är identisk med Turinsvepningen: Palestina — Edessa — Konstantinopel — Europa. Men inom STURP betvivlar man värdet av Freis undersökningar. Man påpekar bland annat att vinden kan föra pollenkor vid omkring.

Kenneth Stevenson och Gary Habermas ansluter sig — i sin bok "Vetenskapen bevisar uppståndelsen?" — till tanken att mandylion är identisk med Turinsvepningen. De skriver att före 500-talet fanns det ingen likhet i de konstnärliga avbildningarna av Jesus, men sedan mandylion upptäckts, gjordes alla bilder med den som förebild. Hur den såg ut, vet man inte (men enligt Ian Wilson beskrev en bysantisk författare på 900-talet bilden som "en fuktig utsöndring utan färgämnen eller spår av konstnärskap"). Men det finns vissa egenheter i de bysantiska Jesusbilderna, bl.a. ett V-format märke på näsryggen, som återkommer i en stor del av dem. Det är troligt — anser Stevenson och Habermas — att detta märke fanns på förlagan, bilden på duken i Edessa. Och det syns tydligt på svepduken i Turin! (Det kan vara spår av slag mot ansiktet.)

pannan och en tvärsöver halsen, vilket motsvarar märkena efter veck i tyget på svepdukens ansikte!

Det finns alltså samband mellan ikonerna och svepduken.

Har bilden på svepningen gjorts med ikonerna som förebild — eller är förhållandet det omvända, att ikonerna gjorts med svepningens/mandylions ansikte som förebild?

Hur gammal linneduken är, vet man inte. Lin odlades i det medeltida Europa, men det odlades också i Palestina på Jesu tid. Galileen var centrum för produktionen. Enstaka bomullsfibrer finns i svepningen. Bomull odlades inte i Europa, vilket visar att duken kommer från Mellanöstern. Det har också sagts att linneväven verkligen är av en typ som förekom i Mellanöstern under första århundradet e.Kr.

För att med säkerhet fastställa dukens ålder krävs en undersökning med kol 14-metoden. Den har en felmarginal på endast plus minus hundra år. För detta behövs bara ett mycket litet prov av duken, stort som en fingernagel. Hittills har Vatikanen sagt nej.

Skeptikerna har inte kommit med några avgörande argument för att duken i Turin är en förfälskning. Den kan alltså vara äkta. Och det finns en rad detaljer som pekar på detta — enligt "Vetenskapen bevisar uppståndelsen?" — exempelvis att mannen på svepningen har en svullen buk, vilket tyder på kvävning, som var den vanliga dödsorsaken vid korsfästning, att det kring blodfläckarna finns en karaktäristisk "ring", vilket tyder på att blod och serum har skilts åt, att spikarna har slagits genom handleden och inte genom handflatan som de flesta konstnärer har trott (det skulle snabbt ha trasat sönder handen), att mannen på duken har tydliga semitiska drag och håret i en lång slinga i nacken så som judarna hade på Jesu tid.

1982, Kenneth Stevensons och Gary Habermas bok Vetenskapen bevisar uppståndelsen? (SkeabVerbum 1982), en artikel i tidskriften Textile Horizons, december 1981 samt ett sammanfattande kapitel i Joe Nickells bok Inquest on the Shroud of Turin (Prometeus Books Buffalo, N.Y. 1983).

I Stevensons och Habermas bok kan man läsa att "även skeptiker måste se fakta i ögonen och böja sig för den mest sannolika uppfattningen — att Jesus verkligen uppstod från de döda. En oförvillad blick på fakta visar att Gud förvisso uppväckte sin Son från de döda."

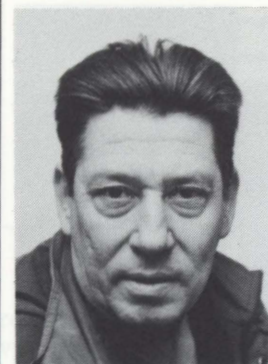
Kritiker har förstås angripit boken. Det har sagts att den överflödar av allvarliga fel och att bevisen inte är så övertygande som det verkar av deras framställning. En skeptiker menar att den är ett klassiskt exempel på pseudo-vetenskap.

I boken beskrivs Stevenson som "officiell talesman för STURP", men forskningsprojektet ställer sig inte bakom den. STURP säger att boken delvis bygger på vetenskapligt arbete som utförts av dess medlemmar men att den inte är godkänd av STURP och att författarnas slutsatser är deras egna och inte nödvändigtvis överensstämmer med åsikterna hos andra medlemmar av STURP.

Hur bilden på duken i Turin uppkommit har hittills varken "troende" eller skeptiker kunnat förklara. Den är en gåta. Men båda grupperna tycks vara överens om en sak: antingen är duken Jesu svepning eller också är den en förfälskning. Det kan inte röra sig om någon annan än Jesus, som legat i svepduken, eftersom ingen annan än han har korsfäst, gisslats, fått en "törnekrona" på huvudet och en lans genom sidan.

SM

Källor till Sökarens redogörelse är artiklar i den amerikanska tidskriften The Skeptical Inquirer, vårnumret

Bertil Falk:

Hurdan är den Gudstro som ökar bland barnen?

Barnjournalens redaktör Bengt Fahlström är ständigt i farten. För tre år sedan lät han undersöka hur det stod till med tron på Gud bland barnen i Sverige. Det visade sig att vart tredje barn trodde på Gud.

Det var då det. Nu har Bengt Fahlströms eminenta Barnjournalen gjort en ny undersökning. På bara tre år har tron på Gud bland barnen i åldrarna 12 till 15 år ökat dramatiskt. Hela 52 procent säger att de tror på Gud, medan 48 procent inte tror. Det är mer än vartannat barn. Samtidigt visar det sig att Gudstro är större bland flickor (60 procent) än bland pojkar (40 procent).

När jag pratade med ärkebiskop Bertil Werkström för Kvällspostens räkning om detta, sa han att han var glad över utvecklingen men att han inte var förvånad. Han har känt vartåt vindarna blåser ute bland människorna. Undersökningsresultatet kom bara som en bekräftelse på vad han redan märkt.

Kyrkoherde Ingemar Simonsson i Malmö var däremot förvånad. Han tyckte att resultatet var fantastiskt, speciellt som en annan undersökning bland aktiva i Svenska kyrkan visat en minskande tro bland barnens föräldrar.

Varför utvecklar sig situationen då som den gör mot en ökad tro på Gud? Ärkebiskopen menar att det är Guds verk och att i detta verk en rad olika faktorer har samverkat. Bland annat menar han att ungdomarna, som känner osäkerhet i en svår tid med arbetslöshet och kärnvapenhot, upplever att de har kyrkan med sig när det gäller exempelvis fredsfrågan.

Och Ingemar Simonsson menar att den gamla bilden av Gud som en gammal farbror med långt vitt skägg håller på att ersättas med en annan bild, som inte är lika vulgärbetonad.

Bengt Fahlström själv (och han tror också på Gud) menar att det är extra viktigt för unga människor att ha något

Michelangelos Gud (Sixtinska kapellet, Vatikanen).

att tro på i tider av ungdomsarbetslöshet, rädsla för kärnvapenkrig och allmän oro.

Jag tycker det ligger en hel del i allt detta, men vill ta fram det som Ingemar Simonsson pekar på. Ungdomen återvänder ju till en "avklädd" Gud, en Gud som genomgått en renande striptease. Borta är kanske inte manskgestalten, men bortan är det vita skägget. Gud kanske fortfarande är en sorts fader, men aggressiva kvinnogrupper har slagit sönder det belätet en hel del också. Man har dragit fram Gud som kvinnan. Modern. Gud, hon minsann. Det är precis som om den anglikanske biskopen Robinson redan nu bönhörs i sitt rop på en helt ny Gudsbild. Det roper upphävd han nu för många Herrans år sedan. Gudsbildens förvandling är nu i full gång.

Men Barnjournalens undersökning ger inte svar på vad det egentligen är för en Gud som barnen idag tror på. Och Barnjournalens undersökning tar inte heller upp det som Johannes Aagaard i Sökaren 3-4 i år kallade "kristendomens hinduisering".

Undersökningar i Europa tyder på att mellan 18 och 25 procent av Euro-

pas kristna och ateister tror på både karma-lagen (gärningarnas verk) och på att den leder till reinkarnation, främst då i den form som innebär tron på en evig själ som vandrar från tillvaro till tillvaro (själavandringsprincipen).

Men här vet vi väldigt lite vad det gäller svenskens hållning. Det skulle vara intressant att få veta vilken Gud det är som barnen tror på idag. Och det skulle kanske vara ännu intressantare att få veta i vilket sammanhang denna Gud sätts in.

Barnjournalens undersökningar torde vara mycket tillförlitliga. Den här undersökningen om tron på Gud omfattade nämligen inte mindre än 2.200 ungdomar i åldrarna 12-25 år i hundra kommuner över hela Sverige. Det underlaget är som man säger "statistiskt signifikant", vilket på vanlig, oblyg svenska kan översättas med "mycket tillförlitligt".

Kanske man skulle ta och vädja till Bengt Fahlström, som förfogar över detta mäktiga undersökningsinstrument, att ta de här barnen på pulsen. Då kanske vi kan få ett svar på frågan om vi håller på att få en gnostisk kristendom, som Johannes Aagaard tror.

Allan Fotheringham och Ferenc Füzeskúti

Två grabbar som blivit lamor

Den 19 september 1980 trädde fem män och tre kvinnor in i det buddhistiska retreatcentret Karma Dechen Ösel Ling — "Den Strålände Glädjens Trädgård" — beläget på närkesslätten. De skulle inte komma ut förrän efter tre år, tre månader och tre dagar. Under den långa isoleringen från yttervärlden skulle de meditera för att vinna upplysning och inre frid. Som handledare hade de den tibetanska laman Ngawang.

I december 1983 steg de ut i världen igen — nu med titeln lama (männen) och jetsunma (kvinnorna). I maj träffade vi två av dem i buddhistcentret i Mälarhöjden, Ferenc Füzeskúti, numera Lama Chöpel, 36 år, och Allan

Fotheringham, numera Lama Lodru, 27 år. Ferenc kommer från Ungern och Allan från Skottland. Ferenc är konstnär, gift och har två barn. Allan, som varit lagerarbetare, bor på centret tillsammans med Lama Ngawang och hjälper till med skötseln av centret. Båda undervisar intresserade svenskar i tibetansk buddhism. (Lama Ngawang talar ingen svenska och endast mycket litet engelska. Ferenc och Allan samtalar med honom på en blandning av engelska och tibetanska.)

Ferencs familj i Ungern tillhör den katolska tron, och han säger att han träffat många fina katoliker, men att han kände att han inte hörde hemma i katolicismen. Inte heller gillade han

den marxistiska åskådning som präglar Ungern. Så när han fick tillåtelse att besöka Jugoslavien under två veckor, hittade han inte hem igen!

Ferenc var en andlig sökare, och han erfor mer och mer en ny dimension av tillvaron. När han fick Lama Govindas "The Foundation of Tibetan Mysticism" och andra skrifter om tibetansk buddhism i sin hand, kände han som att han läste sina egna tankar. Och sedan han träffat en lama i England, blev övertygelsen om buddhismens sanning ännu starkare.

Allan var i början protestant, gick i kyrkan och fick ut mycket av det. Men han fann att den kristna tron inte passade honom. Han läste litet om olika

De sökte Upplysningen. Efter tre år och tre månader i meditativ isolering — vann de den?

religioner och tyckte att buddhismen verkade bra. Där kände han sig hemma.

Vi frågar Ferenc och Allan, dvs Lama Chöpel och Lama Lodru, varför de ville bli lamor. De kunde ju ha blivit något annat, exempelvis poliser, brandsoldater eller trädgårdsmästare.

De svarar:

— Efter en retreat kallas man lama, men avsikten med att gå in i en retreat är inte att få en titel, utan att bli upplyst.

En lama är en lärare som undervisar i buddhistisk meditation. Avskildhet från yttervärlden i drygt tre år är en vanlig utbildning för en lama. Men lama kan också vara en hederstitel för en person med mycket stora kunskaper.

— Avsikten med meditation under en retreat är att uppnå ett sådant sinnessstillstånd att man är kapabel att hjälpa andra levande varelser.

Vad gör man under en buddhistisk retreat?

— Allt är meditation!

Man sitter och mediterar större delen av tiden?

— Ja, vi satt för det mesta i enskilda rum och mediterade. Dessutom förekom morgon och kväll gemensam meditation. Men det är också många praktiska göromål på ett center, exempelvis i tempelrummet och med att kopiera texter, förfärdiga rituella föremål, städa, diska...

Mediterar man när man diskar?

Lamorna skrattar.

— Under en retreat, säger de, diskar man egentligen inte, utan man mediterar!

Men de blivande lamorna byggde också, bland annat ett yogarum, och de hade viss fritid, när de umgicks med varandra. En av kvinnorna lagade mat och hade all den nödvändiga kontakten med yttervärlden. Hon deltog också, så mycket som möjligt, i meditationerna och blev till slut jetsunma.

Är en jetsunma likvärdig med en lama?

— Ja.

Alltså: under en retreat mediterar man. Man studerar inte böcker som vid ett universitet. Hur går meditationen till?

— Undervisningen är mycket pedagogiskt konsekvent upplagd. Man börjar som en nybörjare med förberedande övningar, och därefter blir det mer och mer reningsmeditation. Man

förbereder sinnet för målet, som är direkt insikt om sinnets verkliga natur. För detta fordras mycket rening.

Vad innebär upplysning?

— Det innebär att se sinnet i dess naturliga tillstånd, vilket är visdom och medkänsla i oskiljbar förening.

I hinduismen säger man ju att atman är lika med brahman, dvs att det individuella medvetandet är en del av världsmedvetandet. Men den läran finns inte i buddhismen?

— Jag känner inte till att mitt medvetande är del av någonting, säger en av lamorna. Men vi lär att alla levande varelser har buddhanatur. Det betyder att sinnets natur är samma hos alla levande varelser, och alla levande varelser har möjlighet att uppleva sitt sinnes natur, även djuren. Genom den likheten finns ett slags gemenskap.

Vad är verkligheten?

— Vi ser världen som en skapelse av sinnet, som en dröm. Världen har sin grund i tanken. Man kan sedan skilja mellan den absoluta sanningen och den relativa sanningen, vilka går hand i hand. Man kan säga att de olika materiella tingena finns, och de består av olika element. Men samtidigt är de skapelser av sinnet. Det är sinnet som upplever — och det är det absoluta.

— Vi människor talar om något vi kallar sinne och något vi kallar materia. Men detta är bara namn som sinnet har hittat på, ty verkligheten som den är kan inte adekvat beskrivas i ord, den kan inte fångas i ett nät. Upplysning innebär att kunna uppleva verkligheten som den är bortom dessa klassifikationer.

— Inom buddhismen talar vi om något vi kallar öppenhet — verkligheten är öppen som en rymd, den kan inte delas upp i sinne och materia eller på något annat sätt. Genom att dela in världen bedrar man sig själv, och man får en bunden relation till världen, en bundenhet som skapar problem. Men om man kommer bortom bundenheten, då försvinner uppdelningen av världen i sinne och materia. De saker som vi ser i världen är alla uttryck för öppenhet, för rymden. Genom de olika fenomenen uttrycker sig rymden så som oceanen visar sig genom vågorna.

Hur förklarar buddhismen världens uppkomst? Den har ju inget gudsbegrepp.

— Vi skapar i varje ögonblick. Det är vår karma som skapar världen.

Är det vi som har skapat träden, bergen, vattnen?

— Vi säger inte att de är skapade, utan vi ser det så att vi skapar dem hela tiden.

— Men det finns två olika förklaringar. Relativt sett har allting kommit till under många miljoner år av utveckling, varvid högre former uppkommit urlägre. Men absolut sett är det vi som i detta nu skapar världen.

Buddhismen tror på gudar. Det finns många gudar, säger de tibetanska buddhisterna, fast dessa är fortfarande bundna vid världen, de är levande varelser som vi, inte verkligt upplysta, inte befriade från lidandets och återfödelsens kretslopp.

Lamorna säger att man skulle kunna prata väldigt mycket om universums uppkomst, varför det finns till — *men det tjänar ingenting till*. Därför utgår buddhisterna från något annat, nämligen att det finns så många problem i världen. Det gäller att lösa problemen. Och det brådskar. De tänker bland annat på stora saker som kärnvapenhot, miljöförstöring, dödens möjlighet i varje sekund osv.

— Först när vi löst dessa problem, kan vi i lugn och ro börja prata om hur världen blivit till.

Hur ser man inom den tibetanska buddhismen på livets mening?

— Detta är verkligen vår stora fråga! svarar de två lamorna. Vi utgår från att alla varelser strävar efter lycka och efter att undgå lidande. Så meningen är för oss att hjälpa alla varelser att bli lyckliga.

Men detta är en mening som man själv ger sitt liv. Finns det ingen högre mening, som kommer från universum självt?

— Det vet vi inte, svarar lamorna. Men den mening vi ger tillvaron är att alla skall bli upplysta. För när vi är upplysta, då är vi befriade från lidandet.

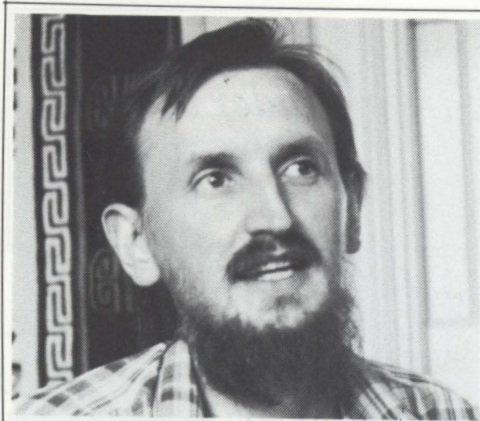
Enligt buddhistisk uppfattning är det ju livstörsten, strävandena, som ger upphov till lidande.

— Ja, men det är okej att sträva efter gott, replikerar lamorna — inte att sträva efter ont.

Men man skall inte vara känslobunden vid något, som man kan förlora, inklusive sitt eget liv!

— Just det. Det är den bundenheten som skapar lidande.

Vi kommer in på frågan om karma och reinkarnation, som buddhister tror

Lama Chöpel

Lama Lodru

på. Men är det verkligen *samma individ* som återföds?

— Det är *samma sinne*, svarar lamorna, samma sinnets rena natur! Det är den som ånyo tar form. Denna sinnets natur är fördunklad av olika emotionella slöjor. Men den individ som har renat sinnet från dessa slöjor, så att han kan uppfatta sinnets natur, är en Buddha. När man blivit en Buddha, då skapar man ingen karma och återföds inte.

Men är det samma individ som återföds?

— Nej, svarar lamorna, *kroppen* dör och faller sönder, men *sinnet* återföds.

Det är ju enligt buddhistisk uppfattning karman som ger upphov till en ny inkarnation. Hur fungerar karman?

— Karman är beroende av motivationen. Det börjar med en tanke. Man gör sedan något på grund av begär eller aggression, och detta sätter ett frö i sinnet — man skulle kunna säga i undermedvetandet — och det är karma. Om man gjort något med gott syfte blir det ett gott resultat, men om man gjort något med dåligt syfte blir det ett dåligt resultat. De karmiska verkningarna kan komma i det nuvarande livet lika väl som i ett kommande liv. Goda gärningar ger god karma, dåliga gärningar dålig karma. Allra bäst är att inte skapa någon karma alls, så att man slipper återfödas.

Om jag sparkar någon med foten, då skulle jag kunna födas med defekt fot i nästa liv?

— Ja. Men det är inte en bestraffning, utan det är ditt eget sinne som skapar din fot defekt.

Om jag ångrar mig då?

— Genom ånger kan man lindra den karmiska verkan.

Men på vilka grunder är man övertygad om karma och reinkarnation? Alla tror inte på detta.

Lama Chöpel och Lama Lodru försöker förklara. De talar om att en människa ständigt förändras: på morgonen stiger man upp, på dagen arbetar man,

på kvällen vilar man och på natten sover man — men man förändras hela tiden. Kvällsjaget är inte detsamma som morgonjaget. Det har skett stora förändringar. Morgonens person är faktiskt borta på kvällen. Men vi har den överrenskommelsen att vi säger att det är samma person. Vi existerar alltså i perioder, och i varje period är det en ny människa som finns till.

— Om vi nu mediterar på sinnets natur för att se efter vilka vi är, så finner vi att den person vi kallar vid ett namn — exempelvis Lama Chöpel eller Sven Magnusson — är lika mycket sinnets skapelse som de tankar som kommer och går. Och tankarna kommer och går oupphörligt i vårt sinne. De föds, lever och dör — och efter dem kommer nya tankar. Sådant är sinnet i varje sekund — det är sinnets spel. Med en individ — som också är en skapelse av sinnet — är det likadant: han föds, växer upp, lever, åldras och dör. Bandet mellan sinnet och kroppen upplöses — och sedan finner sinnet en ny kropp.

Men hur vet ni det? undrar vi, som inte låter oss övertygas av detta subtila resonemang.

— Genom att iaktta vad sinnet är, hur det fungerar, hur tankarna kommer och går. En tanke uppstår, spelar ut sin kraft och försvinner sedan för att efterföljas av en ny tanke. En individ är i grund och botten också en tanke — så den föds, lever, åldras, dör — och uppstår på nytt. Det finns alltid en fortsättning.

— Liksom nya tankar ständigt återkommer i en kedja av tankar, så återkommer sinnet i en kedja av återfödelser.

Men kan man inte lika gärna tänka sig att när man dör, så slocknar medvetandet och att de nya individer som föds inte är fortsättningar på förutvarande individer, utan helt nya personer?

Lamorna svarar:

— Om man vill spekulera, kan man tänka sig det. Men vi spekulerar inte.

Så reinkarnation och karma är objektiv verklighet?

— Nej, inte objektiv verklighet, utan ett sätt att se, grundat på direkt insikt om sinnets natur.

Har buddhismen kärleksbudet?

— Ja, mycket starkt, framför allt i bodhisattvalöftet. Det är ett frivilligt löfte som innebär att man strävar efter att befria alla varelser från lidande och att aldrig överge varelsena. Man träder inte ut ur återfödelsernas och lidandets kretslopp förrän alla varelser är befriade.

Buddhisterna — åtminstone en del av dem — ser för övrigt Jesus som en sådan bodhisattva som kom till jorden för att hjälpa och som fortfarande hjälper.

Har buddhismen ett helvete?

— Ja, men helvetet är ingen plats. Det är inte så att man sitter i en brinnande eld, utan helvetet är ett sinnestillstånd. Men det är mycket verkligt för den som upplever det. Det är något efter döden och har alltid att göra med vad man gjort i livet. Det är följder av gärningar, följder som sinnet självt skapar. Den som hatar världen, upplever att världen hatar och plågar honom.

Vad är *the void*, tomheten i människans inre, som buddhismen talar om?

— *The void* är inte tomhet. Vi talar om öppenhet. När man letar efter jaget, eller själen, så upptäcker man att detta inte finns. Den bestående, individuella själen är en stor bluff. Vad som finns är mentala processer i en oavbruten ström, inte något klart avgränsat sammanhängande jag. Sinnets natur är en stor öppenhet, och klarhet. Man kan också säga att det är tomt, att jaget inte finns.

Vad är nirvana?

— Nirvana, eller upplysning, är när sinnet ständigt vilar i sin sanna natur. Då skapas inte längre någon karma, och alla handlingar motiveras av oändlig medkänsla med alla varelser. Den upplyste hjälper därför ständigt alla.

Retreaten i "Den Strålände Glädjens Trädgård" innebar alltså att de åtta buddhisterna för att bli upplysta, bli lamor, satt och mediterade mest hela tiden i tre år, tre månader och tre dagar. Räckte tiden till? Blev de upplysta?

De svarar:

— Den räckte, så att vi nu har en sorts grund att stå på. Meditation och allt man gör är på något sätt stabilt nu. Sen gäller det att bygga vidare på det, i detta liv och i kommande liv. Är man inte upplyst efter en retreat, så fortsätter man att meditera tills man blir det.

Det är fascinerande att träffa ett par killar som mediterat nästan oavbrutet i över tre år. Hur verkar de vara? Är de fyllda av medkänsla — eller har de tagit skada? Det kan reportern inte svara på.

Kan det vara farligt att meditera så mycket?

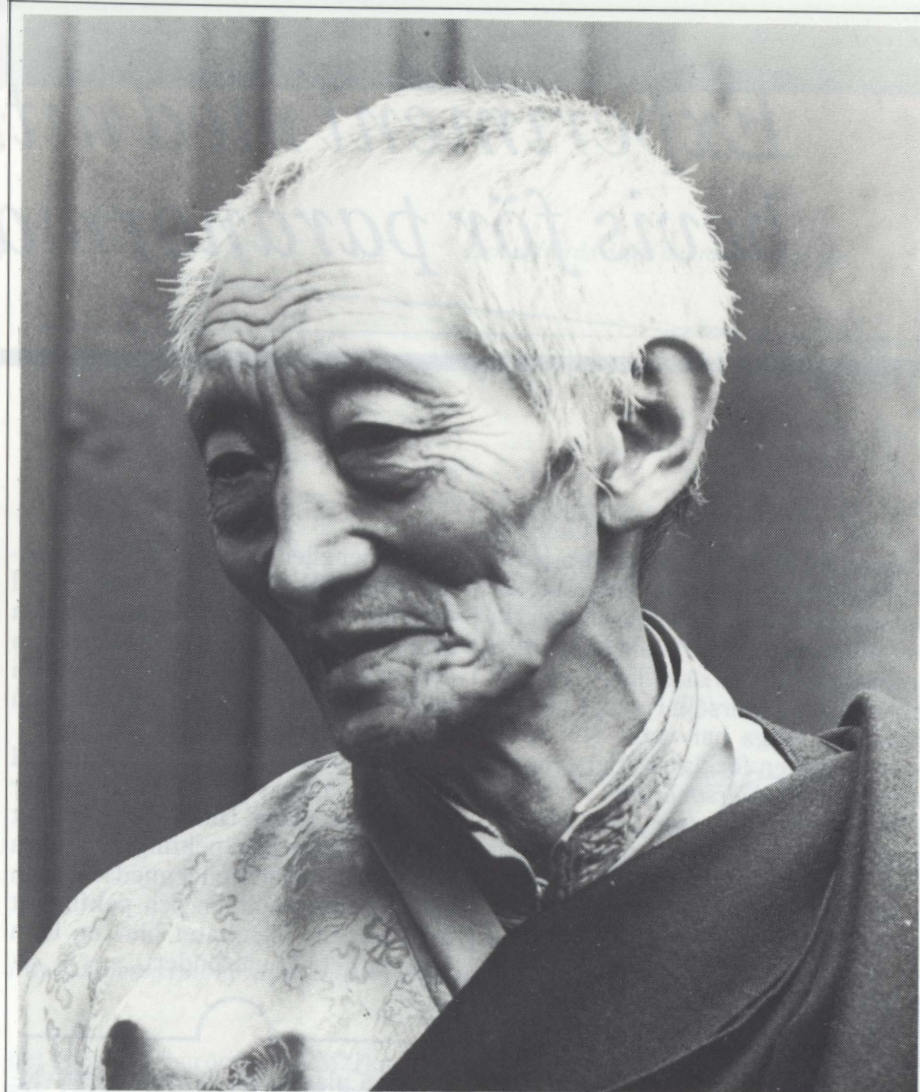
— Nej, absolut inte, svarar lamorna, inte om man gör det på rätt sätt. Men hit till centret kommer många som har mediterat snett. De har mediterat utan lärare, läst i olika böcker och hämtat litet från dem, gått hos olika hindulärare och andra meditationslärare och tagit vad de tror är grädden från alltihop och kokat till en egen blandning, som varit skadlig. De upplever att det blivit värre för dem, sedan de började meditera.

— All undervisning i meditation skall vara individuellt anpassad och ledd av en kompetent lärare.

En sak är säker: man måste ha ett väldigt förtroende för den tibetanska buddhismen, när man ägnar tre år, tre månader och tre dagar av sitt liv åt att ständigt meditera i ett buddhistiskt retreatcenter.

Sökaren önskar lamorna och jetsunmorna från Karma Dechen Ösel Ling lycka till i sina strävanden att hjälpa alla varelser att bli lyckliga!

SM

Högt vördade Kalu Rinpoche är en av de främsta lamorna inom Kagyupatraditionen. Han kom 1980 från ett kloster i norra Indien och invigde retreatcentret i Fellingsbro samt officierade vid stängningen av portarna.

Experiment med nitinol bevis för paranormal kraft?

I början av 70-talet fick seriösa parapsykologer reda på att det fanns personer som tycktes kunna böja eller bryta metallföremål med "tankens" kraft. Sedan dess har den så kallade Gellereffekten blivit undersökt i många laboratorier. En fråga har varit: Hur skall dessa fenomen förklaras? Beror de på fusk av försökspersonerna?

Några, som professor John Hasted, tycks redan från början ha varit mer eller mindre övertygade om fenomenens äkthet. Andra, som illusionisten James Randi, är säkra på att det bara rör sig om trolleriknep. En tredje grupp är de som ändrat sin uppfattning sedan de studerat fenomenen. Bland dessa kan nämnas Don Coolican som skrev en mycket skeptisk tidningsartikel om Geller, men omvändes till tro på fenomenen sedan han gjort en egen undersökning i Köpenhamn. Professor John Taylor ändrade sig i andra riktningen från tro till skepsis, sedan han funnit att han inte kunde förklara observerade fenomen inom ramen för våra dagars fysik.

Det är mycket svårt att veta hur man skall förhålla sig till dessa motstridiga uppfattningar. Vetenskapsmän kan bli lurade av trick, lika väl som andra människor. Det är därför viktigt att parapsykologerna utvecklar undersökningsmetoder som ger klara och otvetydiga resultat genom att trick gjorts omöjliga.

Om till exempel en paranormal metallböjare åstadkommer förändringar i atomstrukturen hos ett stycke metall och man vet att sådana förändringar inte kan frambringas på annat sätt än genom mycket hög temperatur, då har vi övertygande bevis för att något paranormalt har ägt rum.

I oktober 1973 gjorde dr Eldon Byrd vid Naval Surface Weapons Centre i Silver Spring, Maryland, USA, just ett sådant experiment med Uri Geller. Han använde metallegeringen nitinol, som är en blandning av nickel och titan med den anmärkningsvärda egenskapen att den "kommer ihåg" den form den getts under hög temperatur.

Man böjer eller vrider metallen till önskad form, och sedan upphettas den till ungefär 500 grader C. Sedan metallen svalnat kan den böjas till vilken form som helst, men så snart den sätts ned i hett vatten återtas den form som den fick under upphettningen.

Eldon Byrd använde en nitinoltråd som var 0,5 mm i diameter och ungefär en decimeter lång. Han höll den stadigt med tummen och pekfingeret i båda händerna, medan Geller gned fram och tillbaka med tummen och pekfingeret över tråden. Resultatet blev en liten båge av det här utseendet:

Sedan placerades tråden i hett vatten. Den borde då snabbt ha återtagit sin ursprungliga form, men i stället böjde den sig i ungefär rätt vinkel. Dess minne hade tydligen förändrats!

Vid den tid då Byrd gjorde sitt experiment var nitinol inte allmänt tillgängligt utanför Naval Surface Weapons laboratorium, där legeringen hade utvecklats och där den framställdes i mycket små kvantiteter. Så det förefaller osannolikt att Geller haft med sig en i förväg preparerad nitinoltråd.

Byrd lät metallurgen undersöka den av Geller förändrade nitinoltråden. De

upptäckte ingenting anmärkningsvärt. Men vid en kristallografisk analys med röntgenstrålar fann de en liten, insignifikant, ökning i kristallernas storlek i den del av tråden som böjts av Geller.

När metallurgerna försökte ta bort det nya minnet genom att upphetta tråden i vakuum så att den började glöda, så gick detta inte. Så länge tråden var het, hade den rak form, men sedan den svalnat, återtog den samma form som den fått under Gellers behandling. Geller tycktes ha gett nitinoltråden en bestående form som metallurgerna inte kunde förändra. Senare observationer av andra nitinoltrådar som Geller påverkat har gett liknande oförklarliga resultat.

Bekräftelse av Byrds resultat

Två brittiska forskare, J.L. Randall och C.P. Davis, har upprepat Byrds experiment. Deras försöksperson var en skolpojke, Mark Briscoe. De hörde först talas om honom 1975, när han var elva år gammal. Han var ett av de barn som fängslats av Uri Geller i TV och

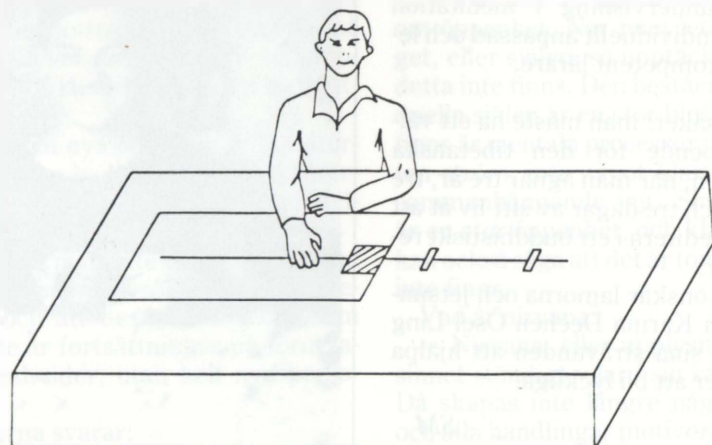

Fig. 1. Layout för nitinolexperimentet.

som berättade att de själva kunde göra liknande saker som Geller. Randall och Davis tog kontakt med en del av dessa barn och kunde i några fall observera vad som föreföll vara äkta paranormal metallböjning. Mark Briscoe tycktes vara den mest lovande försökspersonen.

— Vi såg när han böjde tjocka metalltrådar och andra metallföremål genom att stryka över dem medan de låg på ett bord i laboratoriet, säger de.

Mark tycktes vidröra föremålen med fingertopparna. De böjde sig vanligen uppåt, men ibland vred de sig också litet bort från honom.

Under 1975 och 1976 gjorde Randall och Davis flera experiment med Mark. De ville framför allt få bevis för Gellereffekten under experimentförhållanden som inte tillät fusk. De bevittnade åtskilliga anmärkningsvärda saker, men var inte helt övertygade om att inte fenomenen kunde ha åstadkommits genom trick.

Sommaren 1977 lyckades Randall och Davis få tag på en bit nitinoltråd, 70 cm lång och med en diameter på 0,4 mm. Tråden hade ett minne av rak form, vilket bekräftades genom att den böjdes och sedan placerades i kokhett vatten, varvid den snabbt återtog sin raka form.

Mark, nu 13 år gammal, inbjöds till laboratoriet för ett experiment med nitinoltråden. Fig. 1 visar försöksanordningarna. Ett styvt vitt pappersark i A 4-format lades på ett bord, och nitinoltråden placerades ovanpå papperet. Tråden fästes vid papperets ena ände med stark bindtejp (skuggad på bilden). Den oanvända delen av tråden låg vid sidan av papperet, löst fäst vid bordet med tejp. Den del av tråden som Mark skulle försöka påverka var ungefär 20 cm lång. Han strök över den del som var närmast bindtejpen, så som framgår av fig. 1.

Under hela experimentet satt Randall vid bordet mitt emot Mark, medan Davis rörde sig omkring bordet och tog fotografier ur olika vinklar. På det sättet hoppades forskarna att kunna noggrant övervaka sin försöksperson och samtidigt få en serie fotografier som bevis för de fenomen som eventuellt skulle visa sig.

Mark strök lätt över tråden med högra handen i ungefär tio minuter. Forskarna kunde se hur tråden gradvis böjde sig uppåt från bordet (fig. 2 a). Sedan vred den sig också bort från försökspersonen (fig. 2 b) och änden av tråden formade sig till början av en ögla (fig. 2 c). Tråden böjde sig alltså i den

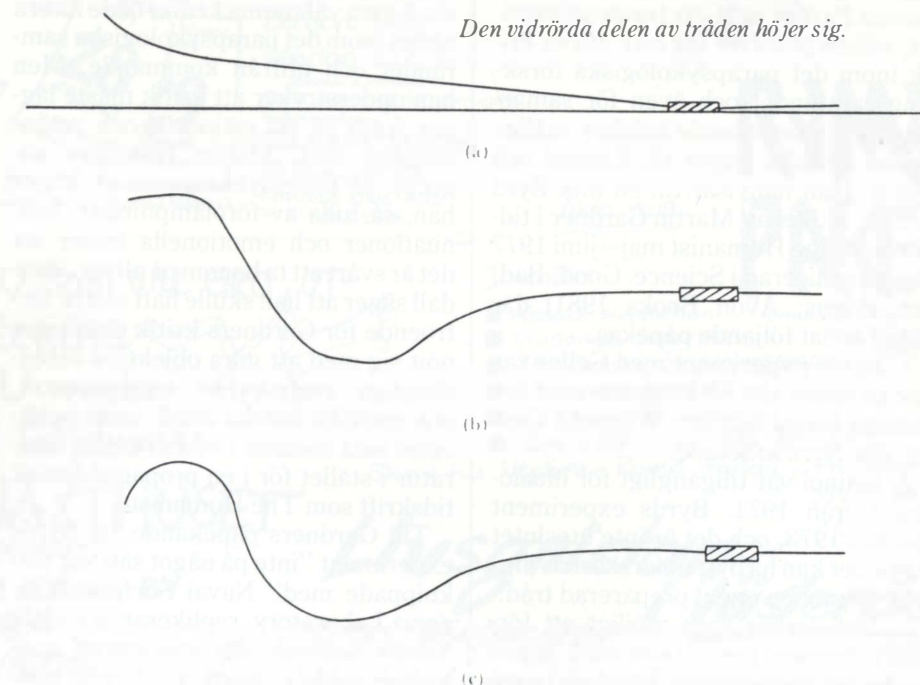

Fig. 2. Deformering av nitinoltråden i olika stadier.

del som inte berördes av Marks fingrar. (Teckningarna i fig. 2 har gjorts från de fotografier som togs under experimentet.) Till och med den del av tråden som låg utanför det vita pappersarket och inte avsetts vara med i experimentet deformerades. Den gjorde en båge bort från försökspersonen, och änden böjdes i rätt vinkel.

Sedan Mark lämnat laboratoriet tog forskarna fotografier av den deformerade tråden och försökte därefter återge den dess ursprungliga form. Tråden upphettades elektriskt till omkring 100 grader C. Som väntat började den rätas ut. Men den skarpa böjningen längst ut försvann inte helt. Därför beslöt man att öka strömstyrkan till 1.5 amp. Böjningen försvann ändå inte, men minskades till ungefär 120 grader. Strömmen stängdes av, och tråden svalnade. Medan forskarna tittade på, återtog nitinoltråden gradvis den form som metallböjaren gett den, inklusive böjningen i 90 graders vinkel längst ut i ena änden.

Forskarna drog slutsatsen att Mark på något sätt hade förändrat trådens minne.

Fig. 3. Deformering av den del av nitinoltråden som inte var föremål för experimentet.

Tråden lades nu i en låda, och forskarna gick hem. Fyra dagar senare återupptogs undersökningen av tråden. Man gjorde nya försök att rätta ut den genom upphettning och sträckning med hjälp av block, men sedan tråden svalnat återtog den samma form som metallböjaren gett den, fastän böjningen i änden inte var lika skarp som förut (ung. 140 grader).

I det sista försöket att rätta ut tråden, varvid den upphettades till ungefär 600 grader C, bröts den oväntat av på ett ställe utan någon synlig orsak. Sedan de två delarna svalnat, återtog de den böjda form som de fått genom Marks påverkan.

Randalls och Davis slutsats av sitt experiment är att en ung metallböjare lyckades förändra minnet hos en tråd av nitinol på ett sätt som inte kan förklaras av de kända naturliga egenskaperna hos legeringen. De anser att en förändring i kristallstrukturen skett i vissa delar av tråden.

De två brittiska forskarna lyckades alltså upprepa Eldon Byrds experiment och resultat. *)

En diskussion

Psykologen (och parapsykologen) dr Adrian Parker vid Göteborgs universitet, vilken pläderar för mer intern kritik inom det parapsykologiska forskningssamfundet och även för samarbete med utomstående kritiker, ställer en del kritiska frågor till Randall och Davis. Han hänvisar till en mot Byrd kritisk artikel av Martin Gardner i tidskriften The Humanist maj-juni 1977 (även publicerad i Science: Good, Bad, och Bogus; Avon Books 1981) där bland annat följande påpekas.

1. Byrds experiment med Geller var inte på något sätt förknippade med det statliga Naval Surface Weapons Centre, där Byrd arbetade.

2. Nitinol var tillgängligt för illusionister från 1971. Byrds experiment gjordes 1973, och det är inte uteslutet att Geller kan ha bytt ut forskarnas nitinoltråd mot en egen, preparerad tråd.

3. Det verkar vara möjligt att förändra formen hos nitinol med andra medel än upphettning, nämligen med hjälp av exempelvis mynt, tänger och till och med tänderna.

4. De prov som sedan gjordes med nitinoltråden gav inget stöd åt påståendet att metallböjaren lyckats få till stånd en bestående förändring i metallens minne utöver vad som skulle ha kunnat åstadkommas med ovan nämnda naturliga medel.

Parker vill ha Randalls och Davis kommentarer till de fyra kritiska påpekandena. Men han underkänner inte experimenten. Och han tycker att Randalls och Davis eget försök i flera avseenden gör ett starkare intryck än Byrds experiment med Geller, framför allt på grund av försökspersonens låga ålder. Men å andra sidan, reflekterar Parker, har mini-Gellers rykte om sig att vara notoriska fuskare. Så Parker vill gärna ha fler detaljer om hur experimenten med Mark Briscoe utfördes och uppgifter om pojken bakgrund.

Han undrar: Är det möjligt att Mark bytt ut den tråd som forskarna tillhandahöll mot en egen, preparerad tråd? Kan han osedd ha manipulerat med tråden? Hur lång tid tog provet? Fanns det andra äldre personer närvarande? Hade pojken någon kännedom om illusionisttrick? Gjordes det några kontrollprov med nitinol som deformerats med hjälp av mynt, tänger eller tänder och sedan upphettats? Har experimentets uppläggning bedömts av yrkesillusionister, och vad har de i så fall att säga? Har det gjorts ytterligare experiment med Mark Briscoe?

Kan Geller ha haft en egen preparerad nitinoltråd? Eldon Byrd uppger att nitinol 1973, när han gjorde sina experiment med Geller, inte var tillgängligt för allmänheten. Gardner bestrider detta och antyder att Geller lätt kan ha kommit över ett stycke tråd. Vilken av de två skall vi tro på? frågar Randall, och svarar:

— Jag finner inget skäl till att vi alltid skall lita på skeptikern och inte på parapsykologen. Eftersom Byrd arbetade på det center där legeringen framställdes, hade han förmodligen bättre förutsättningar än Gardner för att veta något om dess tillgänglighet. Det var förvisso inte lätt att komma över nitinol i England 1976. Jag försökte förgäves

Randalls svar

John Randall svarar att naturligtvis skall man välkomna kritik, både intern sådan inom det parapsykologiska samfundet och utifrån kommande. Men han understryker att kritik måste läggas fram på ett rationellt och vetenskapligt sätt. Martin Gardners angrepp på parapsykologerna är, säger han, så fulla av förolämpningar, insinuationer och emotionella fraser att det är svårt att ta honom på allvar. Randall säger att han skulle haft större förtroende för Gardners kritik om denne nöjt sig med att göra objektiva vetenskapliga analyser av experimentet, och undvikit hätska utfall, samt publicerat sina resultat i vetenskaplig litteratur istället för i en propagandistisk tidskrift som The Humanist.

Till Gardners påpekande att Byrds experiment "inte på något sätt var förknippade med" Naval Surface Weapons Laboratory replikerar Randall: Varför behövde då laboratoriet godkänna publiceringen av Byrds uppsats? Charles Panati (som är redaktör för boken "The Geller Papers", där ett antal forskare redogör för experiment med Geller och där Byrd rapporterar om sitt nitinolexperiment) uppger att uppsatsen granskades och godkändes av fyra namngivna forskare vid laboratoriet. Enligt Gardner förnekade sedan laboratoriet att Geller någonsin varit hos dem, och dr Wang, den metallurg som uppgavs ha gjort tester på nitinolprovet, "kunde inte erinra sig" att han gjort några sådana.

Påståenden och mot-påståenden. Märkligt.

Jag gissar, skriver Randall, att all den uppmärksamhet som följde på Byrds uppsats blev så besvärande för de styrande vid Silver Spring att det blev nödvändigt att sopa igen spåren, och då drabbades dr Wang av en mycket lämplig minnesförlust.

Kan Geller ha haft en egen preparerad nitinoltråd? Eldon Byrd uppger att nitinol 1973, när han gjorde sina experiment med Geller, inte var tillgängligt för allmänheten. Gardner bestrider detta och antyder att Geller lätt kan ha kommit över ett stycke tråd. Vilken av de två skall vi tro på? frågar Randall, och svarar:

— Jag finner inget skäl till att vi alltid skall lita på skeptikern och inte på parapsykologen. Eftersom Byrd arbetade på det center där legeringen framställdes, hade han förmodligen bättre förutsättningar än Gardner för att veta något om dess tillgänglighet. Det var förvisso inte lätt att komma över nitinol i England 1976. Jag försökte förgäves

under ganska lång tid, sedan Byrds uppsats hade publicerats.

Men Randall berömmar Gardner för hans egna experiment med nitinol. Om Gardner har rätt, skriver Randall, och han betvivlar inte Gardners ord, så kan faktiskt nitinols minne ändras på annat sätt än genom upphettning, och därmed är legeringen inte längre så betydelsefull för parapsykologin som man trott.

Randall ger också några kompletterande upplysningar om hans och Davis experiment med Mark Briscoe.

Mark läste inte parapsykologisk litteratur, och han hade aldrig tidigare hört talas om nitinol. Hans intresse för metallböjning uppstod när han såg Uri Geller i brittisk TV 1973. Han hade före nitinolexperimentet böjt metallföremål i Randalls och Davis laboratorium. Han fick inte i förväg veta att en speciell legering skulle användas vid detta tillfälle. Ordet nitinol nämndes inte för honom förrän efteråt. Han måste ha sett experimentet med nitinol som bara ännu ett metallböjningsexperiment, likt de tidigare.

Så vitt Randall känner till hade Mark aldrig sysslat med trollkonster eller visat något intresse för sådant.

Experimentet med nitinol ägde rum en lördagsmorgon i ett rum två trappor upp i en vetenskapsbyggnad. Randall hade med sig nitinoltråden från sitt hem. Utom de två experimentatorerna och försökspersonen fick ingen tillträde till rummet vare sig före eller under experimentet. Dörrarna hade låsts inifrån innan experimentet började, och de förblev låsta till dess Mark gick hem.

Mark observerades ständigt under experimentet. Det är säkert, anser Randall, att han inte använde tång, mynt eller något annat slag av hjälpmedel. Det tog honom ungefär tio minuter att åstadkomma böjningen.

Randall säger att de skulle ha velat göra fler experiment med nitinol men att de inte lyckades få tag på mer av legeringen. Han meddelar också att han sedan förlorade kontakten med försökspersonen.**)

*) Ovanstående utgör i stort sett ett noggrant referat av en uppsats av J.L. Randall och C.P. Davis i oktobernumret 1982 av den brittiska parapsykologiska tidskriften Journal of the Society for Psychical Research. Avsnittet om Eldon Byrd bygger på en uppsats av honom i The Geller Papers, en bok redigerad av Charles Panati (Houghton Mifflin Company, Boston, 1976).

**) Meningsutbytet mellan Parker och Randall är refererat från Journal of the Society for Psychical Research.

Sökarguiden

INTERNATIONAL CONFERENCE ON THE

SPIRIT OF HUMANITY

Med Sir George Trevelyan, Anwar Sadat's fru mfl. Och Brahma Kumar Dadi Prakashmani som en av huvudtalarna

LOGAN HALL
Bedford way
London W.C.1

Skriv eller ring för ytterligare information:
Conference Service
98 Tennyson Rd
London NW6 7SB
Tel. 01-328 2478

Äkta vara!

RYMD PAKET

Innehåller:

- Absolut Meditation (med slutsteg (2st) som lyfter mer än någonsin)
- Gudamas Segerplan
- Åtta Indiska Skymningssagor
- Till Livets Ålskare
- I Vindamas Land
- Överraskning allt för 222:-

Skriv till Neptune-Rymd Förlag, Fridhem 59202 Borghamn

Livsgnist i Västerås

Stort höstprogram..

Skriv till: Livsgnist, Skepparbacken 16
722 11 Västerås 021-182333
(se även annons i Energivägen)

modern YOGA, MEDITATION & SJÄLV-FÖRTROENDE-träning under september och oktober i Stockholm.

Intensivkurser i ASTROLOGI på olika stadier startar under hela hösten.

Prospekt & anmälan tel. 08-68 84 89

Bert Yoga Jonson • Yoga- & AstroKultur
Bergsunds Strand 3 117 38 Stockholm

Randall säger att de skulle ha velat göra fler experiment med nitinol men att de inte lyckades få tag på mer av legeringen. Han meddelar också att han sedan förlorade kontakten med försökspersonen.**)

"Tillämpad Metafysik"

□ MED ANDRÉ LAFRENIERE från I*AM Institute of Applied Metaphysics, Kanada

□ FÖREDRAG kl 19.30, Oktober 11 & 18

□ SEMINARIE (två dagar) 13-14 okt 20-21 okt

Information: A. Lafreniere
Box 16146
103 23 Stockholm

Ej knutet till den rörelse som öst kallar sig "IAM" / red

Skriv eller ring begär program från

CHEOP INSTITUTET
Bergsgatan 25
211 54 MALMÖ
040-12 00 86

SÖLSÖKEHEM
HÄLSO-KURS-GÅRD
Sören Grind - Solveig Langkilde
RING O SKRIV EFTER PROSPEKT
SÖLSÖKEHEM - BROBY 1187
77012 SUNNAN SJÖ
TEL 0240-91685

KÄND FRÅN TV!!
"MITT I STRÖMMEN"
»TAPESH«

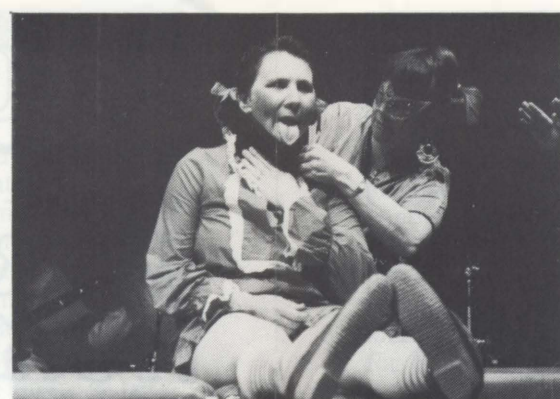
(Mannen som SÅG Anders Linders förlorade instrument!)

Spännande kurser: 29/8-2/9 Exploring Intuition & Inner Awareness. 11/9 Föreläsning CAFÉ PAN, 12-18/10 HEALING INTENSIV 5 dagar i ÅRE. Med flera kurser. Skriv eller ring till:

VISIONARIUS 08-311002
TORSGLATAN 61 11337 STOCKHOLM

LAS OM KURSER, WORKSHOPS, FÖRELÄSNINGAR, KONFERENSER OCH FESTIVLER I ENERGIVÄGEN. Prenumerera genom att sätta in 60:- på vårt pg 351637-4, (till porto). Energivägen hämtas gratis hos NEW AGE-boklador, på kursgårdar och olika andliga centra samt hos vissa hälsokostbutiker runt om i landet. (se sid 3).

ENERGIVÄGEN HB, Informationstidskrift för en ny tid, Box 45096, 104 30 Stockholm
Telefon 08-10 55 85

Ett nytt New Age-center: *PAN*

Av Anne-Marie Ehrenkrona

Pan — forngrekisk skogsgud. Och det grekiska ordet för helhet.

Men i samband med PAN Helhetscenter på Stockholms Söder kan Pan också stå för POSITIVT ANSVAR NU!

För tre år sedan startade Tomas Frankell Café Vega. Men Vega blev honom för litet. Nu går han helt upp i det dynamiska Pan, som öppnades med en hejdundrande fest i mitten av maj.

Denna samlingspunkt — och "nöjes"-lokal — för nya tidens människor ligger i Götgatsbacken, där Slussen-kyrkan förut låg och tidigare biografen Mona. Inte minst den gamla estraden bidrog till att Tomas lockades dit, teaterman som han är. Han gick i teaterskola efter gymnasiet, och ägnade sig åt barnteater och åldringsvård. Så kom han i kontakt med New Age-rörelser och startade kaféet nära Odenplan.

I dag är han 26 år och ännu bättre rustad för uppgiften att driva ett center för nya tidens människor. Han har också hittat de rätta helhetsmänniskorna att samarbeta med. Pan styrs av en kvartett. Björn Hultin, civilekonom, har backat upp med idéer och kapital. Göteborgaren Mats Samuelsson gick och planerade ett liknande projekt för sin stad, när han mötte Tomas och flyttade till Stockholm. Och inredningsarkitekten Tiiu Serenander ställde sitt yrkeskunnande till Pans förfogande.

En miljonaffär — och de 300 kvadratmetrarna blev Café Pans. Men inte nog med det, ytterligare 300 kvadratmeter kom till! Med perfekt kosmisk timing visade det sig att en våning tre trappor upp i samma hus plötsligt stod tom. Den har i dag förvandlats till fem mindre terapirum och ett stort meditationsrum i blått. Och knappt var kon-

traktet för den lägenheten klart förrän våningen intill stod övergiven! Där väntade sex nya rum, som Pan-kvartetten tog emot med öppna händer.

I dag består Pan Helhetscenter av Café Pan (vegetarisk restaurang med stort kök samt samlingslokal med 141 sittplatser) och, högre upp i huset, 12 rum, sjudande av liv, mest för terapier. Tala om kreativitet...

— Kvalitet åt alla! Det är vår slogan, säger de fyra.

— Vi vill visa vägen, när det gäller hur människan ska äta, sköta sig, lösa svårigheter, glädjas, må bra, utvecklas — med andra ord orientera sig i denna nya tid som räknar med andlig medvetenhet. Vi vill ge kunskap om allt som rör människan — samt underhållning på hög nivå.

Det är andligt starka människor som behövs just nu! Så inte undra på att sökare dras till terapeuter, kosmos-

lärare och föreläsare. Vi är alla medansvariga för vad som händer på jorden. Ju positivare individer dess bättre planet. Den goda styrande kraften i världen är ju summan av individernas goda tankar!

Pan Helhetscenter har kontakt med kunnigt New Age-folk över hela världen och har också knutit en läkare till sig förutom terapeuter av alla de slag.

Glädjen ska dominera! Därför har man också lättare underhållning. Tomas Frankell har själv skrivit revyn "Drömlandet tur och retur", som getts tre gånger i veckan. Det är en rolig parodi på människors TV-tittande. Publikens kommer ofta direkt från gatan. (Biljettpriset 40 kronor.)

Nästan varje kväll händer något spännande på Pan, som man kan se av det späckade, stora programbladet. Måndagar är alla välkomna till Blå rummets meditation klockan 19.00, en meditation som påminner om den på Findhorn, New Age-samhället i Skottland.

Pan gynnar ingen speciell trosriktning — allt är ju ett — men det hindrar inte att Findhornandan är särskilt aktuell i dessa dagar när Sverige ska få en Findhorn-filial.

Adress: Pan Helhetscenter, Götgatan 11, 116 46 Stockholm.

Telefon: 08/44 09 10.

Välkommen, Pan!

Pan har fötts, ur en vision, i Stockholms mitt. Tillblivelsen begynte i slutet av förra året, när en grupp new ageare började ändra och reparera i gamla lokaler som de hyrt. Och den 19 maj var det klart att med fanfar officiellt inviga Café Pan.

Pan är alltets gud, den vars väsen genomströmmar hela naturen. I Pan Helhetscenter symboliserar han den syn som den nya tidens folk arbetar utifrån: universum som en helhet, mänskligheten som en helhet, människan som en helhet.

Invigningen var festlig. Samlingssalen var mer än fullsatt av en samling sköna människor. Tony "du kan om du vill" Buzan var där, Elisabet Spens kom med lövkrans i håret, Per Frisk drogs in i händelsernas centrum, Yoga-Jonson stod och deltog och myste, Peter Sandblad log stort i sitt skägg osv. Allt filmades. Många intervjuades.

Kvällen inleddes med att New Age-bandet spelade. Susanne Häll var en utomordentlig solist med rytmglädje i hela kroppen, och duktige Toomas Tuulse spelade piano och dirigerade egna och andras verk.

Hysteriska timmen var teater där man skojade friskt med New Age-terapi. Det var en tvärtom-föreställning, där klienter behandlades illa av löjlga terapeuter. Tomas Frankell gjorde ett

dråpligt porträtt av en hjälpare, som var fylld av sig själv och på New Age-vis ropade "jag är underbar" gång på gång — medan klienten blev allt ledsnare.

Någon högtidlig programförklaring förekom inte, när Café Pan invigdes. Stället sparkades igång med musik, sång och skämt.

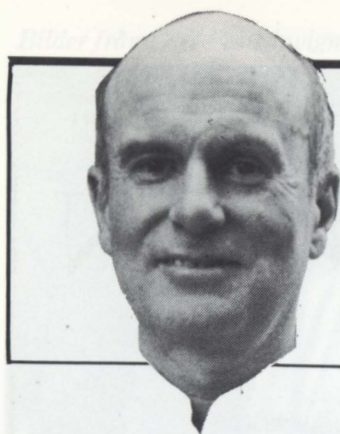
— Det kommer att gå bra, det här, sa Björn Hultin i en paus. Det blir inga ekonomiska problem — trots höga hyror (28.000 kronor i månaden). Det här ligger i tiden. Men det är viktigt att sköta Pan så effektivt som möjligt, eftersom all verksamhet bedrivs i konkurrens med andra.

Vad händer då, allvarligt, på Pan? Låt oss se tillbaka! Följande namn och specialiteter från våren kan ge en aning om det nya centrets inriktning: Michael Lindfield från Findhorn har pratat om vägen till fred, Bibi Andersson om artister för fred, Söndra Ray om kärleksförhållanden, Lin Martin om kreativitet och healing, Owe Thörnqvist om ett framtidssamhälle, Ethlynn Luce om karma och reinkarnation, André G. Lafreniere om UFO, Maria Lindmark om astrologi, Lena Tuulse om att kärlek är att släppa rädsla, Erik Paul Rolf om intuition och Donald Keys om behovet av samarbete mellan nationerna.

Du måste bestämt skaffa dig Pans program för hösten!

SM

Augustin Schauerman
Clara Corell
Erik Paul Rolf
Ethlynn Luce
Charity James
Söndra Ray
Annika Langlet
Marianne Blom
Owe Thörnqvist
Tor Lindmark
Eva Johansson
Lena Kristina Wadenmark Tuulse
Siv Arb
Bibi Andersson
Lin Martin
Stacy Richman

Donald Keys i Sverige: mänskligheten måste enas!

Donald Keys har varit i Sverige, men knappast framträtt och talat i den utsträckning han är värd att lyssna till. Han är en av de mest hengivna fredsbetarna i världen idag, medgrundare av världsmedborgarrörelsen Planetary Citizens (som bl a utfärdar symboliska världspass) och en av de främsta krafterna bakom rörelsen Planetary Initiative for the World We Choose, en mobilisering av människor som vill ta initiativ för att rädda världen i vetskap om att framtiden blir vad vi gör den till. (Rörelsen har en lång rad kända namn bland sina medlemmar.)

I maj pratade han i Café Pans Blå rummet om hur världen bör styras för att vi ska överleva — inför en liten skara allvarliga sökare. Föredraget var inte annonserat i förväg, utan spontant ordnat. — Efter en paus talade han om något helt annat: om sin tro på och erfarenhet av änglar som hjälpare!

Donald Keys pekade på att världen i vår tid blivit en mycket liten plats att leva på. Den är nu att betrakta som ett enda samhälle, eller en enda organism, där alla delarna formar enheten och samverkar.

— Världens nationer måste samarbeta, det är lika självklart som att cellerna och organen i människokroppen måste göra det, sa han. Ländernas intoleranta och hämndlystna agerande mot varandra är lika absurt som om hjärtat skulle säga till lungorna: "Jag pumpar inte blod åt er idag, för jag är arg på er!"

Men denna nödvändiga samverkan existerar inte på jorden. Därför är det kris.

Krisen hänger samman med de vetenskapliga och tekniska framstegen, som är triumfer för det rationella tänkandet, samtidigt som det andliga och moraliska tänkandet inte hållit jämna steg med tekniken.

— Vi har en underbar teknologi, men vi är inte kloka nog att hantera den riktigt. Vi har åstadkommit mycket bra på vår planet, och våra framtidsutsikter är ljusa — vi är endast i början av en fantastisk utveckling. Men vi måste inse farorna. Högteknologin kan åstadkomma mycket skada. Vi måste lära oss att leva rätt tillsammans. Tiden för detta är kort.

Vad som gör vår tid särskilt svår är att utvecklingen går så rasande snabbt.

Vi har blivit tagna på sängen. De destruktiva beteenden som tidigare kunde tolereras för att de endast fick begränsade följder, blir idag katastrofala. Å andra sidan ser vi också att en positiv utveckling av det mänskliga medvetandet sker i allt snabbare takt.

— Om någon för tjugo år sedan sagt mig hur medveten en trots allt stor del av mänskligheten skulle vara idag, då hade jag inte trott honom!

Människor på helt olika utvecklingsnivåer lever nu samtidigt. Donald Keys delar in dem i tre olika grupper: Den största kategorin är de för-humanistiska, eller för-mänskliga, människorna. De karaktäriseras av självupptagenhet och strävar egoistiskt efter att förverkliga egna kortsiktiga önskningar på andras bekostnad. Den andra gruppen är människor på den humanistiska, eller mänskliga, nivån. De har upptäckt att allt hänger samman, att deras egen välfärd hänger samman med andras välfärd. De är också på väg att integrera de mentala, känslomässiga och fysiska sidorna av sitt väsen, så att de blir väl fungerande personligheter. Slutligen finns den lilla men över hela världen ökande skara som Donald Keys kallar de efter-humanistiska eller transpersonella människorna. Dessa utvecklas mot ett högre medvetande. De ser även andra människor som delar av sitt eget jag. De har ett vidare jagbegrepp. Deras identitet är större än det traditionella jaget, det omfattar mer. De ser sig som delar av ett högre jag, ett gudomligt väsen, som är deras sanna identitet.

Det sker alltså i vår tid ett andligt växande. Allt fler människor svarar på kallelsen från en djupare källa, som de börjar upptäcka och utforska inom sig själva. Med fullt ansvar arbetar de för sin egen och världens förvandling. De upplever sig som en del av en större helhet, i vars tjänst de är.

Kanske kan dessa människor bli lösningen på världens oerhörda problem idag!

Mänskligheten har lärt sig att tänka rationellt, att analysera. Men detta har inte lett till en god och säker värld. Vad som nu krävs är ett annat sätt att tänka, ett a-rationellt (inte irrationellt) eller post-rationellt (efter-rationellt) sätt,

som sträcker sig bortom rationalismens begränsningar, ett tänkande som inte är analytiskt, utan syntetiskt, holistiskt.

Många människor tänker rationellt på ett medvetet och konsekvent sätt, men, säger Donald Keys, allt de behöver göra är att vara tysta, så kommer svaren! I tystnaden kan många svåra problem finna sin lösning. Där är ett högre slag av vetande tillgängligt, en direkt kunskap, där det inte finns någon tvekan.

Donald Keys stora budskap är att nationerna måste samarbeta. Som det nu är betraktar ledande politiker nationernas relationer utifrån en snävt nationalistisk synvinkel. De har ännu inte insett att vi människor utgör ett människosamfund, en enda familj.

FN skulle kunna fungera som ett samordnande organ, men nationerna tillåter inte FN att fylla denna funktion.

Dock: Kraften till förändring finns, och den kan tas i bruk, om människorna bara vill att enandet skall ske.

FN är en plats där enighet är möjlig.

Man förnimmar idag något nytt hos FN-delegaterna, säger Donald Keys. Detta framkommer ofta privat, till exempel vid måltider. Det finns en ny anda bland dem, en vilja till fred och samarbete. När som helst skulle nationerna kunna använda sig av denna anda för att uppnå fred och samverkan. Många delegater är bra människor och skulle vilja bidra till förändringar, men de känner att de inte har stöd i sina respektive länder.

Den uteblivna nedrustningen beror på rädsla. Nationerna är rädda för att en nedrustning skall äventyra deras säkerhet. Problemet är hur man skall ge dem denna säkerhet.

Ett nytt, annorlunda tänkande hos människor överallt på jorden skulle kunna skapa känslan att vi inte är fiender, utan vänner — och därmed säkerhet. Vad som behövs är ett utbildningsprogram med syfte att öka kunskapen om människan och livet och höja medvetenheten. Av stor betydelse är övningar som ger upplevelser av ett högre medvetande — såsom meditation.

Hur skall ett sådant program kunna bli till? Jo, människorna måste ges in-

sikten att de själva kan välja en annan värld. Valet är möjligt. Vi är inte fastlåsta i en obevekligt destruktiv värld. Vi kan förändra världen. Även enskilda människor — du och jag — kan göra en insats. Vi kan visa vårt ansvar att hjälpa mänskligheten göra de nödvändiga vägvalen.

— Trots allt, säger Donald Keys, är FN en plats med mycket starka positiva energier. Andligt utvecklade människor känner detta. En representant för hopi-indianerna, som jag visade runt en gång, stannade överväldigad på tröskeln till FN:s meditationsrum och tog skyndsamt fram sina heliga symboler, gjorde sina religiösa riter och sa starkt rörd att han omgående skulle meddela sina stamäldste vilka krafter som fanns där. Och David Spangler, filosofen från Findhorn, uttryckte sig så här, när vi slagit oss ner i kafeterian efter en rundgång i huset: "Jag känner att jag är hemma."

Några personliga råd, som Donald Keys vill ge de människor vilka, liksom han själv, befinner sig på den andliga vägen och vill arbeta för sin egen och världens utveckling, är:

Känn inget tryck att ni måste vara helgon eller guruer! Ha bara en god vilja och gör så gott ni kan!

Tänk på att man kan ha roligt och göra nyttiga saker samtidigt!

Börja ändra er inifrån! Det är inte i det yttre som de största förändringarna behövs.

Bilda gärna grupper! Var tillsammans! Det är en tuff uppgift att förändras och förändra. Man möter ofta hårt motstånd både från sin egen gamla natur och från yttrevärlden, som känner sig hotad. Man behöver stödja varandra.

Var regelbundna i era andliga övningar!

Det är viktigt att anordna sammankomster, konferenser av typen Human Unity Conference och Planetary Congress, där de goda tankarna förs fram. Men även små lokala möten kange oss styrka och påverka omgivningen.

Vi kan arbeta för att bygga upp en ny kultur bredvid den gamla men också för att spränga in nya tankar i det gamla samhället.

Vi behöver en ny typ av media som för ut de nya tankarna.

Och det är vi, som lever nu, som måste göra allt detta. Bara vi kan påverka utvecklingen. Vi har fått ansvaret och förmånen att leva i tiden för mänsklighetens "slutliga examen", som framtidstänkaren Buckminster Fuller uttryckte det. Det är en svår uppgift — men också ett fantastiskt party, som vi inte skulle vilja gå miste om — eller hur?

Asa Freij och SM

Första makrobiotiska hälsohemmet IGELKOTTEN

Tunavägen 32, Österskär
vid Tunagårds station

Tel. 0764-636 59
Postgiro: 49 99 41-3
Fr. 1.200:-/v.

(Roslagsbanan från Östra station i Stockholm, cirka 45 minuter)

ATT DET GÅR att bota även svåra "obotliga" sjukdomar är inte något nytt. Det har människorna kunnat göra i alla tider. Att bota en sjukdom är inte så komplicerat som du kanske tror. Kom ihåg att du, människan, har den mest utvecklade (inte invecklade) levande kropp som finns på jorden. Våra kroppar är alltid kloka och begåvade, men inte vi! **Det är nästan aldrig för sent för oss att försöka vara lika kloka som våra kroppar!** Det första steget är att avstå från det som orsakade sjukdomen. Snart, kanske redan efter några dagar börjar din kropp att demonstrera hur klok, begåvad och tacksam den är, speciellt om du misskött den i hög grad. Med din hjälp och med hjälp av den universella YIN och YANG principen och den orientaliska diagnostiken kan vi alltid hitta orsaken. Resten avgör din egen vilja och självdisciplin. I en stressfri, kamratlig, välvillig, livfull miljö kommer du att återskapa eller förstärka din vilja till liv! **HÖR AV DIG, om du har någon sjukdom du inte kunnat få hjälp med. Så länge människan lever bör hon aldrig ge upp!!!**

Rum. el. lägenhet finns att hyra i kursgård för personlig o. andlig utveckling på Västkusten, 1 år el. längre.
Snarast

Växthuset Kaprifol
Gamla V. 2
450 53 Dingle

Cheop Institutet

Gert Olsson
Psyko-terapeut

PSYKISK MASSAGE

Bergsgatan 25
211 54 MALMÖ Tel 040-12 00 86

FÅ DERES HOROSKOP

stillet og tilsendt for 60 svenske kr.
Send fødselsdato, klokkeslet og fødested til

Peter Sørensen

Solgården 18 DK-3250 GILLELEJE
Danmark

Söker Du . . .

- Vidare kunskap om Dig själv.
- Perspektiv på egen växt och utveckling.
- Personligt syfte och djupare livsmedning.
- Utbildad psykolog som partner för samtal.
- Djupare förståelse för och hjälp till bearbetning av personlig kris.

Kontakta

Jan Romander för
astrologisk konsultation
Tel: 08-42 61 39

VILL DU LEVA RIKTIGARE?

Föreningen EKO-BYN vill skapa ett vegetariskt human-ekologiskt framtids-samhälle på landsbygden med bosättning, giftfri odling, småskalig verksamhet, hög självförsörjning, gemenskap, själslig utveckling, kurser m m.

För ytterligare information, ring Britta, tel. 08-742 26 96, eller skriv till EKO-BYN c/o Peter Norrthon, Klyvarv. 8, 117 48 STOCKHOLM.

FINN DIN RÄTTA PARTNER

VI HJÄLPER DIG ATT HITTA DIN "RÄTTA" LIVSKAMRAT GENOM ATT JÄMFÖRA DITT FÖDELSEHOROSKOP MED ANDRAS OCH PLOCKA UT DE SOM PASSAR DIG.

SÄND IN NAMN ADRESS SAMT SVARSPORTO SÅ FÅR DU GRATIS ALL ÖVRIG INFORMATION. DISKRET AVS.

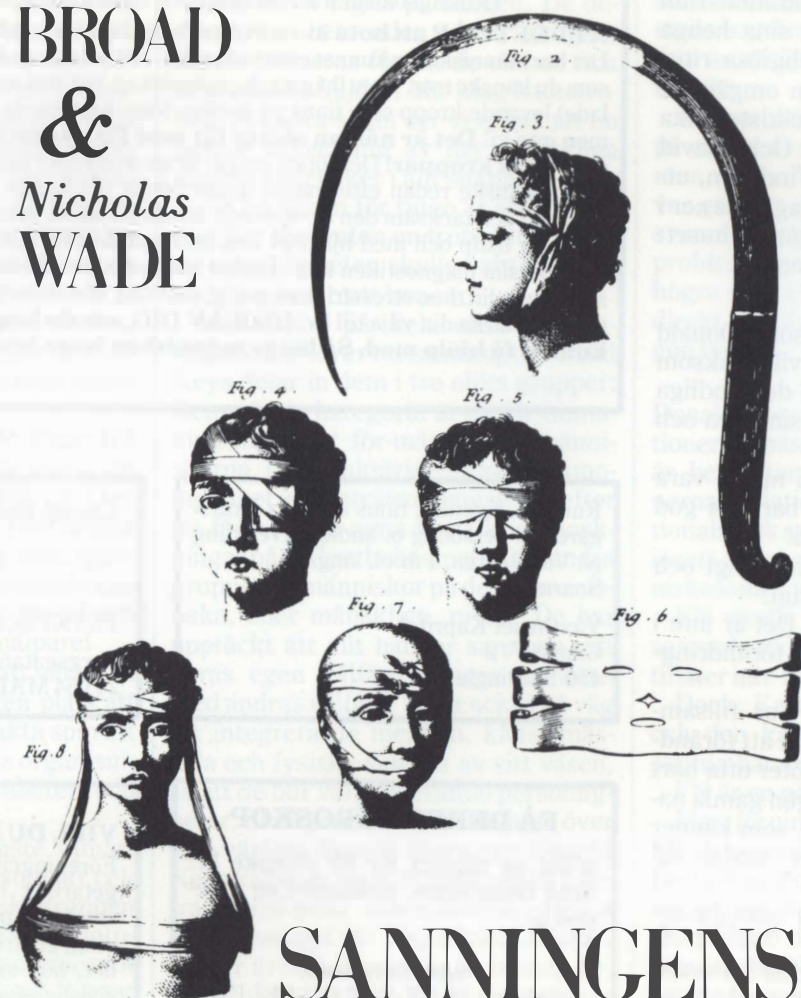
SKANDINAVISKA
ASTRO TRÄFFEN
Box 50 740 50 ALUNDA
tel: 0174-10950

Vetenskapens verkliga natur

William
BROAD

&

Nicholas
WADE

SANNINGENS
DÖDGRÄVARE *om fusk*
och bedrägeri i vetenskapens värld

Forskningen arbetar på ett sätt som har få likheter med den idealiserade bild som omhuldas av läroboksförfattare, anser ett par amerikanska vetenskapsjournalister.

Vetenskap är något mycket fint, den mänskliga kulturens kanske yppersta uttryck, ett sanningens spjut som kastats genom okunnighetens, önsketänkandets och inbillningens dimslöjor. Vetenskapen är hederlig, logisk och intelligent. Den skiljer sig från vidskeppelse och illusion som dag skiljer sig från natt.

Vetenskapsmännens sätt att tänka är föredömligt, och genom deras samfälliga ansträngningar kan det fastslås vad som är sant. Sedan detta skett, heter det: "Vetenskapen säger . . .", och för det har vi andra blott att böja oss.

Vetenskapsprocessen är inte känslöbetonad, men den har en passion: *det objektiva sökandet efter sanning.*

Så ser den prydliga, officiella bilden av vetenskapen ut, den idealbild som visas upp för studenter, för politiker och för allmänheten. Men i verkligheten är vetenskapen inte alls så utmärkt och ren, utan tvärtom ganska sjaskig. Om detta — och om fusk inom vetenskapen — berättar de amerikanska vetenskapsjournalisterna William Broad och Nicholas Wade i "Betrayers of the Truth" (sanningens förädare) som kom ut i USA 1982 och i Sverige 1983 på förlaget Mannerheim & Mannerheim. Den svenska titeln har dramatiserats till *Sanningens dödgrävare* (ca-pris 120:-). Översättningen är gjord av Tönis Tönisson.

Broad och Wade menar att förståelse av hur vetenskapen verkligen arbetar kan vinnas genom ett studium av vetenskapliga bedrägerier: genom att studera vetenskapens patologi kan man nå kunskap om den vetenskapliga processens natur.

Åtskilliga bedragare

Det har varit flera uppmärksammade fall av fusk inom vetenskapen. USA har haft en rad under senare år. Broad och Wade menar att detta fusk inte bara har berott på enskilda individers bristande hederlighet, utan att fusk ganska naturligt föds ur det sätt på vilket vetenskapen idag arbetar. Det är i den vetenskapliga världen en hård kamp om forskningsanslag, utnämningar, belöningar och anseende. Många forskare känner en press på sig att åstadkomma goda resultat, och i den situationen kan fusk vara en väg ur bekymren, i synnerhet som det kan vara mycket enkelt att fuska, att litet grand bättra på erhållna värden, ja till och med att publicera helt påhittade experiment. Kontrollen är ofta obetydlig.

Är den vetenskapliga världen medveten om fusk som ett problem? Nej, vetenskapens ledande talesmän uppfattar inte detta som något allvarligt. De envisas med att se de avslöjade fallen ur individualpsykologiskt perspektiv:

bland den stora mängden vetenskapsmän som idag finns, måste några vara rötägg, men deras bedrägeri avslöjas förr eller senare, eftersom det inom vetenskapen finns *självkorrigeringse mekanismer*. Men Broad och Wade anser att dessa mekanismer fungerar dåligt. (De avslöjade fallen av fusk är bara "toppen på isberget".) En intelligent fuskare löper mycket liten risk att bli ertappad. Idealistiskt sägs det att rapporterade forskningsresultat kontrolleras av andra forskare, som gör om undersökningarna. Om resultatet blir detsamma, får man en bekräftelse. Men Broad och Wade gör gällande att reproduktioner av försök sällan görs därför att detta är ett mödosamt och otacksamt arbete — ingen ära tillkommer den som upprepar en annans resultat. En stor mängd forskningsresultat kontrolleras aldrig någonsin genom upprepning. Ofta är det också svårt att göra en exakt kopia av ett försök på grund av att den publicerade redogörelsen inte är fullständig i alla detaljer. Och de originaldata som en rapport bygger på är i allmänhet inte tillgängliga för andra än forskarens närmaste medarbetare. En undersökning visade att flertalet forskare inte kunde eller inte ville lämna ifrån sig sitt originalmaterial. 37 författare till uppsatser i psykologiska facktidsskrifter ombads att lämna ut de rådata som uppsatserna hade baserats på. 32 svarade. Av dem meddelade 21 att deras data hade kommit bort eller förstörts av misstag! (Fenomenet att forskares rådata så ofta är utsatta för olyckor av olika slag har ironiskt kallats "Andrea Doria-fenomenet".) Endast nio forskare ställde sina rådata till förfogande utan villkor. Sju av dem inkom i tid med materialet. Tre av dessa hade grova fel redan i den statistiska bearbetningen. Det var alltså färre än en forskare på fyra som lämnade ut sina rådata utan villkor, och nära hälften av de data som kunde analyseras visade på stora fel i redovisningen.

Kontrollen av rapporterade resultat är, som sagt, obetydlig. Dessutom kan falska resultat stå oemotsagda *även när de inte kunnat upprepas*. Det är vanligt att forskare misslyckas med att upprepa andras försök, och ofta publiceras aldrig sådana misslyckanden.

Dock: tiden korrigerar till slut alla fel, ty på lång sikt fungerar inga dåliga teorier.

Ett problem inom vetenskapen är den stora mängden forskare. *Det har beräknats att 90 procent av alla forskare som någonsin levat, lever idag*. Av dessa bidrar endast ett fåtal till vetenskapens framsteg. Det finns en oerhörd mängd vetenskaplig litteratur — exempelvis minst 8 000 medicinska tidskrifter. Det existerar ett hav av meningslösa och olästa vetenskapliga rapporter. De publiceras därför att det är status bland

forskare att ha publicerat mycket. En forskares meritförteckning omfattar bland annat hans publicerade arbeten. Ju fler sådana arbeten, desto större kan chansen vara att få en högre befattning, exempelvis en professur. Blir en artikel refuserad av en tidskrift, tas den säkert in av någon annan, hur betydelselös den än är.

Även rena falsifikat kan publiceras. Den stora mängden publicerade artiklar underlättar fusk, eftersom mycket få av alla gjorda undersökningar någonsin kontrolleras av andra forskare. Det är också möjligt att i eget namn publicera en artikel som skrivits av en annan forskare — risken att plagiatet upptäcks är liten.

Broad och Wade menar att fusk är långtifrån ovanligt inom vetenskapen. För en pressad eller äregirig forskare kan det ligga frestande nära att "låta resultaten framstå som bara aningen tydligare än de egentligen är, eller att bara välja ut de 'bästa' siffrorna vid publiceringen och bortse från sådana data som inte 'passar in'".

Flera av dem som avslöjats har varit högt begåvade, "lovande" vetenskapsmän. Och även några av forskningens stora har fuskat eller blivit skäligen misstänkta för fusk. Men de hade trots allt rätt, och därför förlåter vi dem.

Bedrägerierna inom vetenskapen kan förklaras, anser Broad och Wade,

Forts. på sidan 36

Faktum är att det sätt på vilket vetenskapen egentligen arbetar, den process med vars hjälp man utökar och omstrukturerar existerande vetenskaplig kunskap, inte på något sätt kan betraktas som en rationell process.

Att säga att den vetenskapliga processen inbegriper icke-rationella element är inte samma sak som att säga att processen saknar rationalitet. Vetenskapen är både logisk och ologisk, rationell och irrationell, öppen för nya idéer och dogmatisk.

Det är först när man medger att det existerar icke-rationella element i vetenskapen som man kan förstå fenomenet vetenskapligt bedrägeri. Omvänt kastar studiet av bedrägerier ljus på hur de icke-rationella elementen opererar i den vetenskapliga processen.

Ur "Sanningens dödgrävare"

Från tidskriften *Skeptical Inquirer*:

Projekt Alfa

Del 2. Utanför laboratoriet

En del vetenskapsmän lär av sina misstag, andra vägrar att göra det. Pressen gör fantastiska påståenden, en föregiven "expert" klarar inte testet, och bluffen avslöjas.

Av James Randi

I del 1 berättade James Randi om Projekt Alfas två första år, när två unga illusionister, som gav sig ut för att ha paranormal förmåga, kom till det nyupprättade McDonnell-laboratoriet för psykisk forskning vid Washington University i St. Louis för att testa vetenskapsmännens förmåga att upptäcka trick. Under dessa första två år kunde de göra trick nästan som de ville och imponera på forskarna med "paranormala" prestationer.

När redogörelsen nu fortsätter har Randi förklarat för ledaren för laboratoriet, Peter R. Phillips, att det finns bevis för trick på den videofilm som visar laboratoriets prov med Shaw och Edwards.

Sedan de återkommit till McDonnell-laboratoriet fann försökspersonerna från Alfa, Steve Shaw och Michael Edwards, att det hade gjorts stora förändringar i uppläggnings av försöken. De ringde mig och meddelade mycket upphetsat att förhållandena nu inte längre tillät enkla trick. I provet med säkringarna till exempel fick de inte längre handskas med testföremålen. Nu fanns det ett skydd över hållaren till säkringen, så att manipulationer var

helt omöjliga. Varje säkring var märkt med lack i en speciell, särskiljande färg, och när de försökte ta reda på var lacken fanns, upptäckte de att den var inlåst. När de beskrev de ändrade förhållandena för mig, insåg jag att Peter Phillips hade vidtagit exakt de skyddsåtgärder som jag föreslagit honom när vi träffades i Syracuse.

Jag hade till exempel föreslagit att märkningen av föremålen skulle göras i såväl mikro- som makroskala. Det var det systemet som jag begagnade när Chris Evans, David Davies och jag för tidskriften *Nature* testade "psyki-kern" Jean-Pierre Girard i Frankrike. De cylindriska metallstänger som då användes var kraftigt märkta med ränder i olika färger, på längden av varje stång, gjorda med tuschpenna. Det var således omöjligt att byta ut stängerna, och om de vändes utmed huvudaxeln så att en tidigare gjord böjning kunde visas upp — vilket Girard brukat göra — skulle det omedelbart synas. En sista märkning av föremålen gjordes med mycket små repor, under stor för-storing, snarlika fingeravtryck. Girard misslyckades fullständigt under dessa noggrant kontrollerade prov.

När jag hörde rapporten om de ändrade förhållandena på McDonnell-laboratoriet, blev jag mycket glad, liksom pojkarna var. Forskarna hade lyssnat till råd och vidtagit åtgärder i enlighet med dem. Provet med säkringarna var inte det enda som ändrats. Det var en helt ny attityd på laboratoriet. Pojkarna insåg att det i fortsättningen skulle bli svårt att lura forskarna. Men parapsykologer utanför

McDonnell-laboratoriet var ivriga att göra psi-tester med pojkarna, och vi var villiga att tillmötesgå dem.

Steve och Mike hade faktiskt också besökt andra forskare under någon tid, medan undersökningarna på McDonnell-laboratoriet pågick. Två av dessa forskare, dr Berthold Schwartz och professor Walter Uphoff, är kända för att ligga högt i massmedia och acceptera alla slags psykiska underverk. National Enquirer citerade entusiastiska uttalanden av dem om Shaw och Edwards, medan mycket mer nyktra uttalanden gjordes av forskarna på McDonnell-laboratoriet. När Edwards blev intervjuad av Enquirer, frågade han reportern om denne var säker på att de fenomen som han skrev om, verkligen existerade. Reportern sa:

— Mike, jag behöver inte tro på dem. Allt jag behöver är två professorer som säger att det är sant — och så har jag en story!

Schwartz skrev en 51-sidig uppsats för Journal of the American Society of Psychosomatic Dentistry and Medicine med rubriken "Att tämja poltergeisten", där han redogjorde för experiment som han gjort i sitt hem och vid National Institute for Rehabilitation Engineering (NIRE) i Butler, New Jersey med Steve Shaw som försöksperson. I verkligheten var Shaw experimentatorn, och Schwartz var den som blev studerad.

Dussintals "experiment" beskrivs, utstofferade med psykiatriska observationer som försöker förklara varför händelserna inträffade så som de gjorde. Varje knakning, knäppning,

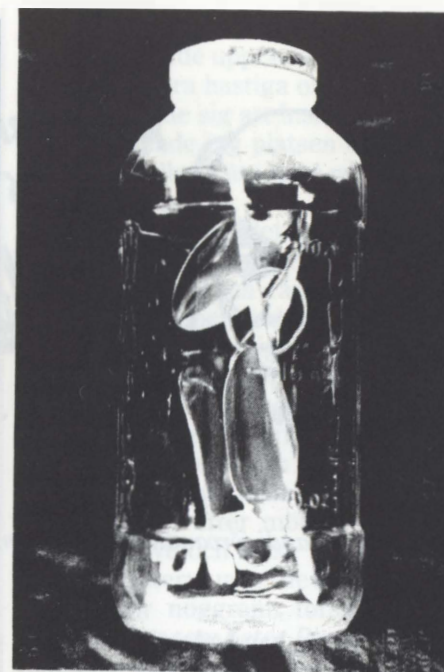
Parapsykologer studerades av illusionister.

rörelse och oväntad händelse — även efter det att Shaw lämnat scenen — tillskrevs hans magiska inflytande. Och mitt i allt detta uppmuntrade Schwartz Steve att använda sin kraft till att bota sjuka — i synnerhet en nära släkting till Schwartz. Steve gjorde allt vad han kunde för att tala den personen ut ur beroendet av magi, men det nyttade föga.

Vid ett tillfälle uppmanades Steve att med en 8 mm filmkamera ta litet film av Donald Selwyn, director för NIRE. Sedan filmen framkallats såg man en egendomlig formlös "plump" i mitten av en del bildrutor, och psykiatern Schwartz upptäckte i den plumpen några ansikten i rörelse, ett Jesusporträtt, ett UFO, en kvinnotorso, bröstvårtor, bröst och lår, ja till och med ett barn som föddes! "Plumpen", rapporterade Schwartz, "följde Selwyn runt parkeringsplatsen". Fastän ingen kunde räkna ut hur dessa figurer kommit på filmen annat än genom paranormala medel, förklarade Steve för mig att han helt enkelt hade spottat på linsen!

Det är intressant att återge en del av vad Schwartz skriver i sin rapport. På tal om dem som skulle komma att betvivla att hans rapporter var hållbara och efterlysa tillförlitliga observationer till de märkliga fenomenen, säger han: "...det vore önskvärt att ha sofistikerade trollkonstnärer... sådana som W.E. Cox, vilken, förutom att han är en högt utbildad ingenjör, också är en ledande parapsykolog och kunnig illusionist. Man bör undvika att ta råd av illusionister vilkas hederlighet, etik och påståenden om sig själva inte har bekräftats och vilka tycks söka publicitet med dåligt dokumenterade sensationella anklagelser och utmaningar." Jag instämmer inte i det första påståendet, men i det andra. Om Schwartz kan visa upp en sådan person för mig, så skall jag personligen tjära och fjädra den uslingen som bestraffning.

Både Uphoff och Schwartz satte sin lit till William E. Cox, en amatörillusionist och psi-entusiast, för sina åtgärder mot fusk. Cox framträdde på Parapsychological Associations konferenser både i Syracuse 1981 och i Cambridge 1982 och visade sina nu berömda "SORRAT"-filmer (SORRAT = Society for Research in Rapport and Telekinesis) där en lek förseglade ESP-kort ses komma ut ur sin låda, blanda och ge sig själva, dansa omkring och därefter återvända till lådan. Hela far-

Denna flaskas lock var fast tillslutet med kitt och förseglat med buteljarts, när Steve Shaw fick den för att försöka göra något paranormalt. Över en natt blev föremålen i flaskan hoptrasslade med varandra, vilket parapsykologen Berthold Schwartz ansåg omöjligt att åstadkomma på normalt sätt. Men Shaw hade skruvat loss locket, böjt föremålen och satt tillbaka locket igen — utan att bryta förseglingen.

sen ägde rum inuti ett "förseglat" akvarium (likt det som användes under testerna på McDonnell-laboratoriet) som Cox hade konstruerat och byggt. På båda konferenserna fick de flesta parapsykologerna skratkonvulsioner inför Cox' cirkus. En ropade: "Var är George Pal?" — en hänsyftning på de gamla marionetteaterfilmerna för en del år sedan. Det tycks finnas en gräns även för vadhängivna paravetenskapsmän kan tro på.

John Thomas Richard, Ph.D., är mannen bakom SORRAT. Medan han var på Phillips laboratorium tillsammans med försökspersonerna från Alfa, leviterade han ett litet lätt, hopfällbart bord — och fotografier togs. Ett av dem avslöjade en mycket iögonfallande tumme (som hörde till Richards) under bordskanten, vilket Alfa-pojkarna riktade laboratoriepersonalens uppmärksamhet på. Forskarna mumlade litet, men sa inget mer om det. Richards tycker om att åstadkomma "andeknackningar" med sin fot, och Alfa-pojkarna fann det dräpligt att se hur lärt folk stirrade på golvet som Richards stod på, med munnen gapande av förvåning, medan dunkningarna kom från en fot som tydligt rörde sig. På en annan videofilm kunde man se Richards och hans fru, när de gick fram mot en sked som låg på ett bord i laboratoriet, dolde den med sina kroppar och gick därifrån igen. Skeden hade böjts paranormalt, me-

dan den inte kunde ses.

(Den 22 mars 1982 sände Phillips ut ett meddelande att McDonnell-laboratoriet inte intygade att något paranormalt ägt rum där i samband med Richards. SORRAT-boken gör klart gällande att McDonnell-laboratoriet bestyrker att "mirakler" ägt rum inuti de "förseglade" buteljer som Alfa-pojkarna fick av Richards att arbeta med. Richards påstod att piprensare vred sig till mänskliga figurer, medan Shaw endast tittade på dem från andra sidan rummet. Det behöver inte sägas att Shaw mycket väl förstår hur vridningarna gick till. "Minilaboratorierna" [buteljer] som konstruerats och gjorts i ordning av William E. Cox, och som han ansåg idiotsäkra, gick lätt att öppna och åter tillsluta.)

När pojkarna testades av en annan psi-troende, professor Otto H. Schmitt vid University of Minnesota, fick de en ingivelse. Schmitt hade satt några små billiga digitalur i händerna på dem — den sorten som är permanent förseglade. Han bad dem att inverka på klockorna paranormalt. Mike smög ut en av dem ur laboratoriet, och när han åt lunch på en självservering under middagspausen, placerade han uret inuti sin sandwichsmörgås och stack in den i mikrovågsugnen. Som väntat blev klockan tokig, sifferindikatorn (flytande kristall) visade bara rappa-kalja. Professor Schmitt ansåg att detta var ett underbart exempel på psy-

kisk kraft och förundrade sig över det inför pressen.

Innan den psykiska picknicken i Madison, Wisconsin, som arrangerades av Walter Uphoff under sken av ett seriöst seminarium, skulle äga rum, fick jag en förfrågan från Tony Edwards, producent hos BBC i London, avdelningen för vetenskapliga program. Han avsåg att testa psykisk metallbøjning inför öppen kamera under seminariet och bad mig tala om för honom hur han bäst skulle gå till väga. Jag gjorde så, och han fick några förseglade akryltuber, vilka innehöll metallföremål, som metallbøjarna skulle försöka påverka. Till försökspersoner hade man utsett Mike, Steve och Masuaki Kiyota, en mycket uppreklamerad skedbøjare från Japan, vilken var den viktigaste försökspersonen i Uphoffs löjliga bok *Mind Over Matter* (en av tre böcker med exakt samma titel under de senaste åren!) och vars opsykiska talanger avslöjades av Christopher Scott och Michael Hutchinson (Skeptical Inquirer, våren 1979). De skulle filmas på Kanal 21:s PBS-station i Madison. Och jag informerade inte mina två kolleger om hur jag hade tänkt ut testen. De fick göra det bästa de kunde.

Producent Edwards följde mina anvisningar exakt, och resultatet blev det som kunnat förutses. Så länge man hade riktig kontroll över experimenten, inträffade ingen metallbøjning alls. Inget av testföremålen ändrade utseende, och Uphoff förlöjligade Tony attityd. Han klagade över att atmosfären var "tryckande" och sa att ingenting paranormalt kunde ske när allt var så noga kontrollerat. Men teamet från BBC hade föresatt sig att få paranormal metallbøjning konstaterad under strikt vetenskapliga förhållanden, och de lät sig inte övertalas av Uphoff att släppa litet på kontrollen. När testen var avslutad, vred sig föremålen åt både vänster och höger, precis som jag hade förutsagt. (Girard, i Frankrike, hade åstadkommit en tydlig bøjning just när ett experiment officiellt hade avslutats och videobevakningen upphört.) Av detta blev Tony endast frustrerad. Han hade påbörjat projektet med övertygelsen inte endast att paranormal metallbøjning var verklighet, utan också att han skulle kunna fånga denna fågel på film.

Uri Geller, den förärra psykiska superstjärnan, skulle enligt programmet uppträda under mötet i Madison, och

James Randi förvandlades till Adam Jersin.

jag ville se om han hade några nya påhitt i sitt framträdande. Det hade gått några år sedan jag sett honom i verkligheten, och då hade jag vanligen suttit undagömd bakom scenen i en studio, tittat på en TV-monitor i ett kontrollrum eller längst ut vid sidan av en mörklägd föreläsningssal, eftersom Geller alltid vägrat att uppträda när jag är närvarande. Jag beslöt att vara närvarande under hans framträdande i Madison och att se mina två kolleger, vilka också skulle uppträda där tillsammans med Kiyota.

Jag skickade en check till Uphoff och anmälde mig till mötet. Jag såg den aldrig igen, inte heller erhöj jag något erkännande. Men vad jag erhöj var ett uppblåst brev från hans advokat vilket förbjöd mig att någonsin mer på något sätt korrespondera med Uphoff! Naturligtvis kan ett sådant förbud inte påtvingas någon — och det är mycket förmått. Men jag svarade att Uphoff aldrig mer skulle få höra från mig på något sätt. Jag har hållit mitt löfte. Professor Uphoff har rätt att förbli oinformerad.

Men Uphoff kom att höra från en Adam Jersin från New Brunswick, New Jersey (inte långt ifrån där jag bor!) vilken sände en postanvisning med anmälan till mötet. Han blev accepterad, och inte långt därefter anlände en man med färgat skägg, mörka kontaktlinser, rödaktig skräckperuk, förfärliga extra tandproteser, uppstoppad mage, höga cowboystövlar och en sjudollarskostym från Frälsningsarméns lager till den egendomliga församlingen i Madison tillsammans med en viss Moses Figueroa — en Punjab-

liknande följeslagare — och de blandade sig genast med de andra.

Uphoff kunde ha blandat om orden i namnet och fått fram ett nytt, men han förbisåg anagrammet. Han inte endast välkomnade Jersin och signerade en bok åt honom, utan han visade också ständigt olika saker för honom, eftersom Adam tycktes vara ännu mer desorienterad än den genomsnittlige deltagaren. Jag måste medge att jag förlorade några hekto under dessa dagar, eftersom de utstående tandproteserna gjorde det omöjligt att tugga. Under måltiderna ägnade jag mig mest åt att beundra mina bordsgrannars mirakulösa anekdoter.

Jag steg upp tidigt varje morgon i Madison så att jag kunde vara på plats i tid, i min praktfulla skrud, för att dra fördel av de myriader av under som erbjöds — varav kulmen skulle bli ett uppträdande av Geller själv. Men mindre skådespel uppfördes före den lysande tilldragelsen. Under frukosten en morgon råkade jag sitta bredvid mina två unga kolleger vilka bländade Tony Edwards sekreterare, en dam med namnet Dee. Honskrekav förtjusning varje gång en sked böjde sig och hon lyckades hudflänga den förskräcklige Randi, närhelst pojarna (säkert inte av en tillfällighet) förde mig på tal.

Under en skedbøjarföreställning på scenen med pojarna och Masuaki Kiyota stod jag bredvid en översvalande tysk, vilken utbrast, när han såg Michael Edwards stryka över en sked som långsamt böjde sig:

— Detta är det ÄKTA fenomen! Jak önskar verkligen att Randi var här — han skulle icke tro det. Han skulle

SKRATTA åt det!

— Verkligen? svarade jag — och skrattade.

Jag vågade inte möta Michaels ögon, för då skulle vi ha fått avbryta föreställningen i en hast.

Under dessa dagar samt när de tidigare träffat Kiyota hade de två pojarna rika tillfällen att observera hans metoder. Undersätsig med korta, starka fingrar hade det japanska undret utvecklat en metod att vrida om nacken på skeden på ett sätt som tycktes omöjligt för en vanlig människa att göra med bara händerna. Han böjer först skeden i rät vinkel och sedan, medan han håller stadigt i skedbladet, vridder han skaftet runt. Följden blir att skeden återtar sin ursprungliga form, fastän omärkligen bruten. När skeden hålls så att fingrarna döljer brottet, tycks den vara helt normal. Man vet att Kiyota har suttit med en redan bruten sked länge, masserat den och till sist låtit brottet komma till synes.

Till slut var det dags för Uri Gellers show. Alla blev noga granskade vid dörren (och kollade så att ingen känd icke önskvärd person slank in) och efter en översvallande introduktion framträdde skedbøjaren, pojaktigt uppspelt som alltid. Han berättade de vanliga ändlösa anekdoterna om sin barndom, ärlighet, äkthet och indignation gentemot tvivlarna. Auditoriet var trollbundet, och jag gick i land med att applådera allt han sa, där jag satt längst fram, rätt under näsan på Geller.

Amatörbøjarna Steve, Mike och Kiyota satt på scenen tillsammans med Geller, som nådigt erkände dem och sedan skickade iväg dem så att de riktigt fina grejerna kunde börja. När han fräckt gick igenom sina omisskännliga rutiner, undvek jag de blickar som mina pojkar gav mig, chockade som de var av de flagranta metoder han använde. Han tycktes ha förlorat mycket av den smidighet han en gång hade.

Jag skall inte gå in på några detaljer om hur han gick tillväga, utom att säga att det var väntade standardtrick. Ingenting nytt förekom, utom att han hade fler ursäkter och dementier än tidigare. När han slutat, rusade jag upp på scenen för att få honom att signera ett exemplar av sin bok, vilken jag nu värderar högt som en trofé från det tillfället. Världens Störste Psykiker visste aldrig vems hand han skakade.

Ungefär då var det som jag blev medveten om att Berthold Schwartz och en UFO-fantast från New Jersey

tittade egendomligt på mig. Jag förstod att de hade upptäckt vem jag var, och med några hastiga ord till Moses, som skyndade sig att inskrida till min hjälp, lämnade jag platsen och begav mig till hotellet, där jag på mitt rum lät förklädnaden falla.

Under tiden var det kaos i vestibulen. Moses stannade kvar för att lyssna på förvirringen och rapporterade sedan om den oerhörda häpnad som rådde. Ingen var riktigt säker på att jag varit där, men de uppträdde som om Martin Luther blivit sedd i Vatikanen. Senare antydde Uphoff att han hela tiden varit medveten om hur det förhöll sig och att jag inte hade lurat någon.

Omedelbart efter mötet i Madison gav sig Steve och Mike iväg till England. Där intervjuades de av den representant för noggrann forskning och rapportering som heter *Psychic News*, i London, vars redaktion blev mållös. Mirakler flög från pojkarnas fingertoppar, och tidningen var hänförd över vad de kunde åstadkomma — på liknande sätt som den hade utropat mina egna trick som genuina när jag besökte dem för flera år sedan och lurade dem i en psykikers skepnad.

På sitt hotell i London, där jag förenade mig med dem, medan jag filmade, visade mig Alfa-pojarna en liten genomskinlig ask av plast, som innehöll gem. De hade fått den av McDonnell-laboratoriet, och den var konstruerad av en då anonym parapsykolog vilken senare visade sig vara George Hansen

vid institutet för parapsykologi i Durham, North Carolina. Avsikten med anordningen var att se om Shaw och Edwards kunde böja gemen utan att öppna asken. Jag kom att tänka på att gem har en egenskap som vi kunde begagna oss av. Jag gick fram till fönstret en liten stund och återlämnade sedan asken till pojkarna med gemen sammanlänkade i varandra.

Det hade varit ganska enkelt. Var och en som använder gem vet att de ofta råkar länkas ihop med varandra. Genom att skaka dem tills de häktade i varandra och sedan slå asken mot min hand så att de kastades mot sidan av asken hade jag fått dem att sammanlänkas. Jag sa åt pojkarna att återlämna den fortfarande förseglade asken och invänta resultatet. Fast avsikten med experimentet hade varit en annan än vårt resultat, beskrev Hansen det som "helt imponerande"! Därefter har han sagt att han löste mysteriet själv utan hjälp av psykiska krafter.

Åter i Amerika ställdes Shaw och Edwards inför en ny utmaning: att sammanlänka rektangulära plywoodringar. William Cox hade tillverkat ett antal sådana ringar och lämnat dem till Richards, vilken "upptäckt" att de på ett mystiskt sätt blev sammanlänkade medan de var i hans ägo. Ett sådant trick är mycket enkelt att göra, men det betraktades som bevis för att psykiska krafter varit i verksamhet — fastän ringarna, till skillnad från dem jag tillverkat åt pojkarna, visade

Randi med sammanlänkade rektangulära plywoodringar.

sprickor av anseleg storlek, där de faktiskt gav vika. *Psychic News* uppmanade mig att betala min prissumma på 10.000 dollar (till den som kan ge bevis för ett paranormalt fenomen). De visste inte att jag dagligen sammanlänkar particle-board- och plywood-ringar för övnings skull. Steve skickade några till Walter Uphoff, vilken kommenterade detta slags mirakler:

— Här är nånting som jag skulle vilja se en illusionist göra!

James Randi till din tjänst, Walter!

Just när uppståndelsen över de hoplänkade ringarna började, var tiden inne att spola Projekt Alfa för gott. Mc-

Donnell-forskarna hade i hög grad nyktrat till genom att överge den ganska positiva övertygelse de tidigare haft, men fortfarande var de personligen och emotionellt övertygade om äktheten i vad de sett. Vad beträffar forskarna utanför McDonnell-laboratoriet hade det funnits föga hopp om att de någonsin skulle ändra uppfattning, trots bevisningen. En del människor har en utbildning som vida överstiger deras intelligens.

Ett exempel på hur självutnämnda parapsykologer kan rationalisera sina misslyckanden är Walter Uphoffs uttalande — i ett desperat försök att för-

klara sin klantighet sedan Projekt Alfa avslöjats i tidskriften *Discover* — att Steve och Mike faktiskt också hade psykiska krafter fastän de ljög att de lurat honom! För att ytterligare visa sin förvirring frågade han en reporter:

— Hur *vet* dessa pojkar att de bara är bluffmakare?

Man häpnar.

Berthold Schwartz kanske uttryckte sin missuppfattning av hela affären bäst när han förklarade att "Randi har fört parapsykologin 100 år tillbaka i tiden". Icke så, doktorn! Mike, Steve och jag har fört parapsykologin in i 1980-talet — och om den inte kan uthärda den atmosfären, då måste den försvinna. Vetenskapligt arbete av det slag som intygat äktheten av Alfa-pojkarnas krafter hör hemma i den mörka tiden, tillsammans med andra nattliga företeelser. Det är uppreklamerat nonsens och förtjänar att bli karakteriserat så.

Om Projekt Alfa har fått till följd att parapsykologer (*verkliga* parapsykologer) vaknat upp och insett att de kan bli lurade, antingen av sina försökspersoner eller av sig själva, som följd av sin övertygelse och av sin brist på kunnskap i trollerikonster, då har projektet tjänat sitt syfte. De som föll i fällan har utmanat ödet; de som dragit sig ur spelet förtjänar våra applåder.

Från det parapsykologiska samfundet självt har kommit tillräckligt med positiva uttalanden och stöd för att vi skall kunna tro att Projekt Alfa har uppnått sitt mål. Det har sagts vara "utmärkt och berättigat". Det har beskrivits som "en viktig sanitär tjänst", "berömvärd", "välbehövligt" och "värdefullt". En vetenskapsman sa:

— Om jag vore ni, skulle jag för länge sen ha försökt göra något liknande.

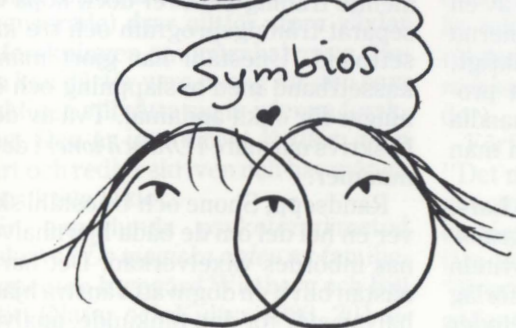
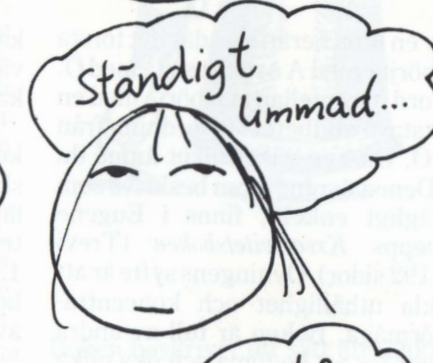
Forskare har beskrivit sitt eget arbete som "alldeles för slappt" och sina fuskkontroller som "inte de strängaste".

Vad beträffar Edwards och Shaw, som ägnade mer än 160 timmar under fyra år av sitt liv som mina medarbetare i experimentet, så hoppas jag att läsarna vill förena sig med mig i ett tack till dem för deras hängivenhet och uthållighet. Som en av dem sa:

— Det behövde göras!

Med tillåtelse översatt från *Skeptical Inquirer*, Box 229, Central Park Station, Buffalo, N.Y. 14215 USA.

PULLAN

MPG-84

av Chintamani Isberg

Det finns någonting,
som ingen får veta...

något ogripbart flyktigt,
som i vinden viskar
och lockar dig bort,

något otämnt och vilt,
som i vattnet tynger
och suger mot djupet.

Det finns något evigt,
något högst besynnerligt...

något obändigt starkt,
som i elden rasar
och aldrig ger någon ro

något ofattbart vackert,
som i jorden spirar
och visar dig vägar

ur tungheters världar.

Viveca Lammers

Böcker om själens hälsa

Av Nils-Olof Jacobson

"Skriv en liten berättelse där det första ordet börjar med A och det sista med Ö. Varje ord däremellan ska börja med en ny bokstav i alfabetet i turordning från A till Ö. Du kan välja vilket ämne du vill." Denna övning, som beskrivs som "bedrägligt enkel", finns i Eugene Raudsepps *Kreativtetsboken* (Trevi 1983, 192 sidor). Övningens syfte är att utveckla uthållighet och koncentrationsförmåga. Boken är full av andra övningar för att bedöma och öka olika själsliga förmågor som tillsammans ger kreativitet, skaparförmåga. Innan man börja läsa den kan man gå igenom en kreativitetstest på hela 30 sidor, och den som törs kan göra om testet när han har läst boken. Den förefaller främst vara avsedd för läsare som vill öka sin skaparförmåga i yrkeslivet; de flesta exempel är hämtade därifrån. Men boken är lättläst och användbar för vem som helst som vill lära känna sina blockeringar mot ett fritt skapande.

Ett tema som återkommer i nästan alla böcker jag skriver om denna gång är visualisering, förmågan att skapa inre bilder och använda dem på olika sätt. Hans Granqvist ger en visualiseringsövning i *Lilla Meditationsboken* (Svenska Dagbladet 1983, 79 sidor). Det är en nätt bok, som rymmer förbluffande många olika tekniker för meditation. De beskrivs å andra sidan ganska kortfattat. Förf. har en mycket praktisk inställning till meditation: Det som fungerar är bra. Han vill göra de yttre formerna så enkla som möjligt, så att ingenting yttre behöver störa själva meditationen. Men också några mindre bekväma (och mindre kända) metoder finns med, som en japansk andningsövning och en promenadmeditation med ett sjustavigt mantra. Boken kan ge uppslag att pröva olika tekniker för att finundersöka vilken man trivs bäst med. Om man övar en och samma teknik uthålligt en längre tid

kan man säkert komma en bra bit på väg mot inre stillhet och behöver då kanske inga tjockare böcker.

Från meditation kan steget vara kort till självhypnos. Ronald Shone har skrivit *Avslappning med hypnos* — "En lättläst bok om självhypnos, kreativitet och inre styrka" (Allerbok 1983, 130 sidor). Det är en "gör-det-självbok". Den börjar med en beskrivning av hur hypnos kan tänkas fungera och hur man själv kan åstadkomma den, och sedan ges fördjupningsövningar och praktiska tillämpningar. Teorin utgår från resonemang om höger och vänster hjärnhalva, och förf. belyser påverkan av tidsupplevelsen utifrån en liknelse med ett hologram. Hans åsikter om detta kan diskuteras, men teorierna är inte väsentliga för att göra övningarna i boken. De är ganska klart beskrivna och kan nog fungera för att åstadkomma avslappning och självhypnos. Man behöver dock hjälp av en bandspelare att tala in suggestionerna på. Förf. påpekar också, helt riktigt, att svårare nervösa eller andra problem bör man inte försöka behandla med boken som enda hjälp, utan man bör söka en terapeut.

Om självhypnos handlar också Lars-Eric Uneståhls *Självkontroll genom mental träning* med undertiteln "Tillämpningar idrott" (Veje förlag 1983, 160 sidor). De övningsmetoder som beskrivs riktar sig i första hand till idrottsmän, men de är såpass allmängiltiga att de väl kan användas också i vardagslivet. Uneståhl är ju en internationellt verksam idrottspsykolog som har gett flera länders landslag i olika grenar mental träning. Hans metoder bygger på en mycket enkel grundsats: Nervsystemet känner ingen skillnad på en "verklig" och "inbillad" upplevelse. Med andra ord: De processer i hjärnan som orsakas av signaler från sinnesorganen skiljer sig inte från de

processer som orsakas av fantasi, inbillning, drömmande eller andra inom oss själva skapade upplevelser. Ur nervsystemets synpunkt är minnet av en dröm lika "verkligt" som minnet av en upplevelse som först passerade sinnesorganen. Det innebär att t ex en golfspelare kan träna sin slagteknik genom att sitta hemma och rent mentalt gå igenom det perfekta slaget, gång på gång. Det visar sig att sådan mental träning ger resultat på idrottsarenan — prestationen förbättras verkligen. Men det innebär också att den som ideligen oroar sig för att göra fel och ser sig själv misslyckas — han tränar det misslyckade slaget, och hans nervsystem ställer in sig på det. Hans rädsla för att misslyckas blir lätt en självuppfyllande profetia.

Boken är lättläst och ledigt skriven. Den ger många tips för egna övningar. Den som vill gå igenom fullständig mental träning behöver dock köpa ett separat träningsprogram och tre kassetband. Uneståhl har gjort många kassetband med avslappning och övningar för olika ändamål. Två av dem beskrivs närmare i *Ord och toner* i detta nummer.

Raudsepp, Shone och Uneståhl skriver en hel del om de båda hjärnhalvornas inbördes växelverkan. Det har ju nästan blivit en dogm att vänstra hjärnhalvan står för den tänkande, analyserande verksamheten och den högra för det fria skapandet, och det bjuds ut program för att "träna högerhjärnan". Men hur mycket verklig kunskap finns bakom detta? Svaret får man i *Vänster hjärna, höger hjärna* av Sally Springer och Georg Deutsch, två amerikanska forskare (Liber 1983, 230 sidor). Boken ger detaljerade skildringar av hur forskningen om hjärnhalvorna har vuxit fram och vilka slutsatser som kan dras av den. De visar sig inte vara så entydiga som de populära framställ-

ningarna kan påstå. Förf. sammanfattar forskningen i en uppställning, där varje ny rad innefattar den ovanstående men sträcker sig längre än den:

Vänster hemisfär
Verbal
Sekventiell, temporal, digital
Logisk, analytisk
Rationell
Västerländskt tänkande

Höger hemisfär
Ickeverbal, visuo-spatial
Simultan, spatial, analog
Gestaltande, syntetisk
Intuitiv
Österländskt tänkande

De konstaterar att "de beteckningar som står högst upp i tabellen tycks vara grundade på experimentella bevis, medan de andra ter sig mer osäkra". De citerar en annan forskare, som resignerat konstaterar: "Det börjar bli en välbekant syn. Mot läsaren stirrar — ofta från ett veckotidningsomslag — en tecknares bild av de två hjärnhalvorna. Över vänster hemisfär har tryckts (sannolikt i svart och olika grå nyanser) ord som 'logisk', 'analytisk' och 'västerländsk rationalitet'. I lite skrikiga färger (orange eller purpur) står det tvärs över höger hemisfär ord som 'intuitiv', 'konstnärlig' eller 'österländskt medvetande'. Det är ett sorgligt faktum, men bilden säger mer om dagens populärvetenskapliga mode än om hjärnan."

Det förefaller alltså som om alltför många författare (kanske även de här recenserade) drar alltför stora växlar på forskningen om hjärnhalvorna. Boken kan därför vara nyttig för den som verkligen vill sätta sig in i denna forskning. Den är inte direkt lättläst, men klart och redigt skriven och har många instruktiva bilder.

En annorlunda psykoterapimetod beskrivs i *De magiska orden* av familjeterapeuten Ingegärd Wirtberg och Bill Pettitt (Natur och Kultur 1983, 201 sidor). Metoden kallas Neurolingvistisk programmering, NLP. Den är både ett synsätt och en samling terapeutiska tekniker som som vid första påseendet kan te sig mycket olika. Så småningom finner man dock en gemensam nämnare. Den innebär bl a att terapeuten arbetar utifrån klientens sätt att uppleva omvärlden och inte försöker påverka den "utifrån". I stället går han in i klientens världsmodell och förändrar den "inifrån". Man använder tekniker som hypnos, självhypnos, föreställ-

ningsövningar och paradoxala instruktioner där man beordrar klienten att fortsätta med just det beteende som ger honom problem — men under nya förutsättningar som ger honom möjlighet att ändra sig. En hel del av teknikerna kan man använda för egen del, men boken vänder sig i första hand till läsare som arbetar med att hjälpa andra. Jag tycker den är verkligen spännande. Den presenterar ett synsätt på psykoterapi som radikalt skiljer sig från de traditionella, och som är direkt praktiskt tillämpbart. Den är också föredömligt klart skriven, med många förbluffande fallbeskrivningar.

De hittills nämnda böckerna rör sig mest på den psykologiska nivån, d v s de handlar om människans psyke och olika sätt att påverka det. Man talar ibland om den *transpersonella* nivån som något som går utöver personligheten. Det anses då var den "högsta", den "andliga" aspekten av människan. Dit kanske man kan föra upplevelsen av livets mening och de grundläggande attityder till den som färgar hela vårt liv. Den amerikanske psykiatern Gerald Jampolsky har skrivit en bok om transpersonell psykologi. Han var i början av 70-talet känd för sitt arbete att med hypnos hjälpa barn med inlärningssvårigheter, och han hade en framgångsrik praktik. Samtidigt var hans personliga liv olyckligt: hans äktenskap slutade efter tjugo år med en smärtsam skilsmässa, och han höll på att bli alkoholist. 1975 kom han i kontakt med *A Course in Miracles*, och studiet av den förändrade på kort tid hans liv fullständigt. Det gav inspirationen till den här boken: *Kärlek är att släppa rädslan* (Livskraft förlag 1983, 124 sidor).

Förf. citerar en vän som har skrivit: "Det måste finnas ett annat sätt att gå genom livet än att bli framdragen sparkandes och skrikandes". Boken vill lära ut ett sådant andra sätt att leva: "Precis som *A Course in Miracles* gör gällande kan vi som enda mål ha inre frid och som enda uppgift att praktisera förlåtelse".

Boken vill alltså lära ut ett sätt att uppnå inre frid. Det sker genom att sätta det målet först, att prioritera inre frid framför något annat. Då lär man sig att lyssna till den inre rösten, den som representerar det högsta inom oss, det transpersonella. För att uppnå inre frid är det också nödvändigt att ständigt öva förlåtelse, vilket innebär att släppa det förflutna och leva i nuet. "Att släppa det förflutna betyder att

inte skylla på någon, inte ens på sig själv. Det betyder att inte vara missnöjd och att helt acceptera alla, utan undantag. Det betyder att du är villig att bara se ljuset i andra och inte deras lampskärm."

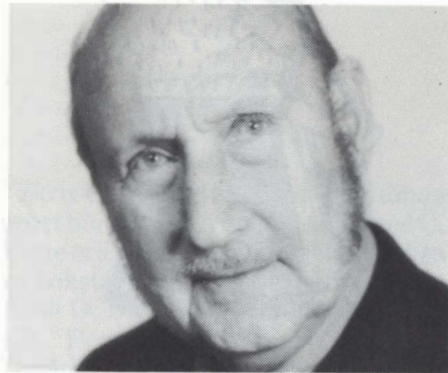

Boken beskriver ett sätt att tänka och se på världen som är diametralt motsatt det som de flesta av oss är vana vid sedan barnsben. Den gör det i form av tolv lektioner, var och en med ett bestämt tema. Lektionerna illustreras dels av vänliga, underfundiga teckningar som lätt fastnar i minnet, dels av förf:s exempel ur sitt eget liv.

Det samlade intrycket blev för min del mycket starkt. Jag har läst boken flera gånger och blir visst inte färdig med den på länge än. Om jag av 1983 års svenska böcker (de jag har sett, alltså) skulle välja ut en som verkligen har innehåll nog att förändra läsarens liv, så blir det denna. Den som är intresserad av *A Course in Miracles* men inte kan eller vill ge sig i kast med den engelska texten på närmare 1200 sidor kan finna tillräcklig inspiration i denna bok för lång tid — i varje fall tills Jampolskys nästa bok kommer på svenska. (Den heter *Teach only Love*, Bantam Books 1983, och handlar om "The seven principles of attitudinal healing". Förf. ger där mer material från "mirakelkursen" och berättar utförligare om sin egen utveckling. Han ger några exempel från sitt arbete med barn och ungdomar som har drabbats av cancer och andra katastrofala sjukdomar. Det är en av de mest omskakande och gripande böcker jag någonsin har läst, samtidigt en av de mest livsbejakande. Jag undrar vilket svenskt förlag som får äran att ge ut den?)

Rolf Ejvegård:

Birger Qvarnström in memoriam

Birger Qvarnström avled vid 86 års ålder den 22 januari i år. Han var en av de mest kända parapsykologiska författarna i Sverige. Hans bok *Parapsykologi*, som utgavs av Natur och Kultur 1959, var det första större originalverket på svenska om psykisk forskning. Han skrev ett tjugotal artiklar i Sökaren, och han publicerade artiklar om parapsykologi och angränsande ämnen i Samtid och Framtid, Svenska Dagbladet, Sydsvenska Dagbladet samt Medium för psykobiografik. Han medverkade i Per Ragnars antologi *På väg mot en ny världsbild?* med en uppsats om "Händelser och tankar i modern parapsykologi".

Han höll också flera föredrag i Sällskapet för parapsykologisk forskning, där han var hedersledamot.

Qvarnström var född i Vissefjärda församling, Kalmar län, den 22 juni 1897. Han tog 1930 en filosofie magisterexamen i Lund i ämnena tyska, engelska, nordiska språk, litteraturhistoria och nationalekonomi. Efter provår i Lund undervisade han bl a vid Högre allmänna läroverket för flickor i Malmö, Karolinska läroverket för gossar i Örebro, Högre allmänna läroverket i Uddevalla och Högre allmänna läroverket i Sundsvall. 1943 blev han ordinarie adjunkt i ämnena svenska och engelska vid Högre allmänna läroverket i Landskrona. Han tjänstgjorde vid Seminariet i Norrköping från 1949 och blev adjunkt vid Högre allmänna läroverket i Solna 1954, där han stannade till sin pensionering. Qvarnströms lärarbana är typisk för den tiden. Man fick ta arbete där det bjöds tills man samlat ihop så många tjänstgöringsår att man kunde bli ordinarie. Det blev man då vanligen vid något landsortsgymnasium. För att kunna konkurrera om tjänsterna i kungliga huvudstaden med förorter måste man ha åtskilliga tjänsteår bakom sig.

Qvarnström hade ett välförsett parapsykologiskt bibliotek, vilket tyvärr skingrades efter hans död.

I yngre år tillhörde Qvarnström rosenkreutzorden och senare frimurarorden i

Linköping.

Qvarnström blev intresserad av parapsykologi vid läsning av Carl du Prels och andra äldre forskares böcker samt genom personlig bekantskap med trippeldoktorn John Björkhem som då var Sveriges mest kända parapsykolog.

Filosofiprofessorn Ingemar Hedenius sa en gång i ett radioprogram att de "ockulta" fenomenen var osannolika. Birger Qvarnströms kommentar: "Hela vår värld är osannolik." Beträffande värdet av parapsykologisk forskning anslöt han sig till biologiprofessorn Hans Drieschs ståndpunkt: "Här finns en skatt att lyfta." Qvarnström menade att parapsykologin skulle kunna bli det fundament på vilket en ny människouppfattning skulle kunna byggas. "Parapsykologin ställer frågan om människans verkliga natur i centrum för forskning och diskussion. Dävid kommer även frågan om människans transcendentia öde in i bilden."

I det 368 sidor tjocka, ovan nämnda verket "Parapsykologi. Resultat och perspektiv" tar författaren upp parapsykologins kärnämnen som telepati, klärvoajans och prekognition. Ganska stort utrymme ägnas åt drömmar. Han tar också upp ämnen som animal magnetism, astralkroppar, aura, kontrollandar, levitationer, ljusfenomen, medier, planschettsskrivande och seansröster. Boken måste idag anses föråldrad. Den består huvudsakligen av numera ganska gammalt material. Redogörelsen sker på ett traditionellt anekdotiskt vis. Djupare teoribildning och vetenskapsteoretiska resonemang saknas nästan helt. Då boken kom ut var den dock ett för sin tid mycket fint arbete. Qvarnström använder en mycket lugn och saklig berättartone. Han är inte polemisk mot parapsykologins fiender, även om han i inledningen indirekt kallar dem fördomsfulla (vilket han enligt min mening gör rätt i). Han sväljer inte allt, men han kommer långt från den kritiska grundinställning som är utmärkande för dagens vetenskapliga parapsykologi. Att han med sin bok utförde ett banbrytande arbete i svensk forskning råder det inget tvivel om.

Jag träffade Birger många gånger (fast sista gången torde ha varit för närmare tio år sedan) och hade många samtal med honom. Att han var en mycket kunnig och beläst man insåg man genast.

Under de sista åren av sin levnad ägnade sig Qvarnström främst åt studiet av den tyska djuppsykologen Carl Gustav Jung. Qvarnström hade läst det mesta Jung skrivit och med all säkerhet alla de passager där Jung anknyter till parapsykologi. Det kan ju tänkas att Qvarnströms efterlämnade papper innehåller en eller annan essä om Jung.

HOROSKOP

Ej data 50:—
Tel: 036-659 46

Personlighetsutveckling

Kurs i personlighetsutveckling och kreativt tänkande ges 1/11—4/11 1984 på vackra Säröhus i Särö utanför Göteborg.

Kursledare:

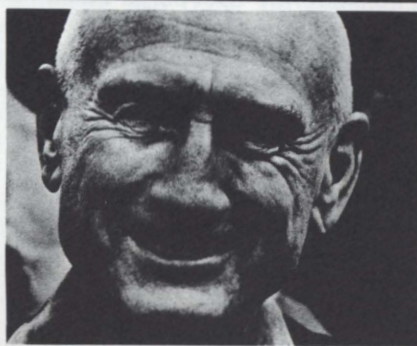
Gert Hansson, leg. psykolog, psykoterapeut.

Eva Borén-Pedersen, socionom, psykoterapeut.

Kostnad:

1.700 kr inklusive kost och logi.

Kursbeskrivning erhålles från Eva Borén-Pedersen, Solgärdesvägen 24, 436 00 ASKIM. Tel. 031-28 76 09.

ZEN

Träning Utövande Upplysning
ROSHI PHILIP KAPLEAU
i STOCKHOLM

27 aug. — 10 sept. '84

En introduktion i Zen ledd av Zen-mästare Roshi Philip Kapleau, ledare för Rochester Zen Center, N.Y., USA samt författare till Zens tre pelare (svensk övers.) Zen-Down in The West, The Wheel of Death och To Cherish All Life.

*
Fredag den 31 aug. kl. 19.00
Föredrag med frågestund

Zen: Giving life to your life.
Lilla Hörsalen, Medborgarhuset.
T-bana: Medborgarplatsen. Fritt inträde. Ingen anmälan. Tolkhjälp.

*
Lördag den 1 sept. kl. 10.00—c:a 17.00
WORKSHOP

Samtal och instruktion i alla aspekter av zazen-meditation samt kroppsmedvetandets disciplin, kroppshållning, andningsteknik samt Zen i det dagliga livet. Anmälan: kl. 8.00—9.00 och 18.00—20.00 tel. 48 38 33.

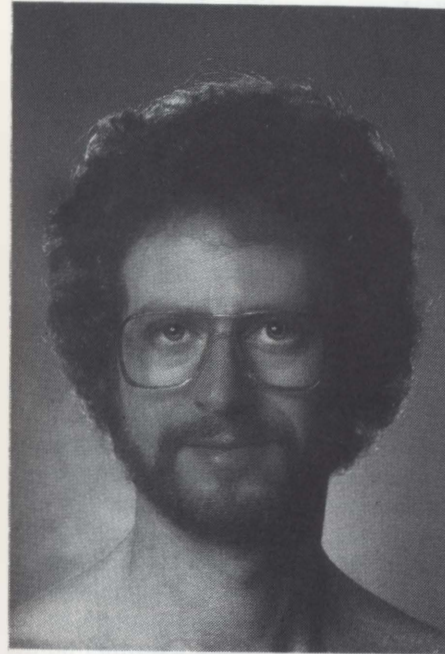
Kostnad: 300:- studerande och gifta par 225:- per person.
Tolkhjälp finns.

Sista anmälningsdag: 28 augusti.
Begränsat deltagarantal.

Arrangör: Zen-buddhistiskt Center i Stockholm.

ORD OCH TONER

Steven Halpern

Phoenix Musik, Fredensgade 34, DK 8000 Aarhus C, Danmark, är en specialaffär för "musik for meditation, afspænding, bevægelse & healing". Man sänder på begäran en katalog på 16 sidor som upptar ett rikt urval. Alla de mer kända artisterna och grupperna är med, och presenteras i text och bilder. Som prov fick vi en kassett av Steven Halpern, *Starborn Suite*.

Steven Halpern är amerikan och en av föregångarna inom den här sortens musik. Han spelar piano, elektriskt piano och andra klaviaturinstrument samt flöjt och elektroniska instrument. Han har gjort ett tiotal kassetter ensam, och lika många i samarbete med andra musiker. Jag har än så länge bara hört några av hans ensamma verk. De låter ganska likartade; jag tycker variationen mellan dem jag hittills hört är i minsta laget. Han har ett typiskt "sound", men det blir lite enformigt. Det är i mitt tycke behaglig, mjukt flytande musik som jag gärna kan ha i bakgrunden men som inte engagerar

mig tillräckligt för ett mer koncentrerat lyssnande. Det gäller också *Starborn Suite*, där huvudinstrumentet är piano; ena sidan upptas av pianosolon.

Lars-Eric Uneståhl, som recenserar i detta nummers bokvandring, är också en flitig producent av ljudband. Hans "mentala träning" bygger på avslappning, som man enklast lär sig efter kassettband om man inte har möjlighet att få personliga instruktioner. Från hans förlag Blå Ton, Box 16017, 70016 Örebro, kan man få en lista över ett tjugotal olika band med träningshäften eller annat kompletterande material. Jag har lyssnat på två kassetter. Den första, *Mental grundträning*, innehåller det grundläggande program som ska användas först, oavsett vilket syfte man har med sin träning. Det innehåller två program för muskulär avslappning, som är en förkortad variant av den vanliga "progressiva muskelavslappning" som utformades av amerikanen Edmund Jacobson redan på 30-talet. Det programmet har stått sig väl genom åren och finns i ett otal versioner av olika längd. Efter ett par veckors daglig träning med det kan man gå över till den rent mentala träningen på andra sidan. Den ger suggestioner i visualisering, i att göra sig inre bilder som sen kan användas i den fortsatta träningen.

Grundprogrammet kan sedan byggas på med andra kassetter för olika syften, exempelvis *Självförtroendeträning*. Ena sidan innehåller suggestioner för avslappning och allmänt ökat självförtroende. Efter en tids träning med detta kan man enligt baksidan öva "målprogrammering", vilket innebär att man bestämmer sig för vilket konkret mål man vill uppnå, och sedan ser sig själv göra det.

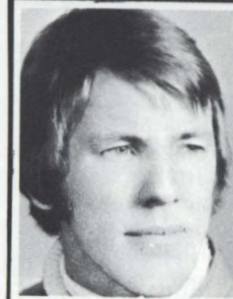
Jag tror säkert att man kan uppnå positiva förändringar med hjälp av så-

dana kassetter. Förutsättningen är dock att man övar regelbundet och tålmodigt under lång tid. När det gäller rena avslappningsprogram är det också mycket viktigt att man övar sig att slappna av även utan band. Annars blir det lätt så att man kan slappna av utmärkt när man lyssnar på bandet men inte alls annars, något som jag har sett hos alltför många patienter. Det finns naturligtvis också en gräns för hur pass svåra problem man kan behandla hos sig själv med hjälp av kassetter. Har man svårare problem är det nog klokt att från början söka kontakt med en terapeut för att få kompletterande hjälp. Men det bör ju gärna vara en terapeut som har erfarenhet av mental träning och kan innefatta den i sin behandling.

Nils-Olof Jacobson

Självförtroende-träning

AVKOPPLING • AVSLAPPNING • AVSPÄNNING • AUTOGEN TRÄNING
BIOFEEDBACK • HYPNOS • MEDITATION • MENTAL TRÄNING • PSYKOPROFYLAX • PSYKOTONISK TRÄNING • YOGA • SJÄLVHYPNOS
SJÄLVPÅVERKAN

Utarbetat och intalat av
Fil. dr
LARS-ERIC UNESTÅHL

Rolf Ejvegård:

Arne Ölander in memoriam

Professor emeritus Gustaf Arne Ölander var född i Stockholm på nyårsafton 1902 och dog vid 81 års ålder den 13 maj 1984. Han hade många intressen: konst, musik, segling och parapsykologi.

Ölander studerade vid Stockholms Högskola för den kände nobelpristagaren Hans von Euler-Chelpin, blev filosofie doktor i fysikalisk kemi 1930 på en avhandling med titeln "Studium über Brombernsteinsäure" men hade redan året innan utnämnts till docent i samma ämne. Han studerade i Berlin 1930, som Rockefellerstipendiat i Berkley, Kalifornien 1930–31, och i Köpenhamn 1932. 1936 utnämndes han till professor i teoretisk kemi och elektrokemi vid Kungliga Tekniska Högskolan i Stockholm. 1943 kallades han (dvs tjänsten utlystes inte) till professor i oorganisk och fysikalisk kemi vid Stockholms Högskola. Professuren ändrade 1960 namn till fysikalisk kemi vid Stockholms Universitet (högskolan blev alltså universitet). Denna post innehade han till sin pensionering 1968. Han var sekreterare för vetenskapsakademins nobelkommittéer 1943–65 och ledamot 1966–74. 1949–71 satt han som medlem i Internationella Kemionens kommission för oorganisk nomenklatur. 1955–68 var han styrelseledamot för Forsvarets Forskningsanstalt (FOA), 1958–65 ledamot av Statens Naturvetenskapliga Forskningsråd och 1949–67 i Svenska nationalkommittén för kemi. Han skrev flera skrifter inom sina specialområden metallegeringarnas termodynamik, röntgenkristallografi och reaktionskinetik. Internationell uppmärksamhet väckte hans metod att bestämma storleken på kristallgitters ordning. Hans "Kompendium i teoretisk kemi" i sex volymer har fostrat tre decenniers kemister i Sverige.

Som synes var han mycket betrodd och en högst kvalificerad naturvetenskaplig forskare. Hans parapsykologiska intresse var också i hög grad vetenskapligt fotat.

Grundaren av Sällskapet för parapsykologisk forskning, fru Eva Hellström, var i början av femtiotalet på en stor fest i Stadshuset i Stockholm i samband med doktorsdisputationer. Hon kom att sitta mitt emot professor Ölander, och hon sa till honom att de kände varandra men att han

väl inte ville kännas vid detta eftersom de träffats på trumpetseanser hos mediet Einer Nielsen och på spiritistiska seanser hemma hos paret Ahlgren. Fru Ahlgren ledde spiritualistiska föreningen. På seanserna hos Ahlgrens hade Ölander med sig sin goda vän författaren m.m. Fritz Thorén. Ölander gick också på levitationsseanser hos dr G. Odencrants. — Nej då, professorn förnekade inte bekantskapen, tvärtom. Det visade sig också att han var god vän med Eva Hellströms bror, professorn i oorganisk kemi vid Chalmers Tekniska Högskola i Göteborg, Hans Bäckström. Ölander kom snart med i Sällskapet för parapsykologisk forskning och blev efter något år ordinarie styrelseledamot, en post som han innehade till slutet av 1970-talet. Han blev känd som den styrelseledamot som, förutom ordföranden, under närmare tre årtionden kom till nästan alla styrelsesammanträden. Eftersom han var en synnerligen upptagen man med många uppdrag, visar detta att han prioriterade parapsykologin.

Under sju dagar i maj 1956 ledde Ölander de försök som utfördes på Tekniska Högskolan med den danska paragnosten fru Anna Rasmussen-Melloni. Hon var bl.a. känd för sina psykokinetiska experiment vid vilka hon påstod sig med tankens hjälp kunna få pendlar att svänga. Professorn kunde visa att åtminstone ibland var upphovet till svängningarna darrningar från fru Mellonis knän. Darrningarna forplantade sig från ett bordsben, mot vilket hon hade ett knä lutat, genom bordsskivan till stativet som höll uppe pendeln. När pendeln hängdes upp i trådar som spändes mellan väggarna, blev fru Melloni inte längre lika framgångsrik i sina försök.

1979 lämnade Ölander styrelsen för SPF och den 19 april samma år utsågs han med acklamation till hedersledamot av sällskapet.

Sista gången vi träffades var för ca ett år sedan, då vi stötte på varandra i en bokhandel vid Stureplan i Stockholm. Han var som vanligt full av vigör och vi diskuterade litet om den allmänna vetenskapliga utvecklingen.

Med professor Ölander har en av de verkligt tunga medlemmarna i SPF försvunnit. Han gav aldrig avkall på att parapsykologin måste hållas vetenskaplig, och han ställde alltid upp till försvar av sällskapets strikta invalsbestämmelser och hävdade att sammankomsterna, vilka han nästan alltid bevisade, måste behandla vetenskapliga kärnproblem inom parapsykologin och inte ta upp mer eller mindre ockulta eller religiösa företeelser. Han lämnar en stor lucka efter sig som ser ut att bli svår att fylla, och vi är många som saknar honom.

Vetenskapens natur Forts.

om man förstår vilka motiv som i verkligheten ligger bakom vetenskaplig forskning. Det är inte bara en idealistisk och objektiv strävan efter vetenskaplig kunskap. Det är även, hos många, ett starkt behov av framgång och erkännande.

Inte bara logik

Vetenskapsfilosoferna beskriver vetenskapen som en rent logisk process. Detta är enligt Broad och Wade en myt. Vetenskap är i stället en verksamhet där icke-rationella element som intuition, kreativitet och personlig ärelystnad spelar en mycket stor roll. Logiskt tänkande är en betydelsefull del av vetenskapen, men inte den enda. Filosofen Feyerabend anser till och med att de icke-rationella elementen i den vetenskapliga processen är de dominerande.

Naturvetenskapen bör inte ses som rationalitetens försvarare i samhället, utan bara som en av de viktigare kulturyttringarna, anser Broad och Wade. Inte heller har vetenskapen monopol på rationalitet. Illa anstår det en vetenskapsens företrädare att beskriva vetenskapsmännen som något slags förnuftets överstepräster som skall lära allmänheten hur den skall tänka.

Fördomar, brist på öppenhet finns det mycket av bland vetenskapens utövare. De klamrar sig gärna fast vid gamla idéer, vill inte överge tankar som de litar på och trivs med, även om bevisningen för att de är felaktiga är överväldigande. Vetenskapens historia är full av sorgliga exempel på att nya, banbrytande tankar först har nonchalerats eller motarbetats av ledande vetenskapsmän.

Bristande hederlighet hos vetenskapsmän betyder naturligtvis inte att fok som sysslar med vetenskap har ovanligt dålig moral — lika litet som Robert Mendelsohns bok "Den vita lögnen" visar att läkare skulle vara en exceptionellt dålig yrkeskategori. Fusk finns inom alla yrken. Omutlig hederlighet finns också.

SM

Kanske är det så att vi som havets vågor komma och gå men förbli i havet ändå.

Åsa Freij

Världen är full av dem

På livstolkningarnas marknadsplats:

Guruerna och deras lärjungar grälar om vilken guru som är sant upplyst. Varje guru och hans folk intygar att just han är sann och att du, sökare, därför har det unika tillfället att bli lärjunge till en sann guru. Många guruer på marknadsplatsen är osanna, försäkrar den "sanne", och dessa sprider förvirring omkring sig.

— En sann guru, som A, har utnämnts av en sann guru och är därför själv sann! Men vem har utnämnt dig, guru B? Du är självutnämnd, och därför en bedragare! Fy!

Och Krishnamurti han är emot alla slag av guruism. Han säger:

— Lita inte på någon guru!

Kristi lärjungar tvistar om vilken variant av kristendomen som är sann. Olika meningar gör sig gällande och vinner anhängare. Varje predikant är säker på att just inom hans samfund finns Kristi sanna lära. Andra samfund är villolärare och förförare.

Hur underbart att varje lärare är så säker! Och envar av dem vill inget hellre än att fånga in dig i sitt garn och göra dig lika säker så att också du kan bli predikant för det sanna samfundet.

Och alla filosofer, de har varit så säkra. Schopenhauer trodde att just han, av alla tänkare, funnit den verkliga sanningen. Det trodde också Spinoza att han gjort. Och Leibniz. Och Hume. Och . . .

Alla har de haft sin egen version av sanningen och kallat den Sanningen. Jag — och du — är inte Schopenhauer.

Och inte är vi Spinoza heller. Och inte Hume. Vi har alltså vår egen sanning.

Medlemmarna i CSICOP är så säkra på att det inte finns någon som helst anledning att tro på paranormala fenomen eller på flygande tefat eller på svepningen i Turin eller . . . Deras meningsmotståndare är lika säkra.

Följ mig! säger guru a.

Tro på oss! uppmanar pastor b.

Var rationell! råder professor c.

Vad gör sökarna?

A mediterar — och finner i sitt inre sanningen.

B sätter sin lit till en viss lärotradition — och uppnår frid.

C beder — och får, eller får inte, svar.

D går vetenskapens väg — och upplever sig vara rationell.

E blir agnostiker — och tror inte på något.

F ägnar sig åt något annat — exempelvis åt att försöka rädda världen från att brinna upp.

I ett oändligt världsallt sitter några myrkryp och löser universums gåta.

KURSGÅRDEN LINDSBERG

8-9 sept. Massagekurs

15-16 sept. Group Consciousness med KAY och FLOYD TIFT från FINDHORN

22-23 sept. Humanistisk astrologi, nybörjarkurs

5-7 okt. Dans- och röstverkstad

17-18 nov. Humanistisk astrologi, fortsättningskurs

Upplysningar 023-430 30

Trager massage, Rebirthing.
Mathilde Taube, tel. 08-60 46 38.

FÖRVERKLIGA DEJ SJÄLV!

INFOTEKET — för livskvalitet och personl. utveck. erbjuder: Testlista kr 15, temahäfte om pers. utveck. kr 10, d:o om hälsoliv kr 10, 150 föreningsadresser kr 10, brevkurs: Planera Din framtid kr 100, annons i vårt kontaktblad kr 10, rådgivning 1 år kr 50. Kursprogram och medlemsblad gratis. INFOTEKET, Pg 43 92 93-2, Bantorget 5, 222 29 Lund. Upplysningar 0415-941 00 (kvällstid).

SUGGESTOLOGI OCH SUGGESTOPEDI LITTERATUR

G. Lozanov Suggestologi och suggestopedi, Teori och praktik, 54 s, 50 kr.

E. Gateva, L'ITALIANO, en suggestopedisk nybörjarsbok i italienska, 119 s, 125 kr.

G. Lozanov, E. Gateva, Suggestopedisk språkundervisning, 254 s, 125 kr.

Porto och postförsk. avg. tillkommer.

KURS I TIERP 8-9 september

Kursavgift 500 kr.

Beställningar och anmälan till

STIFTELSEN PEDAGOGISK

UTVECKLING

Box 30

815 00 TIERP

Av Sven Rosén

PROFETEN

PROFETEN HAR NU MED SIN TIDSMASKIN NÅTT GÅNSKA AVLÄGSNA TIDSÅLDRAR...

*BB=FÖRKORTNING FÖR BIG BANG.

Är våra intervjuer för snälla?

... Min innvending mot en del av intervjuene og reportasjene i *Sökaren* går ikke på det sensasjonelle. Det går på en litt glatt, jattende, ukritisk tone. Intervjuerne og reporterne kan ikke nok om emnene til å kunne stille *searching, probing questions*. Man intervjuer f. eks. Sir Trevelyan, et elskelig gammelt esoterisk fjols som svelger antroposofiens Atlantis, Lemuria og hele dette gigantiske system av "åndsvitenskapelig" kvasivitenskap. Men der stilles *ikke ett* virkelig farlig, nærgående kritisk spørsmål om f. eks. gyldigheten av og brukbarheten av en New Age-ideologi som opererer med og tar for god fisk Blavatskys og Steiners kosmologi og verdenshistorie!

K.E. Steffens

Svar:

Sökarens intervjuer görs i allmänhet i sympati för den intervjuade — oavsett om man håller med om det som sägs eller inte. För min del försöker jag lyfta fram det bästa som yttras — enligt tanken att det är förtjänsterna, och inte felen, som är det viktiga.

Denna snälla metod kan naturligtvis ifrågasättas. Följden kan bli en alltför positiv bild. En annan arbetsmetod, med syftet att ge en bild av den intervjuade på gott och ont, kanske ger ett sannare porträtt.

Utfrågningen av Sir George Trevelyan gjordes tydligt i sympati för honom. Det bästa togs fram. En del av det sagda utslöts. Så den publicerade texten ger några av George Trevellyans tankar. Och så är det väl genomgående vid intervjuer: skribenten redovisar fragment av sanningen.

Jag kan emellertid också uppskatta en intervjumetod där både klokt och oklokt lockas fram, och återges i skrift, och där den intervjuade pressas eller undersöks med *searching, probing questions*.

Men jag tror att Sökarens vänliga metod är vanlig i massmedia. De gånger jag själv blivit intervjuad har attityden till mig varit vänlig. Ingen har haft målet att avslöja mina svagheter.

SM

Käre Sven,
jag måste skriva och glädja Dig lite. Samtidigt som jag sände ut foldern om Deshimarus *Sanital med en zennästare* och Hans Hofs *Var finns Gud* hade jag en annons om Hofs bok i en stor kristen tidning. Jag vet vad resultatet av de båda reklamåtgärderna blev. Genom Sökaren sålde jag cirka 200 böcker (150 Zen och 50 Hof) men genom den kristna tidningen 5 exemplar!

Med allra bästa hälsning och tack!

Björn Sahlin
Bokförlaget Asak

Göteborgskille i 40-årsåldern, som söker en ny dimension i livet, önskar träffa dig: livsbejakande, spontana och naturliga tjej/kvinna för ett ärligt och seriöst utbytande av tankar och känslor. Intressen bland många: Inre utveckling, livsåskådningsfrågor, poesi, natur och konst. Svar till "Väntande skytt", Sökaren f.v.b.

*

Swedish woman in the age of thirty wants welleducated pen-pals both female and male. My interests are literature, theatre, ballet, music, art, and film. Svar till "You can also write to me in Swedish — of course", Sökaren f.v.b.

*

Jag är en 23-årig psykologistuderande tjej som söker ärlig, mjuk och känslig kille som värderar inre utveckling högre än det ytliga liv vårt samhälle består av. Är trött på mäns ytlighet och deras oförmåga till sensualism och djup känslomässig kontakt. Svar till "Hoppas du finns", Sökaren f.v.b.

*

31-årig kvinna vill brevväxla med människor som inte är tvärsäkra utan vågartviva och därmed söka med öppna sinnen. Humor, inlevelse och fantasi är för mig viktiga egenskaper. Intressen är bl a böcker, djur, natur . . . Svar till "Sanna", Sökaren f.v.b.

Pris för kontaktannonser 50 öre per ord + 5:- i eftersändningsavgift, dock tillsammans minst 15:-. Moms inräknad.

Fasta för livet

Är Du intresserad av att fasta för freden? Det är vi. Tag kontakt med oss! Informellt. Oavsett Din bakgrund. Vi vill möjliggöra sammanstrålning av människor med intresse av att fasta för livet.

José Almeida Gunn-Marie Carlsson
Flogstavägen 41 D Björnmossegången
114
752 63 Uppsala 135 34 Tyresö

Första makrobiotiska hälsohemmet

IGELKOTTEN
TUNAV 32, ÖSTERSKAR TEL. 0764 / 63 6 59

Sökes MEDARBETARE-KOMPANJONER med RESURSER i form av praktiska kunskaper som massage, yoga, zonerapi, akupunktur, pengar och eller annat som kan berika IGELKOTTEN. Gärna läkare, sjuksköterskor.

Dan Waern, Bollebygd, 10:—, Gerhard Ljunggren, Huddinge, 50:—, Karin Skogman, Spånga, 40:—, Laszlo Kele, V. Frölunda 40:—, Anonym, 50:—, Hakon Ardahl, Göteborg, 15:—, Ingrid Ternstedt, Alingsås, 40:—, Britt-Inger Olsson, Bjärträ, 15:—, Ann-Sofi Örn, Sollentuna, 40:—, Eva Andersson, Trollhättan, 15:—, Anonym, 40:—, Adam Czartoryski, Knivsta, 40:—, Iréne Al-Omar, Kuwait, 1.040:—, Bertil Jonasson, Ryd, 300:—, Brita Nykvist, Eskilstuna, 10:—, Björn Sjögren, Stockholm, 40:—, Harvinder Singh, Västerås, 15:—.

Hjärtligt tack! Red.

VATTUMANNEN
New Age bokhandel — Informationscenter

"Bokhandeln som talar för sig själv"

Sänd gärna efter vår katalog och vår nya kassett- och skiv-lista!
Postadress: Box 45096,
S-104 30 Stockholm, Sweden
Butik: Drottninggatan 83
Telefon:
08-10 96 15 (butik)
08-10 69 15 (kontor)
Öppet:
11.00–18.00 vardag
10.00–14.00 lördag

BUDDHASASANAFÖRLAGET
Box 5158, 102 44 Stockholm

Skrifter ur den buddhistiska palikanon:

Buddhas stora meditationstal
40 sidor, ca 20:—

Buddhas tal till Sigala
24 sidor, ca 16:—

Övrigt:

Buddhismen i ett nötskal
av Narada Maha Thera
80 sidor, ca 15:—

Buddhistisk meditation

av Francis Story
32 sidor, ca 7:—

I bokhandeln eller direkt från förlaget

Universitetet i Edinburgh, Skottland, har accepterat att upprätta en professur i parapsykologi i överensstämmelse med den framlidne författaren Arthur Koestlers testamente. Det blir den första lärostolen i sitt slag i Storbritannien.

Ha, ha, ha

Att skrattet tycks ha en välgörande verkan på den mänskliga organismen har vi tidigare meddelat i Sökaren. Nya rapporter bekräftar skrattets betydelse för hälsan. I Sydsvenskan söndagen den 20 maj får vi veta att skrattet är den mest allsidiga och välgörande träning som finns. Det botar allt från väderspänning till magsår. Och det enda man behöver är — enligt tidningen — en liten fjäder att kittla sig i näsan med.

Skrattets apostel är den franske läkaren Henri Rubinstein, vars högsta önskan är att starta ett internationellt skrattinsitut. Han har skrivit boken *Psychosomatique du rire*, d v s Skrattets psykosomatik, där han redovisar sina observationer och undersökningar.

Bakgrunden till doktor Rubinsteins aktivitet är att skrattet på ett skrämmande sätt minskar i Frankrike — och kanske i hela världen.

Sökaren nämns

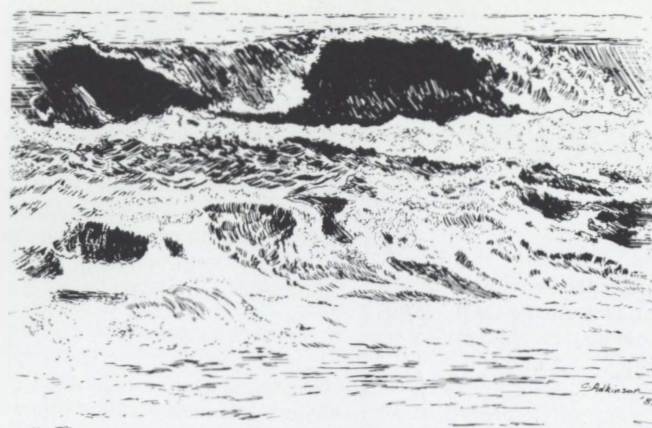
Den 6 majskrev vår vän Per Ragnar i Aftonbladet, där han var kolumnist, om Sökaren. Han betecknade den som "en kunnig, odogmatisk, ifrågasättande, debatterande skrift om allt som rör sig på de andliga fälten" och menade att det "är en kulturpolitisk skandal att tidningen inte i större omfattning dragits in i debatten, citerats, uppmärksamats". (Vi instämmer naturligtvis ivrigt i detta!)

Bertil Falks intervju med Johannes Aagaard uppmärksammades i Göteborgs-Posten 7 april av Bernt Eklundh, som bland annat meddelade att Sökaren veterligen är "landets enda periodiska forum för en bred presentation och diskussion av nya och gamla andliga strömningar, New Age-rörelser o s v".

Idagsidan i Svenska Dagbladet hade också — 21 april — en snutt om Bertil Falks intervju. "Var femte svensk hindu?" löd rubriken.

Rättelse

Vid publiceringen av Rick Fields artikel "En tillbakablick" i nr 5 gjorde vi en miss. Det skulle ha stått på artikelns första sida: Publicerad med tillstånd av New Age Journal, julinumret 1983 © 1983 Rising Star Associates, Ltd. Partnership. (342 Western Ave., Brighton MA 02135 USA.) All rights reserved.

I din andliga tillväxt ska du aldrig pressa dig; sträck dig långt, ja — men pressa dig, nej!

Att sträcka sig gör man gradvis.

Om du någon gång har sett en katt sträcka sig så förstår du: varje uns, varje tum av katten sträcker sig bit för bit tills den är sträckt från nosspets till svanspets, och när den har gjort detta, är den fullständigt avslappnad, den anstränger sig inte på något sätt.

Det är så Jag vill att du ska sträcka dig allt längre, sakta, steg för steg, tills hela du har vuxit till dig medan du har sträckt dig, och ändå förblir du helt avspänd.

När du gör detta, om och om igen, kommer du att förstå vad Jag menar.

Om man överanstränger sig, splittrar man sig, men om man endast utsträcker sig allt längre bibehåller man sin helhet, det är ett enande, samlande förlopp och det ska vara ett gradvis skeende.

Alltför ofta gör du häftiga språng och sedan undrar du varför det värker och smärtar i dig, men om du i stället bara sträcker dig en aning längre varje dag längre och längre upp så erfar du ingen värk, inga smärtor utan det du gör blir roligt och härligt och du känner att du utvecklas.

En blomma växer inte stötvis och språngvis utan sakta, bit för bit.

Du ser inte hur själva växandet äger run men du ser att den ändrar sig och utvecklar sig.

Så ska din andliga tillväxt ske och om den inte sker så, måste du göra något åt det.

Jag vill inte se dig på topphumör i ena ögonblicket och nere i bottenläge i nästa —

det är en alltför stor påfrestning på både kropp och själ och det är så du lätt kommer i obalans.

Jag behöver ha dig i fullständig balans, som ett precisionsinstrument. Gör därför allting som ska göras med lugn och precision.

Detta betyder att du nu måste uppnå verklig självkontroll, och det är inte lätt, men det är oerhört viktigt och med Min hjälp kan du och kommer du att klara det.

Det är mycket som ska göras, men det finns tid för allting.

Lev helt och fullt i nuet, lev ett rikt och härligt liv!

Så kan stora ting åstadkommas.

Var förvissad om att allt är väl; var mycket stilla, och bli varse Min förunderliga närvaro.

Jag är alltid hos dig.

Var alltid medveten om Mig.

Ur "Footprints on the Path" av Eileen Caddy
Övers. Maria Adkinson. Ill. Charles Adkinson
Reprinted by permission of the Findhorn Foundation

Du tror väl inte på allt du läser? Nej, och det gör du rätt i, för du tror ju inte på allt som folk säger. Och vad som skrivs är ofta inte mer tillförlitligt än vad som pratas. Påstående blir inte riktigare bara för att de trycks svart på vitt.

Ha gärna en medvetet skeptisk grundinställning till allt skrivet, inte minst till det som handlar om det paranormala, det mystiska, övernaturliga och religiösa! Inte sällan reagerar du naturligtvis med en spontan skepsis. Men inte alltid. Ibland tror du gärna. Men tänk efter om påståendena verkar övertygande! Fråga dig: Var kommer de här uppgifterna ifrån? Får jag som läsare veta det? Anges några källor? Om källor redovisas, går det att bedöma om de är pålitliga? Är framställningen eller resonemanget tillfredsställande? Finns det tillräckliga skäl för att tro på detta?

Det är inte säkert att en författare skriver sanning. Skribenter är ofta slarviga med fakta, ibland direkt oherdliga. Faktum är att det vimlar av fel i tidningar och tidskrifter. I böcker också.

Skribenter missuppfattar mycket. De tar inte reda på ordentligt och de skriver gärna litet som det passar dem, utan respekt för fakta. Inte sällan överdriver de och lägger till rätta för att en historia skall bli så "bra" som möjligt, för att det skall vara sensation, avslöjande, fascinerande — och säljande. Ofta används otillförlitliga källor okritiskt om det går att bygga en historia på dem.

I Sökaren försöker vi hålla en acceptabel kvalitet. Men våra skribenter är också bara människor. Så det är inte meningen att du bara skall tro på vad som står i Sökaren. Vi vill att du reflekterar också.

SM

Nr 7, 1984

SM:

Att leva i en sällsam värld

Fysikern Håkan Snellman har också en religiös sida av sin personlighet. Han tänker sig att universum har ett medvetande, som är Guds medvetande: Gud är medveten i allt. Håkan tror också att vi kan få kontakt med Gud så att han påverkar våra liv — "det är min erfarenhet".

SM:

Svepningen i Turin

Avtrycket av en människokropp på "den heliga svepningen" är en gåta. Varken "troende" eller skeptiker har kunnat förklara hur det uppkommit.

Bertil Falk:

Hurdan är den Gudstro som ökar bland barnen?

SM:

Två grabbar som blivit lamor

SM:

Experiment med nitinol

Ett av de intressantaste parapsykologiska experimenten — vad är det värt i ljuset av Martin Gardners kritik?

Per Frisk:

Sökarguiden

Anne-Marie Ehrenkrona:

Ettnytt New Age-center: PAN

SM:

Välkommen, Pan!

— Pan skall vara en träffpunkt för människor inom New Age-rörelsen, men även för andra som tycker om vegetarisk mat och att träffa och umgås med trevliga människor i rökfri miljö, säger Björn Hultin, en av krafterna bakom Pan.

— Vi ser det som mycket viktigt att Pan blir ett forum där föredragshållare som vi bedömer som seriösa får en chans att utveckla sina synpunkter utan att vi nödvändigtvis alltid tycker att de har rätt i allt.

SMÅFS:

Donald Keyes i Sverige

— Vad vi behöver är människor som visar varandra en god vilja, säger världsmedborgaren Keyes.

SM:

Vetenskapens verkliga natur

James Randi:

Projekt Alfa II

Chintamani Isberg:

PULLAN

Nils-Olof Jacobson:

Böcker om själens hälsa

Rolf Ejvegård:

Birger Qvarnström till minne

Nils-Olof Jacobson:

Ord och toner

Rolf Ejvegård:

Arne Ölander till minne

SM:

Världen är full av guruer

Sven Rosén:

Profeten

Eileen Caddy:

Footprints on the path

SÖKAREN

Oberoende tidskrift för livssynsfrågor.

Redaktör och ansvarig utgivare:

Sven Magnusson

Adress: Östra Kanalgratan 18,
652 20 Karlstad

Telefon: 054-11 16 89

Prenumerationspris:

Helår (10 nr) 110:-

Halvår 60:-

Postgiro: 70 60 47-8

Bankgiro: 372-8128

Annonsspriser: (moms tillkommer):

Helsida 1.000:-, halvsida 600:-,

småannonser 20:- per spalt-cm, men
minst 60:-.

Värmlandstryck i Karlstad AB,
Karlstad 1984

ISSN 0038-0504

Bokförlaget ÅSAK presenterar

-en nutida svensk mystiker!

KURT ALMQVIST är något så ovanligt som en spekulativ, närmast skolastisk mystiker i klassisk mening. Han är mycket väl inläst i de stora religionernas kanon och söker åskådliggöra förhållandet mellan Gud och själen genom ett invecklat symbolsystem, där paralleller dras mellan kosmos, människokroppen och tempelarkitekturen. Dessa analogier ser han samtidigt som delar av en mystisk verklighet, som all uppenbarelse handlar om. Han har ingenting till övers för synkretismen, det godtyckliga blandandet av element från olika religioner. I stället förordar han "det universellt bekännelsetrogna synsättet". Gudssökaren bör vara trogen sin egen religion med dess dogmer och riter men bör samtidigt erkänna de andra, stora religionernas likaberättigande.

Hans Nystedt
Bibliotekstjänst

INNEHÅLL

Den osynliga pyramiden

Religionen och religionerna • Den universella bekännelsetroheten • Uppenbarelsens motsvarighet i människan

"Jag var en dold skatt..."

Om förhållandet yttre-inre i religionen • Tvåfalden och vägen tillbaka till enheten • Religionens motsvarighet i människan • Exoterism och esoterism • Riterna

"Av gärningar... och icke av tro allenast"

Vara och Medvetande • Gärningarna • Bönen som den viktigaste gärningen • Handla i Guds namn

Templet — människan och templet — universum

Analogierna • Naturens tempel • Templet byggt av människor • Templet människan • Återställandet av människans tempelnatur • Förverkligandet • En pilgrim genom universums tempel

Hjärtats tempel och kroppens tempel

Om Jesus-bönen och det oavlåtliga bedjandet

Sak- och personregister

DET GUDOMLIGA

- det är den absoluta och totala Verklighet som ger verklighet åt allt jordiskt. Det Gudomliga kan i sista hand bara sökas via de stora världsreligionerna, därför att det är där som denna Verklighet har uppenbarat sig på ett mera direkt sätt. Världsreligionerna är, så att säga, den gudomliga Andens språk i dess olika dialekter. Därför är det väsentliga i varje religion just den Helige Ande.

Och det väsentliga för varje människa är att se och uppleva och bli ett med denna Ande i sin egen ande: "Guds rike är invärtes i eder", säger Kristus.

För uppnåendet av detta mål har **mystiken** i alla religioner metoder, som grundar sig på vetenskapen att människans kropp är "ett tempel åt den Helige Ande". Författaren analyserar detaljerat vad detta innebär - fysiskt, psykiskt och andligt. Han ger som exempel en beskrivning av urgamla kristna bönemetoder, som bevarats framför allt i den Ortodoxa kyrkans mystik, den s k hesykasmen, men som också har motsvarigheter i utomkristna religioner.

Allt fler inser i dag det trängande behovet för Kyrkan att återuppliva den inre, den andliga sidan av religionen, människan och hela tillvaron. Denna bok kan bli till hjälp för ett sådant "förinnerligande" arbete inom de olika kyrkorna och bland sökande människor: arbetet på att restaurera det "Andens tempel" som människan är avsedd att vara.

168 s. 8 illustr. Bokhandelspris 84 kr. Här 75 kr

SVARSTALONG

Porto

Namn

Adress

Postadress

BOKFÖRLAGET ÅSAK

3704 Hög

824 00 HUDIKSVALL

Hans Hof

VAR FINNS GUD?

Tankar om andlighetens villkor i dag

Hans Hof tillhör dem som söker nya vägar till en levande andlighet. Han är professor i religionsfilosofi, initiativtagare till Rättviks meditationscenter och framstående kännare av kristen mystik. Här pejlar han dagens andliga läge inom samfunden och ute i samhället och pekar på möjliga vägar för enskilda människor att i vår verklighet finna Gud.

88 s. I bokhandeln 45 kr. Här 40 kr

Eusebios Vittis

"HERRE, LÄR OSS BEDJA"

En grekisk-ortodox prästmunks enkla betraktelser över bönen enligt Jesu lära och exempel

En bok som vill lära oss praktisera bön, konkret och allvarligt, med utgångspunkt från Jesu egen undervisning om bönen. Författaren är grekisk-ortodox arkimandrit men har i många år bott ensam och okänd utanför Rättvik. Här pejlar han djupen i bönen framför andra, Fader vår, och framställer för oss Jesu egen bön som föredöme och exempel.

Ca 150 s. Utk i sept. Prel ca-pris 65 kr

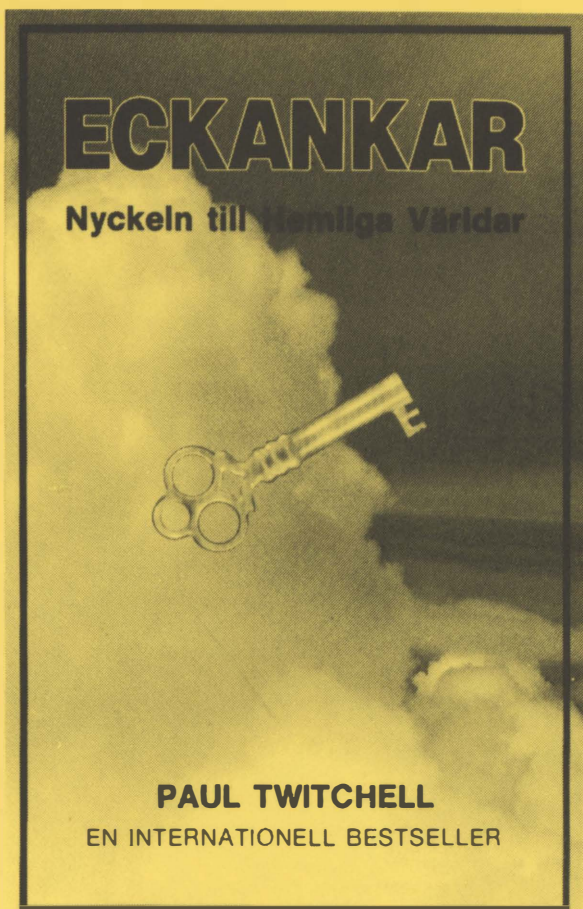
SVARSTALONG

Jag beställer härmed _____ ex av KURT ALMQVISTS

MÄNNISKAN - DET GLÖMDA TEMPLET

till ett pris av 75 kr inkl moms och frakt. Inbetalningskort medföljer boken.

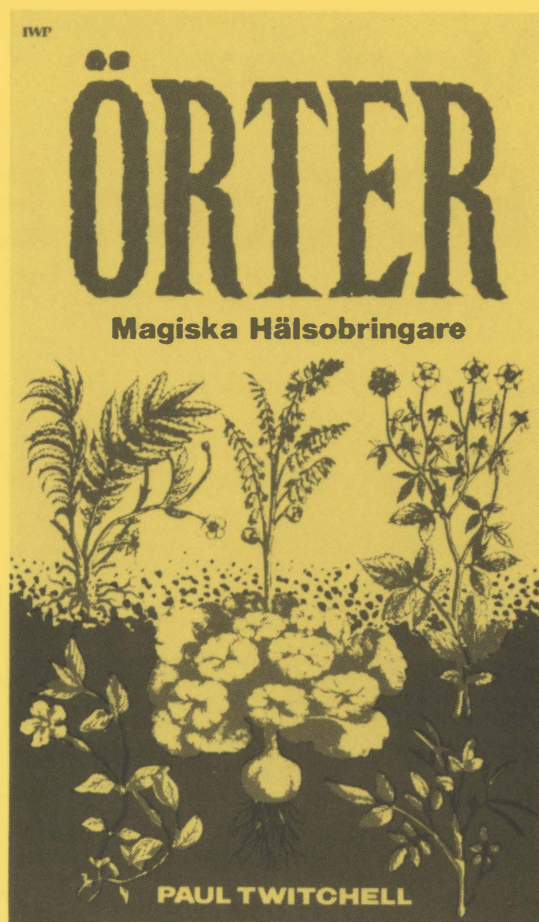
Jag beställer också _____

I "ECKANKAR — Nyckeln till Hemliga Världar" visar Paul Twitchell att man i alla tider och i olika kulturer praktiserat Själsresa. I boken beskrivs de olika planen eller världarna, sinnets psykologi och faktorer som kan underlätta Själsresor. Vi får också lära oss några tekniker för dessa resor.

Några kapitelrubriker:

- Att höja sig över den fysiska kroppen är verklighet.
- De andliga vägfarna och deras tekniker.
- Den upplysta vägen såsom den yttersta erfarenheten.

ECK-Mästaren Paul Twitchell hämtar fram antikens kunskaper om de hälsobringande örterna, och kombinerar dem med våra dagars naturmedicin. Han skriver bl a om mineralernas och vitaminernas betydelse, och om enzymernas speciella funktioner. Några kapitelrubriker:

- Hälsa som hjälpmedel vid andlig tillväxt.
- Örtor och människans karmaförhållanden.
- ECK-Mästarnas heliga örter för ett långt liv.
- Fröns livgivande egenskaper.

-
- ☐ Jag beställer ex av "ECKANKAR, Nyckeln till Hemliga Världar" à 85:- inkl porto och exp. kostnader.
 - ☐ Jag beställer ex av "Örtor, Magiska Hälsobringare" à 45:- inkl porto och exp. kostnader.
 - ☐ Jag vill ha gratis information om ECKANKAR.

Namn

Adress

Postadress

Vad är ECK och ECKANKAR?

ECK är inte en lära, utan ett perspektiv. Det är inte en filosofi, utan ett sinnestillstånd. ECK är den kraft som upprätthåller allt liv i Guds alla världar.

Målet för individen är att nå Gudsmedvetande. Men ECK är både vägen och målet. Därför är ECK ett sätt att leva. En ECKist lär sig att se ECK som orsak till allt och att använda ECKs principer i det dagliga livet.

Denna väg kallas ECKANKAR. Dess undervisning tillhandahåller tekniker för Själsresa, så att individen för sig själv kan bevisa sin existens som Själ och nå personlig erfarenhet av Gud och de himmelska världarna under denna livstid.

ECKANKAR Stockholm Center Strindbergsgatan 44 nb 115 31 Stockholm
Tel. 08-62 48 69 Öppet: onsdagar 17.30 - 19.00 och torsdagar 19.00 - 20.00

© 1984 by ECKANKAR

porto

ECKANKAR Stockholm Center
Strindbergsgatan 44 nb
115 31 Stockholm